

KENTTÄPOSTIA

Nro 1/2019

Viesti sotiemme 1939-1945 veteraaneilta



Veteraaniliittojen toiminnanjohtajat lehtiudistuksesta:

”Nyt tehdään historiaa!”



Ministeri Saarikko:
”Veteraanien yhteisrintama tuotti tulosta”

- Sivu 3

Sotaveteraanien
juhlaviikko jo
53. kerran

- Sivu 5

Laina Tiainen
sai vihdoinkin
Tammenlehvän

- Sivu 9

Jahvetti kävi
sanasotaa
radioaalloilla

- Sivu 16-17

Ota talteen
rintama-
veteraanien
tietoliite

- Sivu 23-26



Suomen Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto ovat jo pitkään tiivistäneet yhteistyötään. Uusi historian-sivu kääntyy tämän julkaisun myötä, kun liittojen lehdet yhdistyvät Kenttäpostia-lehdeksi.

Toiminnanjohtajat Sakari Martimo ja Heikki Karhu vakuuttavat tyytyväisyyttään ratkaisusta ja lupaavat korkeatasoisen lehden lukijoille.

- Sivu 4



Tuntematon Keljan taistelu

Talvisodasta tulee tänä vuonna kuluneeksi 80 vuotta. Keljan veriset päivät ovat suotta jääneet sotahistoriassa pienemmälle huomiolle.

- Sivut 14-15

KENTTÄPOSTIA

**Viesti
sotiemme
1939–1945
veteraaneilta**


Julkaisija
Suomen Sotaveteraaniliitto
ja Rintamaveteraaniliitto

Ilmestyy kuusi kertaa
vuodessa

Kustantaja
Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 Helsinki
Puhelin: (09) 6126 200

Päätoimittaja
Sakari Martimo
Toimitussihteeri
Ariela Säkkinen
toimitus@
sotaveteraaniliitto.fi

Toimitusneuvosto
Jukka Halonen (pj)
Heikki Karhu
Markku E. Tuominen
Taina Mäkitalo

Ulkoasu
Mediataju Oy

Ilmoitukset
Isto Valkeapää
GSM 044 722 5926
Veli-Matti Wilska
GSM 050 441 4705

Painopaikka
Lehtisepät Oy Tuusula

PÄÄKIRJOITUS 15.2.2019

Kenttäpostia sotiemme veteraaneille, tukijoille ja sotahistorian harrastajille

Sotaveteraaniliitto ja Rintamaveteraaniliitto tekevät tiivistä yhteistyötä veteraanien, puolisoitten ja leskien tukemiseksi. Edunvalvontaa, varainhankintaa ja viestintää on tehty samalla teemalla jo pitkään. ”Veteraania ei jätetä” on järjestöjemme ja tukijoidemme yhteinen periaate.

Laajaa ja tuloksellista yhteistyötä tehdään valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Yhdessä kannetaan vastuu veteraanien elämänehtoon asiallisesta hoitamisesta.

Veteraanien kotipalveluja saatiin kohennetuksi viime syksynä eduskunnan yksimielisellä päätöksellä. Uusi laki takaa kaikille rintamalla olleille yhdenvertaiset kotiin tuotavat palvelut. Valtio lähetti miehet ja naiset sotaan. Valtio hoitaa heidän tämänkin elämänvaiheensa. Veteraanijärjestöt avustavat tuen perille toimittamisessa.

Pidät kädessäsi veteraaniliittojen yhteisen lehden ensimmäistä numeroa. Yleisöäänestyksen jälkeen lehden nimeksi valittiin Kenttäpostia. Se oli suosituin nimi. Lehti on tärkeä viesti veteraaniasioista myös suurelle yleisölle.

Sotiemme aikana kenttäposti välitti miljoonia kirjeitä, kortteja ja paketteja kotien ja rintaman välillä. Kenttäpostilla oli tärkeä rooli yhteydenpidossa sotilaiden ja läheisten välillä. Hyvin toimiva kenttäposti oli tärkeä myös maanpuolustustahdon ylläpitäjänä. Sotavuosina lähetettyä kenttäpostia löytyy edelleen monen veteraaniperheen hallusta. Perheen arvokkaina muistoina.

Kenttäpostia on Suomen johtava veteraaniasioitten ja

sotahistorian ammattilehti. Lehdellä on tärkeä veteraanijärjestöjen jäsenlehtenä. Lehden toimitus sitoutuu toimittamaan lehteä veteraanisukupolvea ja sen toteuttamaa jälleenrakentamista kunnioittavana foorumina.

Sotahistoria kiinnostaa suomalaisia. Sotakirjojen ja elokuvien yleisömenestys on siitä hyvä osoitus. Kenttäposti kertoo joka numerossaan isänmaamme kohtalon hetkistä.

Kenttäpostia toimitetaan sotiemme veteraaneille, tukijoille, medialle ja päättäjille. Lehti tavoittaa myös suuren määrän veteraanien läheisiä. Levikki on noin 50.000 kappaletta kuusi kertaa vuodessa.

Nautittavia lukuhetkiä Kenttäpostin äärellä!



Erkki Heikkinen
Sotaveteraaniliiton
puheenjohtaja



Matti Louekoski
Rintamaveteraaniliiton
puheenjohtaja

● *Svensk resume sidan 13*

PÄÄTOIMITTAJALTA

Sotaveteraanityötä tarvitaan

Aika ajoin törmää kysymykseen: ”Mihin sotaveteraanityötä enää tarvitaan?” Meissä alan toimijoissa kysymys herättää huvittuneisuutta ja jopa lievää ärtymystä. Toisaalta tämä herättää vastakysymyksen: Ovatko veteraanijärjestöt onnistuneet ulkoisessa ja sisäisessä viestinnässään?

Valtiovan suuntaan arvio on positiivinen. Eduskunta päätti syksyllä 2018 turvata ensimmäistä kertaa lakitasolla vammautumattomien soteveteraanien kotiin vietävät palvelut ja korotti samalla merkittävästi tähän suunnattua tukisummaa. Laki astuu voimaan marraskuussa kuluvaa vuotta, mutta jo alkuvuodelle ollaan saamassa lisärahoitusta.

Sen sijaan niin sanotulle laajalle

yleisölle asia näyttää olevan epäselvä esimerkiksi vuosittaisista ”Sotiemme veteraani”-keräyksistä huolimatta. Noin 10 000 kunniakansalaistamme sekä heidän leskensä ja puolisonsa eivät riitä pitämään asiaa yleisessä tietoisuudessa. Viestintäämme on alettu tehostaa muun muassa sosiaalisessa mediassa. Nousimme vain vuodessa oman alamme valtakunnan ykköseksi. Tämä on osoitus sotaveteraaniasian kiinnostavuudesta.

Sotaveteraani- ja Rintamaveteraaniliittojen käytännön yhteistyö on syvenemässä myös viestinnällisesti, mistä Kenttäpostia-lehti on konkreettinen osoitus. Suuri yhteinen ponnistus tulee olemaan juhannukseen mennessä toteutettava valtakunnallinen lakipäivityksen

koulutusprojekti, jolla tavoitamme noin 1000 kuntien ja järjestöjemme edustajaa, viestintää tämäkin.

Päätämme yhdessä myös tasavallan presidentin Mauno Koiviston aikana käynnistyneen sotaveteraanien kunniamerkkiprojektin jakamalla yhdessä viimeiset noin 3000 kunniamerkkiä kansallisen veteraanipäivän yhteydessä. Sotaveteraaniviikolla maaliskuussa jaamme jokaiseen Suomen kirjastoon Selviytymistarina-kirjan.

Samalla valmistaudumme tulevaan perinneaikaan. Toiminnan tavoite kirjastetaan ja konkretisoidaan yhteistyössä veteraaniliittojen ja Tammenlehvän Perinneliiton kanssa.

Meillä on siis edessämme vilkas ja

aktiivinen vuosi. Toivottavasti yllä mainituilla ja monilla uusilla keinoilla kysymys, ”miksi veteraanityötä”, saa vastauksensa. Kunniakansalaisemme ja koko sotasukupolvemme totta totisesti ansaitsevat sen.



Sakari Martimo
päätoimittaja

Ministeri Annika Saarikko iloitsee veteraanilaista

”Viesti on vahva ja yhteinen”

Laki veteraanipalvelujen yhdenvertaistamisesta oli koko poliittisen kentän yhteinen ponnistus, jonka toteutumisesta vauhditti yhtenäisen veteraanijärjestöjen rintama, perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko sanoo.

Tänä vuonna veteraanijärjestöt, samoin kuin heidän edustamansa veteraanit ja näiden omaiset, saivat vuoden alussa tervetulleita uutisia: liittojen ajama lakimuutos siitä, että kaikki sotaveteraanitkin ovat oikeutettuja samoihin kotiin tuotaviin maksutomiin palveluihin, joihin sotainvalidit ovat jo sotilasvammalain puitteissa olleet oikeutettuja, meni vihdoin läpi.

Veteraanijärjestöt ja puolueet yhteisessä rintamassa

”Tämä aihe on ollut täällä läsnä puheissa koko ministeriaikani ja paljon sitä ennen. Tuskin kukaan kansanedustajakaan oli tietämätön veteraanijärjestöjen suuresta tavoitteesta saada vielä keskuudessamme olevien veteraanien asia kuntoon. Veteraanijärjestöjen edunvalvonta ei siis ollut jäänyt keneltäkään huomaamatta ja tavoite oli selvä. Kysymys oli reilusti sanottuna rahasta, Saarikko myöntää, silminnähten tyytyväisenä siitä, että tavoitteeseen päästiin.

Hän iloitsee, että kyseessä oli koko poliittisen kentän yhteinen ponnistus.

”Suomi100- päätös loi merkittävän pohjan, josta itse lakimuutoksen toteuttamiseen oli enää lyhyt matka. Vaalikausi on sisältänyt etenkin sotekentällä aika repiviäkin asioita hallituksen ja opposition välillä, joten oli upeaa saada olla mukana edistämässä lakia, jota tuettiin yli puoluerajojen.”

Ministeri myös kiittelee veteraanijärjestöjen yhteistä rintamaa.

”Olihan tämä viimeinen mahdollinen kohta tehdä tällainen päätös, että se olisi veteraanien arvoista. Kun puhutaan veteraanien korkeasta keski-ikästä, niin olihan se hirveän keuhkotekoa jakaa heidät kahteen luokkaan. Iso signaali, miksi halusin olla tätä edistämässä, oli se, että veteraanijärjestöt olivat tässä niin yhtenäisiä. Ei tarvitse mennä kovinkaan kauas historiassa, kun kummallakin, niin invalideilla kuin veteraanijärjestöillä, oli selkeästi omat edunvalvontatavoitteet. Nyt viesti oli vahva ja

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko sai itse uskoa veteraanilain toteuttamiseen veteraanijärjestöjen yhtenäisyydestä.



yhteinen.”

Lakimuutoksen keskeisenä tekemänä olikin nimenomaan kaikkien veljien saaminen samalle viivalle. Hetki sillä oltiinkin, mutta vuoden alusta sotilasvammalakea muutettiin niin, että maksuton laitoshoido korvataan käytännössä kaikille sotainvalideille, vaikka sen tarve ei johtuisikaan sodanaikaisesta vammasta tai sairaudesta.

”Sotilasvammalaisissa lähtökohtana on se, että sotainvalidi on vammautunut sodassa. Tämän perusteella sotainvalidi on elinaikanaan oikeutettu haitta-asteensa perusteella arvioituihin erilaisiin etuuksiin kompensoimaan työkyvyn heikkenemistä ja on siten hieman eri asemassa rintamaveteraaneihin nähden, Saarikko kommentoi.

”Sotainvalidien etuuksia on pa-

Mikä lakimuutos?

1.11.2019 tulee voimaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta annettu lain (1184/1988) muutos (54/2019), jolla kunnat veloitetaan järjestämään veteraaneille maksuttomasti kaikki heidän tarvitsemansa kotona asumista tukevat palvelut. Kunnat laskuttavat kustannukset Valtiokonttorilta vastaavasti kuten sotainvalidienkin osalta.

Valtiokonttori myöntää vuosittain kunnille palveluiden järjestämisen edellyttämän rahamäärän, jota voidaan tarvittaessa täydentää myöhemmin samana vuonna. Kunnan arvion tulee perustua jokaiselle sen alueella asuvalle veteraanille tehtävään yksilölliseen palvelutarpeen kartoitukseen.

Koska palvelutarve on yksilöllinen, ovat sitä myös myönnettävä palvelut, joihin kuuluvat sosiaalihuoltolain mukaiset hoiva-, ateria- ja siivouspalvelut. Lisäksi tuetaan veteraanien virkistystä ja asiointia ja omaishoidon tukea.

Kenttäpostia tulee käsittelemään lakimuutosta jokaisessa tämän vuoden numerossaan eri toimijoiden näkökulmasta.

§UUDISTUS

●1 ●2 ●3 ●4

Kenttäpostia -lehti seuraa veteraanipalvelujen lakiuudistusta neljässä lehdessä.

rannettu vuosien mittaan asteittain, samoin myös hieman eri tahtiin rintamiesveteraanien etuuksia.”

Lakimuutoksen jalkauttaminen kuntiin

Saarikko ymmärtää veteraanijärjestön huolen siitä, miten lakimuutos saadaan jalkautettua myös kuntaväen tietoisuuteen – esimerkiksi vanhuspalvelulakia ja sen takaamaa jokaiselle ikäihmiselle tehtävää yksilöllistä palvelutarpeen kartoitusta tunnetaan kunnissa hälyttävän huonosti.

”Tämä on tärkeä asia. Tiedetään, että nykyisin puitteissa veteraanit ovat olleet hyvin eriarvoisessa asemassa, riippuen oman kotikuntansa aktiivisuudesta hyödyntää Valtiokonttorin rahoitusta. Oleellisin kysymys onkin, että tunnustavatko kunnat tämän uuden tilanteen. En voi ymmärtää, että kunnat eivät ole hyödyntäneet valtion niille veteraanitoimintoihin tarjoamaa tukea, vaan jättävät sitä käyttämättä.”

Saarikon mukaan ministeriöllä on muutoksessa informaatirooli, mutta tiedotusvastuu asiassa on Valtiokonttorilla.

”Silloin, kun oltiin vielä määrärahaperustaisuudessa eikä lakiperustaisuudessa, lähestyimme kuntia Valtiokonttorin kautta, kun oli epäily, että loppuvatko rahat kesken vuoden ja yritimme rauhoitella tilannetta sillä, että kuntien tueksi kohdistettaisiin lisäbudjeteilla aina lisää rahaa. Nythän tästä kaikesta päästään eroon, kun on pykäläpohjainen säädös tämän tueksi: ettei rahan riittäminen ole enää poliittisen harkinnan ja lisäbudjetin varassa.”

TEKSTI JA KUVA:
ARIELA SÄKKINEN



Niin Sotaveteraaniliiton Sakari Martimo (vas.) kuin Rintamaveteraaniliiton Heikki Karhu ovat tyytyväisiä yhteiseen lehteen. Käsissään toiminnanjohtajat pitelevät vielä vanhoja lehtiä.

Liittojen toiminnanjohtajien usko uuteen lehteen on kova

Valtteina ainutlaatuisuus ja asiantuntevuus

Vaikka printtilehtien tulevaisuutta pidetään synkkänä, uskovat veteraaniliitot uuden lehdensä merkityksen vain kasvavan tulevaisuudessa.

Kädessäsi nyt olevaa Kenttäpostia-lehden ensimmäistä numeroa on suunniteltu yli vuoden ja työstetty kokopäivätoimisesti kuukausia, mutta sen pohjatyo ulottuu jo liittopäiviin 2016.

”Silloin istahdimme alas Sotaveteraaniliiton viestintätoimikunnan puheenjohtajan **Kari Männyn** kanssa ja aloimme tosissamme puhua siitä. Vammautumattomien veteraanien järjestöjen yhteistä lehteä ja sen etuja oli toki mietitty meitä ennenkin, monien ihmisen toimesta. Mm. kustannussäästöt ja tiedon saavuttavuuden tehostaminen ovat asioita, joita pohdittiin”, Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Heikki Karhu** taustoittaa syntyprosessia.

”Esimerkiksi (Rintamaveteraaniliiton) puheenjohtaja **Matti Louekoski** oli nostanut esiin, kuinka käytännössä samat jutut julkaisiin kahdessa lehdessä.”

Nimen juuret menneessä, katse tulevassa

Uuden lehden nimeä puntaroiitiin pitkään.

”Kenttäpostia-nimi tuli ensimmäistä kertaa esiin molempien liittojen edustajien ja ulkopuolisten asiantuntijoiden muodostamassa työryhmässä ja se tuntui heti omalta. Koska kyseessä on kuitenkin sen verran iso asia, päätettiin kysyä myös liittojen kentän ja

yleisön mielipidettä. Kenttäpostia-vaihtoehto sai nimikilpailussa merkittävän suosion”, Karhu kertoo.

Paitsi, että nimi sitoo lehden ja sen sisällön liittojen edustamaan väestönosaan ja tematiikan kannalta olennaiseen aikakauteen, se heijastaa Karhun mukaan myös lehden tiedotuksellista tehtävää.

”Me viestimme täältä kentälle, samoin kuin kentän työstä yleisölle. Toinen asia on se, että sotavuosina lähetettiin postia enemmän kuin koskaan muulloin ja se kosketti niin etulinjaa kuin kotirintamaakin. Tämänkin ansiosta se kantaa myös perinneaikaan.”

Uuden lehden päätoimittaja, vuoden alussa Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajana aloittanut **Sakari Martimo** pitää lehtiudistusta pelkästään järkevänä.

”Liittojemme edunvalvonta ja toiminta ovat tavoitteiltaan niin yhteneväisiä, että kaksi lehteä on ihan vain resurssien haaskausta.”

Rannikkopuolustajaa, Merivoimien pää-äänenkannattajaa, aikaisemmin kipparoinut Martimo suhtautuu edessä olevaan odotuksen ja innostuksen sekaisiin tunteihin.

”Kyllä tämä haaste on, mutta sehan on vain hyvä.”

Tavoitteena uudet yleisöt

Karhu odottaa uuden lehden tavoittavan kokonaan uusia yleisöjä.

”Uskon uuden päätoimittajan ja uusien tekijöiden tuottavan sellaisen paketin, että se kiinnostaa uusiakin lukijaryhmiä, jolloin veteraaniaasia tulee tutuksi entistä useammalle.”

Uudistusta on kuitenkin tehty koko ajan jo olemassa olevaa lukijakuntaa ja sen tarpeita ajatellen. Tavoitteiden keskiössä on ollut

parantaa lehden selkeyttä, rytmitystä ja luettavuutta. Sisällön suhteen Martimo kertoo suurimman muutoksen olevan joka lehdelle suunnitellussa teemassa.

Karhu paljastaa, että keskusteluissa käytiin läpi mm. lehden formaatin muuttamista nykyisestä tabloid-muodosta aikakauslehtimäiseksi. Tästä kuitenkin luovuttiin. Kustannussyitä enemmän kupissa painoi se, että kyseessä on järjestölehti, eikä nykyistä lukijakuntaa haluttu järkyttää liian rajuilla muutoksilla.

”Kaikkea ei ole tarkoitukseen pistää uusiksi”, Martimo jatkaa.

”On ihan tietoinen päätös, että lehden rakenne ja sisältö seurailevat aikaisempien lehtien rakenteita ja linjoja: siitä löytyvät järjestösivut, sotahistoria- ja perinnesivut sekä edunvalvonta. Muutaman vuoden sisään alkaa lehdelläkin siirtyminen perinneaikaan, joka tulee näkymään myös painotuksissa. Muuttuvan ajan mukana mennään.

Molemmat toiminnanjohtajat uskovat lehteen ja sen relevanttisuuden säilymiseen myös uuden lukijakunnan silmissä.

”Kiinnostava sisältö, asiantuntemus, hyvä toteutus ja houkutteleva ulkonäkö”, Karhu listaa.

Martimo uskoo uuden lehden profiilin vain vahvistuvan tulevaisuudessa.

”Kenttäpostia on ainoa aidosti sotaveteraanien etuja ajava valtakunnallinen lehti. Perinneaikaan siirryttäessä se on todennäköisesti myös ainoa lehti, joka tulee pitämään vuosien 1939-1945 ja ne kokeneiden ihmisten perintöä elossa.”

TEKSTI JA KUVA:
ARIELA SÄKKINEN

Arpa suosi Hanna Savolaista

Nimikilpailun voittaja lähtee Itä-Karjalaan

Veteraaniliittojen lehtiudistuksen yhteydessä järjestetyn nimikilpailun voittajalle palkintomatka on löytöretki hänen omaan historiaansa.

Kuopiolaiselle **Hanna Savolaiselle**, 29, voitto oli todella iloinen yllätys, sillä maanpuolustus ja veteraaniaasia ovat iso osa hänen elämäänsä.

”Isovanhempani olivat aktiivisia veteraaneja ja osallistuivat mielellään esimerkiksi paikallisten veteraanijärjestöjen järjestämiin juhlallisuuksiin. Usein sain olla itsekin mukana, nuorimpana osanottajana”, hän nauraa.

Läheisen suhteen isovanhempiin Savolainen arvioi olevan myös syy hänen kiinnostukseensa sotiemme historiaa ja maanpuolustusta kohtaan. Hänen elämässään se näkyy myös käytännössä.

”Yläasteen aikana syntyi kiinnostus vapaaehtoiseen varusmiespalvelukseen. Erityisesti ukkini kannusti ja rohkaisi tavoittelemaan sitä päämäärää. Sain häneltä mm. hänen oman muistivihkonsa lääkintäaliupseerikurssin ajoilta. Hetki oli erityisen merkityksellinen meille molemmille”, hän muistelee. ”Mummoni ei ehtinyt nähdä minua niissä kuuluisissa kurkusalateissa. Suoritin varusmiespalveluksen Kainuun Prikkaatissa saapumiserässä 1/09. Reserviin pääsi 1/10 alikersanttina. Tuo vuosi oli ikimuistoinen ja yksi elämäni antoisimmista. Sain turvallisen verran uusia ystäviä, joiden kanssa yhteyttä pidetään aktiivisesti edelleen.”

Vuosikymmen myöhemminkin porukka kokoontuu vuosittain yhteen yhteiselle ”inttikonloppulle”.

”Välillä kuulen kysymyksen, että lähtisinkö uudelleen armeijaan. Joka kerta vastaan epäröimättä, että ehdottomasti kyllä. Ja voin vielä suositella sitä muillekin tytöille. Kyllä se aurinko paistaa myös sinne paukkupakkasten ja hyttysten keskelle, vaikka se ei itsestään ehkä sillä hetkellä siltä tuntunut”, hän kannustaa.

Miksi Kenttäpostia?

Opiskelujen, perheen ja muun elämän viedessä on Savolaisen veteraanityö tällä hetkellä hänen mukaansa ”hiljaista rivijäsenyyttä”. Somessa hän seuraa kuitenkin aktiivisesti sotahistoriallisia ja veteraanijärjestöjen sivuja. Siellä hän kuuli myös nimikilpailusta.

”Kenttäposti oli mielestäni sopivalla tavalla neutraali nimi, joka kuitenkin viittaa hyvin merkityksellisesti sota-ajan tapahtumiin. Lisäksi se ei erottele rintamalla olleita, sotasairaalaan joutuneita tai kotirintamaa, vaan jokaiselle sillä on oma merkityksensä; joko lähettäjänä tai vastaanottajana.”

Sotahistoriallinen matkailu on toistaiseksi jäänyt ja nyt edessä oleva reissu on hänen ensimmäisensä.

”Ukkini kertoi mielellään omia kokemuksia talvisodan ajoilta sotasairaala 20.stä Kuopiosta sekä jatkosodan kenttäsaaraloista ja rintamaoloista. Itse en ole taistelupaikoilla käynyt. Mielestä on ollut mm. vierailu Raateen tielle.”

Palkintoreissunsa Savolainen sai valita Vihdin Liikenteen sotahistoriallisista matkoista. Valinta kohdistui kesäkuun loppulla järjestettävään Itä-Karjalan ja Kizhin kierrokseen, joka on samalla matka myös hänen omaan taustaansa.

”Ukkini oli jatkosodassa sotimassa noilla seuduilla ja hän suoritti lääkintäaliupseerikurssinsa Viipurissa.”

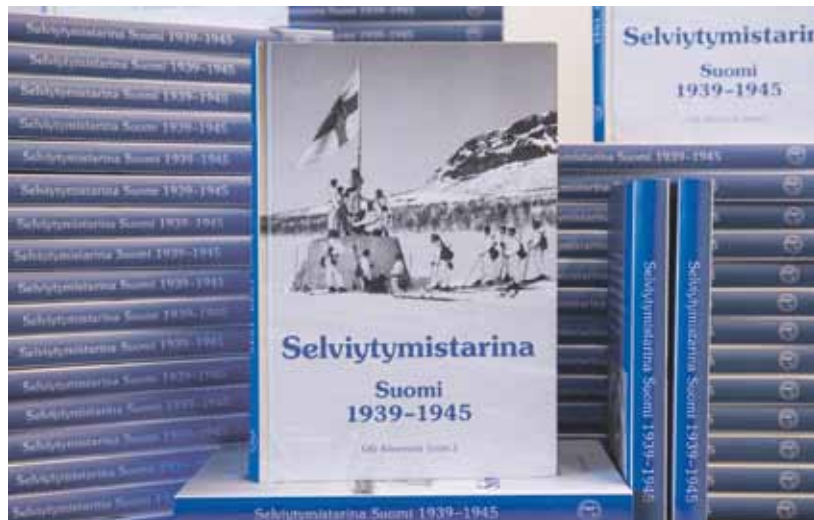
Odotuksia hänellä on reissun suhteen paljonkin, pelkoja ei niinkään. Pilke silmäkulmassa hän arvioi matkan sujuvan huomattavasti ukkia ja hänen sotakavereitaan onnekkammin.

”Minulla on sentään paluulipukin!”



Hanna Savolaiselle kyseessä on ensimmäinen ja odotettu matka sotien taistelupaikoille.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: HANNA SAVOLAINEN



Kirjasta löytyy jokaiselle jotain, lupaa liiton toiminnanjohtaja Sakari Martimo.

Selviytymistarina-kirjasta ilmestyi uusi painos

Talvisodan syttymisen merkkivuoden kunniaksi liitto lahjoittaa uudesta painoksesta kappaleen jokaiseen Suomen kirjastoon.

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 80 vuotta Talvisodan syttymisestä. Talvisota on epäilemättä eniten Suomen historiaa muovannut yksittäinen ajanjakso, jossa nähtyä mahdottomalta näyttävää taistelua seurattiin henkeä pidätellen ympäri maailmaa. 105 ankaran päivän ajan maailman suurimman maan piskuisen naapurin sisukkuus ylitti viltimmätkin kuvitelmat – eikä vähiten **Stalinin**, joka oli uskonut kaiken olevan ohi 12 päivässä.

Suomen selviytyminen oli todellinen ihme. Talvisodan ihmeen sekä sen takaa löytyneen Talvisodan hengen kaltaiset käsitteet ovat vakiinnuttaneet paikkansa suomalaisten kielenkäytössä yhä tänäkin päivänä. Kollaa kestää eikä veljeä jätetä.

Juhlavuoden kunniaksi Sota-

veteraaniliitto on ottanut uuden painoksen julkaisemastaan Selviytymistarina – Suomi 1939-1945 - kirjasta ja lahjoittaa yhden kappaleen kirjaa jokaiseen Suomen kirjastoon. Kirjojen luovutus Suomen 754 kirjastoon tulee tapahtumaan Talvisodan päättämispäivään sijoittuvalla sotaveteraaniviikolla. Sotaveteraaniviikkoa vietetään tänä vuonna 53. kertaa.

”Selviytymistarina on koottu Sotaveteraani-lehdessä vuosina 2004-2016 ilmestyneistä, Suomen sotahistoriaa käsittelevistä artikkeleista, mutta se ei ole sotahistoriaa tavallisimmillaan”, kertoo liiton toiminnanjohtaja **Sakari Martimo**.

”Niin Talvi-, Jatko- kuin Lapin sodan käsittävä kirja etenee kronologisesti, mikä tekee teoksesta helpollukuisen myös sotahistoriaa entuudestaan tuntemattomalle. Artikkelit kuvaavat sotavuosia erilaisten ja yllättävienkin teemojen kautta. Uskallan väittää, että kirjasta löytyy jokaiselle jotakin”, Martimo lupaa.

Kirjan saamaan menestykseen

on tyytyväinen myös sen toimitantanut sotahistorioitsija, VTT **Olli Kleemola**.

”Sodan kokemuksista ei ole yhtenäistä tarinaa, niitä on tuhansia ja tuhansia. Yhtä monta kuin on sen kokenutta. Vain veteraanit itse voivat itse kertoa millaista se oli”, hän muistuttaa.

Teoksen artikkeleissa annetaan ääni muillekin kuin vain rintamalla taistelleille.

”Artikkelien avulla pyritään hahmottamaan, millaisena sota hahmottui rintamamiesten lisäksi myös naisten silmin. Lisäksi teoksessa huomioidaan aikaisemmin vähälle huomiolle jääneitä ilmiöitä kuten sotalapset, evakot, asemasodan aikaiset puhdetyöt tai suomalaisen sotavalokuvauksen historiaa”, Kleemola vinkkaa.

**TEKSTI JA KUVA:
ARIELA SÄKKINEN**

Maaliskuussa pidetään 53. Sotaveteraaniviikko

Tänä vuonna jo 53. kertaa vietettävän sotaveteraaniviikon avajaisjuhlaa vietetään lauantaina 9. maaliskuuta Joensuussa. Joensuun Sotaveteraaniyhdistys viettää samalla 60-vuotisjuhlaansa.

Carelia-salissa kello 13 alkavan juhlatilaisuuden ohjelma on monipuolinen. Musiikista vastaa Rakuunasoittokunta musiikkimajuri **Riku Huhtasalon** johdolla. Solisteina esiintyvät bassolaulaja **Matti Turunen** sekä Tulliportin normaalikoulun lapsikuoro. Oman musiikkiesityksenä juhlaan tuovat myös sellotaiteilija **Jussi Makonen** ja pianisti **Nazig Azejian**.

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Erkki Heikkinen** avaa valtakunnallisen juhla viikon. Seppelpartion lähettää matkaan rovasti **Juhani Sainio**. Juhlapuheen tilaisuudessa pitää Kaatuneiden Muistosäätiön puheenjohtaja, kenraaliluutnantti evp. **Esa Tarvainen**.

Joensuun kaupungin tervehdyssanat lausuu kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Juha Mustonen**. Tilaisuuden päätössanat esittää Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Jorma Mikkonen**. Luonnollisesti juhla päättyy yhteiseen Karjalaisten lauluun.

Päätösjuhla Espoossa

Sotaveteraaniviikon päätösjuhlaa vietetään Espoossa 13. maaliskuuta talvisodan päättymisen muistotilaisuuden yhteydessä. Päivä alkaa kello 9.00 lippunostolla Kulttuurikeskuksen edessä. Puheen pitää rovasti **Antti Rusama**. Kello 10.00 tapahtuu seppelenlasku Tuomionkirkon sankarihaudoilla.

Varsinainen juhla alkaa kello 18.00 Tapiolan kirkossa. Musiikista vastaa Kaartin Soittokunta musiikkimajuri **Pasi-Heikki Mikkolan** johdolla. Juhlissa esiintyvät myös lauluyhtye Laetificus, Espoon Musiikkiopiston Apollokvintetti sekä perinnekuoro Espoon Mieslaulajat.

Sotaveteraaniliiton tervehdyksen tuo puheenjohtaja Erkki Heikkinen. Veteraanin puheenvuoron käyttää sotaveteraani **Olavi Matilainen**. Valtiovallan tervehdyksen tilaisuudessa esittää sisäministeri **Kai Mykkänen**. Hiljentymishetken johdottaa kirkkoherra **Päivi Linnoinen** yhdessä Espoon seurakunnan nuorten kanssa.



Pääjuhla
Huvudfest

27.4.2019
Kuopion Musiikkikeskus

On aika muistaa

Det är dags att minnas

Kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen pääjuhla järjestetään lauantaina 27.4.2019 Kuopion Musiikkikeskuksessa. Kunniavieraina juhlassa ovat Pohjois-Savon alueen veteraanit läheisineen.

Yle televisioi tapahtuman suorana lähetyksenä ja se on nähtävissä Ylen TV1 -kanavalla sekä jälkepäin Yle Areenassa.

Pääjuhlassa isäntäkaupungin tervehdyksen esittää Kuopion kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Sari Raassina. Juhlissa esittävät tervehdyksensä kaupungin lisäksi muun muassa puolustusvoimain ja valtiovallan edustajat. Pääjuhlan musiikkiohjelmasta vastaa Kuopion kaupunginorkesterin ylikapellimestari Jaakko Kuusisto.

Kuopion Musiikkikeskuksessa pidettävä veteraanipäivän pääjuhla on rajallisesta paikkamäärästä johtuen kutsuvierastilaisuus.

Alueen veteraaneille toimitetaan henkilökohtainen kutsu, joka koskee myös saattajaa. Juhlatoimikunta toivoo, että lähialueen kunnista järjestettäisiin veteraaneille kuljetukset pääjuhlaan.

Arvoisat veteraanit, olette lämpimästi tervetulleita Kuopioon.

Lisätiedot: puh. 044 718 2039
www.kansallinenveteraanipaiva.fi

Kenttäpiispa Pekka Särkiön monet harrastukset

Monen mielenkiinnon mies

Pekka Särkiö on toiminut kenttäpiispana kuutisen vuotta, mutta kuinka moni tietää, että hän on myös ahkera tutkija, kirjoittaja sekä luonnonsuojelija, joka kasvattaa jopa oman hunajansa?

Tämä näkyy mm. suomalaisen maatiaiskanakannan vaalimisena.

”Elämässäni luontoharrastaminen on tärkeää. Koetan myös etsiä luonnosta voimavaroja ja iloa. Iloa saan kaupungin vuokratilasta, jota olen hoitanut puolisoni Riitan kanssa jo parikymmentä vuotta. Tänä kesänä saimme hyvän peruna-, sipuli- ja porkkasadon. Alhon kanoja meillä on ollut kahdeksan vuotta. Kanoista saamme kananmunat.”

Kaikki kanat eivät ole suinkaan saman näköisiä. Jotkut niistä ovat harmaanruskeita, toiset pilkukkaan kirjavia. Kukoilla on selkeitä suosikkeja, kainalokanoja, jotka saavat istua orrella aivan kukon vieressä.

Kanaharrastus alkoi, kun hänen työkaverinsa toi Särkiölle kuusi kanaa. Näistä ajoista kanojen parvi on laajentunut. Kanoja kenttäpiispa hoitaa yhdessä Riitta-puolisonsa kanssa.

”Suomessa on lehmistä, lamppaista ja hevosista ja kanoista oma alkuperäiskantansa. Suomalaisia maatiaiskanokantoja on noin kymmenen, Alhon kanta on näistä yksi. Ne ovat hyvin sitkeitä ja pitkäikäisiä”, hän kehuu.

”Alkuhevonen tuli Suomeen



Luonto on lähellä kenttäpiispa Pekka Särkiön sydäntä.

nelisentuhatta vuotta sitten, kana tuli jonkin verran myöhemmin. Kanojen kantamuotohan on viidakkokukko tai -kana, joka elää Intian suunnalla. Se on kesytetty ja levinnyt sieltä ympäri maailmaa.”

Syksyllä Alhon kanojen munimisvauhti harvenee, ja kun päivä taas tammikuussa alkaa pidentyä,

alkaa munia tulla enemmän. Särkiöiden kanat saavat luomukauraa viljelijältä Hollolasta.

Kuusi mehiläispesää

Kananmunien lisäksi Särkiöt saavat hunajan omasta takaa. Pihapiirissä heillä on tällä hetkellä hoidettavana

kuusi mehiläispesää. Hunajaa yhdestä pesästä voi tulla noin neljäkymmentä kiloa.

”Minulla on ollut viitisen vuotta näitä pesiä. Samalla mehiläiset hoitavat marjapensaittemme ja muidenkin pihapiirien hyötykasvien pölytyksen. Mehiläiset ja muut pölyttäjähyönteiset ovat

luonnolle korvaamattomia”, Särkiö muistuttaa.

Nyt mehiläiset talvehtivat, mutta kun maaliskuussa kevätaurinko alkaa pilkkahtella ja ilma lämmitteä, mehiläisyhdyskunnat heräävät.

”Kun leppä ja paju alkavat kukkia, mehiläisetkin ryhtyvät etsimään siitepölyä huhtikuun tietämillä. Toivottavasti tulevana kesänä yhdyskunnat ovat vahvoja ja saadaan hyvä hunajasato. Edellisenä talvena tuli pesätappioita”, Särkiö mainitsee.

Salomon viisautta saksaksi ja suomeksi

Luontoharrasteet ovat samalla hyvää vastapainoa pitkäaikaiselle tutkimustyölle, joka on myös Särkiön sydäntä lähellä. Vanhan Testamentin Salomo-tutkimukset ovat vieneet hänet aina syvälle Raamatun alkujuurille ja myös Israeliin Kinneret-järven (Genesaret) rannalle arkeologisille kaivauksille vuonna 1998.

”Työt aloitettiin ennen auringon nousua ja lopetettiin puoleen päivään mennessä. Sen jälkeen olikin jo aivan liian kuuma tehdä kaivauksia, ja tuohon aikaan järveltä nouseva kova tuuli uhkasi kaataa kaivauksia varjostavat aurinkokotokset.”

Särkiö kertoo, kuinka hienoa oli löytää historiallista esineistöä, joka kaivausten edistyessä laajeni rakennusten perustuksiin ja katuihin.

”Yksittäisistä rakennuksista paljastui mielenkiintoisia yksityiskohtia, jotka kertoivat sen aikaisesta elämästä. Pääasiassa kaivoimme kaupunkitasoa, joka ajoittui noin vuoteen 1000 ennen Kristuksen

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen suurprojekti valmistumassa

Sotavankitiedot päivittymässä

Takaisin kotimaan multiin rajan takaa on tuotu tähän mennessä 1300 kentälle jäänyttä sankarivainajaa. Nyt rinnalla päivitetään myös sotavankitietoja.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen neuvottelukunta oli koolla joulukuussa Pasilan Pöytä-ravintolan tiloissa. Tilaisuuden avasi yhdistyksen puheenjohtaja, eversti evp **Pertti Suominen**. Itse

kokouksen puheenjohtajana toimi emeritus kenttäpiispa **Hannu Niskanen**. Neuvottelukunnan varapuheenjohtajaksi valittiin yksikönpäällikkö **Marjo Avela**.

Pertti Suominen loi puheenvuorossaan katsauksen sotavainajatyön lähtökohtiin ja periaatteisiin aina vuonna 1992 Suomen ja Venäjän välillä solmitusta valtiosopimuksesta lähtien.

”Keskeistä on kentälle jääneiden kaatuneitten etsintä, kotiuttaminen, tunnistaminen ja hautaaminen. Tähän mennessä on löydetty

ja kotimaahan tuotu noin 1300 kentälle jäänyttä, joista lähes kolmannes on kyetty tunnistamaan. Yhdistyksen tehtäviin kuuluvat myös muun muassa huolehtiminen rajantakaisista kenttähautausmaista sekä sotavankileirien muistomerkeistä. Yhteistyö venäläisten etsijöiden sekä erilaisten viranomaisten kanssa on sujunut jatkuvasti hyvin”, hän kiitteli.

Vaativa projekti

Vaalimisyhdistyksen viime vuosi-

en suuri hanke on ollut sotavankiprojekti. Se on valmistumassa, joskin työ on kokonaisuudessaan osoittautunut vaativammaksi kuin osattiin arvioida. Aiemmat tiedot noin 4500 suomalaisesta sotavankista ovat olleet puutteellisia ja epätarkkoja, ristiriitaisiakin.

”Uusia aineistoja ja tietoja on löytynyt, ja kaikki tarkistetaan perusteellisesti”, kertoi projektitutkija **Reijo Nikkilä**.

Yksi mielenkiintoinen löytö on ollut itänaapurissa julkaistu suomenkielinen propagandalehti So-

tilaan Ääni, jonka sivuilla suomalaiset sotavangit - ymmärrettävistä syistä - kertovat oloistaan sangen myönteisesti.

Kansallisarkiston verkkosivuille sijoitettava tietokanta tulee auttamaan sotavankien kohtaloista kiinnostuneita omaisia, tutkijoita ja kaikkia muitakin aihepiiriin painautuvia.

TEKSTI JA KUVA: TERO TUOMISTO



Omasta pihapiiristä ovat peräisin niin maataiskanmunat kuin hunajakin

syntymää.”

Salomo, joka oli kuningas Daa-vidin poika ja hallitsi 900-luvulla eKr., on ollut Särkiön tutkimusaiheena jo 1980-luvun puolesta välistä saakka. Hän kirjoitti väitöskirjaansa tunnetussa yliopistokaupungissa Tübingenissa vuosina 1991–1992 ja väitteli vuonna 1994 aiheesta *Die Weisheit und Macht Salomos in der israelitischen Historiographie (Salomon viisaus ja valta israelilaisessa historiankirjoituksessa)*.

”Seuraavakin kirja syntyi saksan kielellä, mutta kaksi viimeistä kirjaa ovat suomenkielisiä. Tuorein on vuonna 2018 ilmestynyt *Salomon salaisuus: Pohdintoja peitetystä Salomon kritiikistä Vanhassa testamentissa* julkaisijanaan Suomen Eksegeettinen Seura. Nimensä mukaisesti kirjan aiheena on epäsuora kritiikki, joka kohdistetaan Salomon hallitsijana”, Särkiö kertoo kirjojensa taustoista.

Materialismi on nykyihmisen epäjumala

Salomon valtakunta ja nykyinen yhteiskuntamme ovat kaukana toisistaan, mutta jotain saman-

kaltaistakin niillä on. Kenttäpiispa Särkiö näkee, että epäjumalia nyky-yhteiskunnassamme eivät ole niinkään vieraat uskonnot, kuten ne olivat kuningas Salomonin aikana, vaan ylipäätään se, että uskonnollisuuden merkitys on heikentynyt ja tilalle on astunut materialismi ja jatkuvan kasvun tavoittelu.

”Tekniset ja tieteen keksinnöt ovat kasvattaneet koko ajan hyvinvointiamme. Tämä luo uskoa siihen, että talouden ja teknologian yleinen kehitys kuittaa ongelmat, kuten ympäristön saastumisen, lajien kadon tai ilmaston kuumenemisen. Materialismista ja vaurauden tavoittelusta on tullut meille jumala Luojan paikalle. Samalla elämän kunnioitus on väistynyt sivuun.”

Tämä saattaa puolestaan Särkiön mukaan johtaa siihen, että tärkeät elämän arvot jäävät sivuun ja ihmisen itsekorostus, hybris, nousee keskiöön. Hän näkeekin, että se mikä aikoinaan katsottiin Salomon yhteiskunnassa vieraiden uskontojen aiheuttamaksi onnettomuudeksi, on meille koitumassa ihmisen itsekkyydestä tai ihmisen nostamisesta Jumalan paikalle.

”Yksi selkeä ihmisen itsekkyydestä johtuva seuraus on yleisesti tun-

nustettu ilmaston lämpeneminen. Hallitusten välinen ilmastopaneeli (IPCC) on hiljattain julkaisemassaan raportissaan tuonut esille ilmaston nopean muutoksen ja sen dramaattiset seuraukset, ellei kiireellisesti leikata hiilidioksidipäästöjä.”

Särkiö pitää tilannetta huolestuttavana. Hänen mukaansa kyse on myös turvallisuuskysymyksestä ja haasteesta huoltovarmuudelle. Ennen kaikkea kyse on elämän edellytysten säilymisestä myös tulevaisuudessa.

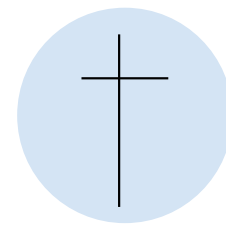
”Materialismista ja sen mukanaan tuomasta välinpitämättömyydestä johtuva luonnon sekä elämän edellytysten peruuttamaton tuhoaminen on saatava pysäytettyä, ennen kuin on liian myöhäistä”, Särkiö summaa.

**TEKSTI: TARJA LAPPALAINEN
KUVAT: TARJA LAPPALAINEN JA
PUOLUSTUSVOIMAT**

*Kirjoittaja on
hämeenlinnalainen
toimittaja*



Neuvottelukunnan kokoontumisen eturivissä vasemmalta puheenjohtaja Hannu Niskanen, Kaatuneitten omaisten liiton toiminnanjohtaja Jarmo Hietanen, vaalimisyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Pekka Pitkänen ja tutkija Reijo Nikkilä.



Pitenevät päivät, uusiutuva elämä

Olen havahtunut viime viikkoina piteneviin päiviin. Isoisälläni oli tapana sanoa ”kevättä kynttelistä”. Varhaiset kevään merkit sytyttävät toivon valosta ja uudesta elämästä.

Vuoden kierto on osa ikuista järjestystä, jossa myös me ihmiset olemme mukana. Talvea seuraa kevät ja kesää syksy. Hyvä Luoja antaa vuorollaan kesän kasvun ja talven levon, samoin kuin keväällä odotuksen ja syksyllä riisumisen. Minulla on tapana seurata lintuja eri vuodenaikoina. Ne tietävät aikansa ja määränpänsä. Mekin voimme sen aavistaa: ”Niin kuin muuttolintusen tie, kotoa kauas matka vie... Käy kanssani, mulle sä siunaus suo, auttaos määräni saavuttamaan.” (Hilja Haahti)

Viikon Psalmin rukoilija turvautuu Jumalaan, koska hänen varassaan on kaikki: ”Minä rakastan sinua, Herra, sinä olet minun voimani. Sinä päästit minut turvaan, sinä olet vuorillinni. Jumalani, sinuun minä turvaudun, sinä olet kallio, olet kilpeni, sinulta saan avun ja suojan.” (Ps 18).

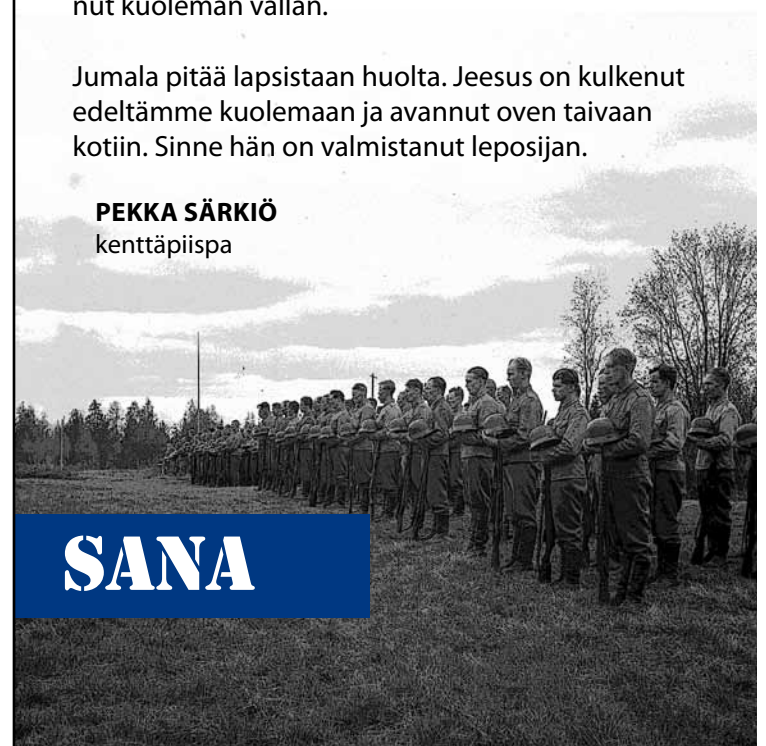
Yhä edelleen matkamme vie kohti lopullista määränpäätä. Siksi Psalmin sanat johdattavat avun äärelle ja lohduttavat: ”Tuonelan paulat kietoivat minut, näin edessäni kuoleman ansat. Silloin minä huusin hädässäni Herraa, kutsuin avuksi Jumalaani.”

Saman Psalmin ajatuksia on puettu sanoiksi virteen, jota veteraanisukupolvi veisasi 80 vuotta sitten monella kirkonmäellä: ”Jumala ompe linnamme ja vahva turva aivan. On miekkamme ja kilpemme ajalla vaaran, vaivan.” (Virsi 170) Tämä virsi oli kuin matkarukous, kun lähdettiin Talvisotaan, tuntemattomaan.

Monet palasivat samalle kirkonmäelle puuarkuissa ja saivat sieltä leposijan. Vihreät havut hautojen lumisilla reunoilla muistuttivat uuden kevään ja ikuisen elämän toivosta. Samasta asiasta puhuu veteraanin arkun päätyyn nostettu havuristi: Jeesus on kuollut puolestamme ja ylösnoustessaan voittanut kuoleman vallan.

Jumala pitää lapsistaan huolta. Jeesus on kulkenut edeltämme kuolemaan ja avannut oven taivaan kotiin. Sinne hän on valmistanut leposijan.

PEKKA SÄRKIÖ
kenttäpiispa



SANA

SYNTYMÄPÄIVÄT

Klaudia Rahikainen 106 vuotta



Talvi- ja jatkosodassa lottana toiminut Klaudia Rahikainen vietti 13. helmikuuta 106-vuotissyntymäpäiväänsä. Pitkän ikänsä salaisuudeksi Salmissa syntynyt Rahikainen arvelee karjalaisperäisen iloisen luonteensa.

Lottiin Rahikainen liittyi Helsinkiin muuttuaan 1930-luvun alussa, toimien varuskuntalottana 36. lottaosastossa.

Laatokan rannalla sijainnut Salmi oli vain kolmen kilometrin päässä valtakunnan rajasta ja syksyllä 1939 tilanne alkoi käydä entistä uhkaavammaksi. Rahikainen oli tuolloin lottakomennuksella Pirttiselan ra-

javartiolla.

Ensimmäistä kertaa hänen perheensä joutui evakkoon talvisodan syttyessä 30.11.1939. Kokemus on jäänyt elävästi mieleen.

"Kukaan ei itkenyt, kukaan ei noitunut, kukaan ei valittanut. Hiljaa vain mentiin eteenpäin. Ja kun taakse katsottiin, niin tainvas loimusi ammuksista kuin taloja olisi poltettu."

Keväällä 1941 hän avioitui rajavartiostossa palvelleen Lassensa kanssa. Jatkosodan aikana heille syntyi kaksi lasta. Avioliitto oli

onnellinen ja kesti yli 52 vuotta. "Hän oli erinomaisen hyvä mies ja hyvä isä", Klaudia sanoo.

Perhe muutti Lassen työn perässä, mutta Ilomantsin he ottivat uudeksi kotikaupungikseen, jonne asettuivat viettämään myös eläkepäiviään. Molemmat olivat aktiivisesti mukana veteraanijärjestöissä, Klaudia myös marjoissa.

Leskeksi 1993 jäätyään on Rahikainen muuttanut Helsinkiin lähelle lapsiaan. Apu tulee tarpeeseen, sillä muuten asuminen omillaan olisi 10 vuotta sitten sokeutuneel-

Sulo Heino 100 vuotta



Tarvasjoen vanhin elossa oleva sotaveteraani Sulo Heino täytti 13.2.2019 sata vuotta. Hän on sitä ikäluokkaa, joka talvisodan syttyessä aloitti asepalveluksen ja oli koko välirauhan ajan valvomassa itäistä rajaamme sodan uudelleen syttymisen varalta. Niinpä Sulo oli niissä JR 4:n joukoissa, jotka jatkosodan sytyttyä tekivät Virolahdelta ensimmäisen väkivaltaisen tiedustelun Kannaksella 28.6.1941, vain kolme päivää sodan alkamisen jälkeen.

Sulo haavoittui seuraavana päivänä Säkijärvellä ja hänen taistelunsa jatkui sotasaariallassa. Rintamalle hän pääsi vielä takaisin, mutta haavoittui uudelleen Vitelessä syksyllä 1944.

Sodan jälkeen Sulo teki pitkän työuran sähköyhtiön palveluksessa ja yksityisyrittäjänä. Sotainvalidien järjestötyössä hän on ollut mukana alusta alkaen. Paikallisen palokunnankin toiminnassa hän on ollut aktiivisesti mukana jo yli 80 vuotta.

Luonto on ollut aina lähellä Sulon sydäntä: vuosikymmeniä hän tuotti mehiläispesillään hunajaa, toi seuduille fasaaneja ja teki luononsuojelutyötä.

Vaikka ikää onkin karttunut, on Sulon kunto pysynyt hyvänä. Sulolla ja hänen vaimolaan Hellällä on takanaan pitkä, jo yli 70 vuotta kestänyt avioliitto. Tähän saakka he ovat asuneet itse rakentamassaan omakotitalossa. Viime vuosina vaimon kunto on heikentynyt ja niinpä Sulo toimii hänen omaishoitajanaan.

KALERVO MÄKINEN

Tarvasjoen Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Toimi Marin 100 vuotta



Talvi- ja jatkosodan veteraani Toimi Marin syntyi 24.1.1919. Maaningalla. Lapsuutensa hän vietti kotikunnan Venäjänsaaren kylässä. Kansakoulun jälkeen Marin työskenteli metsätöissä lähimaatilalla, josta sai palkkeen täyden ylläpidon. Myöhemmin metsätyöt jatkuivat oman isän kanssa siihen saakka, kunnes 19.1.1940 tuli kutsu rintamapalvelukseen.

Marin palveli isänmaan puolesta Rukajärven rintamalla lähes viisi vuotta. Palvelupaikkoja olivat kaukaiset itäkarjalaiset kylät Kolvasjärvi, Repola, Omelia, Ontrosenvaara ja Rukajärvi. Kersantiksi hänet ylennettiin 17.12.1942. Marinin tehtävänä sodan aikana oli toimia rintamalla talousaliupseerina ja lähitorjuntaryhmän johtajana.

Sotavuosien jälkeen Marinin työura Saastamoisen Autossa Kuopiossa auton asentajana ja työnjohtajana kesti eläkeikään saakka. Hänen rakkaimpiin harrastuksiinsa ovat kuuluneet haitarisoitto ja nuoruudessa kuorolaulu. Sotaveteraanijärjestöksen jäseneksi hän liittyi jo yhdistyksen ensimmäisen kokouksen jälkeen.

Satavuotias veteraani asuu yhä omakotitalossaan. Päivät kuluvat ystävien ja läheisten tapaamisissa, musiikkiharrastuksessa sekä kotiaskeissa. Näin talvella talon takan lämmittäminen on pirteälle veteraanille mieluinen tehtävä. "Tänä talvena sitä on saanutkin lämmittää urakalla", hän tuumii.

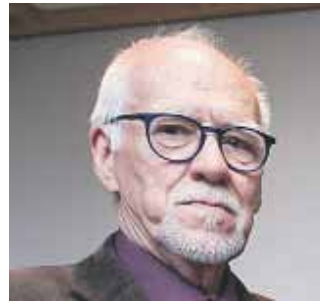
Syntymäpäivänä veteraania kävivät tervehtimässä mm. kotikuntouttaja, fysioterapeutti Mika Reinikka ja Alina-hoivatiimin työntekijät. "Olen kovin tyytyväinen saamiini veteraanipalveluihin", kiittelee Marin. Päivänsankaria juhli myös päivätoiminnan väki ja vielä erikseen suku ja ystävät.

Toimi Marinilla on elämänohje meille muillekin: "Valoisa mieli ja kiitollisuus, vaikka elämässä välillä on vaikeatakin."

EIJA IIVARINEN

Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Jorma Mikkonen 80 vuotta



Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja, sotakamreeri Jorma Mikkonen täyttää 80 vuotta 12. maaliskuuta 2019. Vastaanotto on Joensuussa 16.3.2019.

Jorma Mikkonen palveli Valtionrautateilla 1963-1989. Hän siirtyi eläkkeelle Pohjois-Karjalan ja Savonlinnan seudun Transport-alueen päällikön tehtävästä. Sotilasarvoltaan Mikkonen on reservin majuri.

Jorma toimii aktiivisesti monien maanpuolustus-, reserviläis- ja veteraanijärjestöjen johtotehtävissä. Hän on mukana mm. Pohjois-Karjalan Prikaatin Killan, Pohjois-Karjalan Sotaveteraanit ry:n ja JR 9 perinneosaston toiminnassa.

Joensuun Mieslaulajat ry:n puheenjohtaja hän oli 1983-92 ja Kunniapuheenjohtaja 2009 alkaen. Mieslaulu on edelleen tärkeä osa Jorman elämää. Joensuun Kansalaisjuhlatoimikunnan puheenjohtajana Jorma toimi 2004-13. Jorman vastuullista elämänsäntä kuvaa hyvin myös se, että hän on luovuttanut verta Punaiselle Ristille jo 165 kertaa.

Aktiivisena veteraanivaikuttajana Jormaa arvostetaan laajasti Pohjois-Karjalassa ja valtakunnallisesti. Jorma on edistänyt tuloksellisesti veteraanijärjestöjen ja kuntien välistä yhteistyötä. Hän on Sotaveteraaniliiton hallituksen varajäsen.

Ansioistaan hänelle on myönnetty mm. Vapaudenristi IV lk, SVR:n ritarimerkki, Sotilasansiomitali ja Sotaveteraaniliiton ansiomitali.

Ystävänä ja työtoverina Jorma on vilkas karjalaispoika. Hän on aina elämänmyönteinen, huumorintajuinen ja sanavalmis. Jorman johdolla Joensuussa on järjestetty mitavia veteraanijuhlia. Sotaveteraanikuorojen valtakunnalliset Laulujuhlat 2005 ja Sotaveteraaniliiton liittopäivät 2016. Kunnioittavat onnittelemme Jormalle!

ERKKI HEIKKINEN

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja

Olavi Kurko 70 vuotta



Uudenmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Olavi Kurko täytti 14.2.2019 70 vuotta. Olavi on syntynyt Kangasniemellä, josta työtehtävät kuljettivat eri puolille Suomea, kunnes elämä vakiintui Hyvinkäälle. Elämäntyönsä Olavi teki puusepän- ja rakennusteollisuudessa tuotannon suunnittelu- ja työnjohtotehtävissä. Olavi osallistui alansa ammattiyhdistystoimintaan, jossa hän sai vastuullisia piiri- ja valtakunnallisia luottamustehtäviä.

Nuoruuden tanssiharrastus toi Olaville myös valtakunnallisia alan luottamustehtäviä. Jäätyään eläkkeelle 1997 hän aloitti aktiivisen toiminnan eri maanpuolustusjärjestöissä, joissa aktiivisimmin hän oli mukana Maanpuolustuskoulutuksen ja Reserviläisliiton toiminnassa. Maanpuolustuskoulutuksessa hän toimi koulutus- ja kurssinjohtajana sekä viisi vuotta varastoryhmän päällikkönä.

Veteraanityöhön Olavi tuli mukaan vuonna 2003, josta lähtien hän on toiminut Hyvinkään Sotaveteraanien hallituksen jäsenenä. Sotiemme Veteraanien keräystoiminnassa hän aloitti 2006 ja vuodesta 2012 hän on ollut Pohjois-Uudenmaan keräyspiirin päällikkönä. Olavi kutsui alueen maanpuolustusväen edustaja 2015 perustamaan Pohjois-Uusimaan perinnealuetta, jonka perinneyhteyshenkilöksi hänet valittiin.

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin piirihallituksessa Olavi on vaikuttanut vuodesta 2009 alkaen. Hän toimi piirihallituksen varapuheenjohtajana kaksi vuotta, ennen kuin hänet valittiin piirin puheenjohtajaksi 2016. Ansioistaan Olavi Kurkolla on myönnetty Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi sekä Veteraanivastuun ansioristi.

JOUKO KAIVONURMI

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Laina Tiainen sai viimein oman Tammenlehvänsä

le veteraanille hankalaa. Äänikirjat pitävät seuraa virkeälle veteraanille, jonka huumori on yhä voimissaan.

”No onhan se hyvä jotain siihen lehteenkin laittaa, etteivät vallan luule minun kuolleen!”

ARIELA SÄKKINEN

Lisää Klodian kertomuksia sotavuosien koettelemuksista www.sotaveteraanit.fi

Antti Marttila 100 vuotta



Jalasjärveläinen sotaveteraani Antti Marttila täyttää huhtikuun 14. päivä 100 vuotta. Hyväkuntoinen veteraani pysähtyy itsekin välillä ihmettelemään, miten hän on vuosiensa selviytynyt.

”Lähdin varusmieheksi helmikuussa 1940, ja sillä reissulla olin miltei viisi vuotta. Kun oma selviytyminen on ihme, vielä suurempi ihme on pienen kansamme selviytyminen suurvallan sotakoneistoa vastaan”, hän miettii.

Talvisodan viimeisinä päivinä hänen joukkonsa siirrettiin koulutuskeskuksesta rintamalle, mutta varsinasiin taisteluihin he eivät enää joutuneet.

Jatkosotaa JR 4:n miehet kävivät sitten päivästä päivään. Osana 8. Divisioonaa rykmentin miehet tunnettiin sittemmin nimellä ”kolmen kannaksen koukkaajat”. He kävivät sotaansa laajalla alueella: Karjalan, Maaselän ja Aunuksen kannaksilla.

Antti muistaa edelleen kiitollisena vanhempien aseveljien myönteisin asenteen nuorempia, kokemattomia kohtaan. Heitä pyrittiin aluksi säästämään pahimmilta paikoilta, ja kasvaville nuorille miehille pyrittiin myös järjestämään vähän enemmän ruokaa.

Välirauhan aikana hän oli joukko-osastonsa mukana rakentamassa Salpalinjaa

”En oikein osannut pitää pitkää sotareisua kovin raskaana, olimme nuoria ja jaksomme jotenkin tehdä sen, mitä pitikin.”

Talvisodan päätyttyä Antti pääsi huhtikuussa 1940 vihkilomalle. Avioliitto kesti miltei päivälleen 70 vuotta, päättyen Suoma-vaimon kuolemaan 2010.

”Suoma odotti minua lapsen kanssa koko pitkän sota-ajan, eikä odottaminen siihen päättynyt. Pääosan työvuosista, miltei 30 vuotta, olin työnjohtajana Turun tieja vesipiirissä. Tilamme töitä tein iltaisin ja viikonloppuisin. Pääasiassa talon työt olivat vaimon vastuulla.”

Satavuotiaanakin Antti Marttila on edelleen hyväkuntoinen ja aktiivinen ympäristönsä seuraaja.

MATTI KÄKELÄ

JP-Kunnallissanomien entinen päätoimittaja

Helsinkiläisveteraani Laina Tiaisen 92-vuotissyntymäpäivästä muodostui erityisen merkittävä, sillä yli 20 vuoden odotuksen jälkeen hänen rintaansa kiinnitettiin vihdoinkin Tammenlehvä-tunnus.

Tiainen joutui odottamaan rintamapalveluksessa olleille myönnettyä tunnustaan tavanomaista pidempään, sillä useista hakemuksista huolimatta ei tarvittavia papereita löytynyt.

Neljännellä kerralla tärppäsi, jolloin myönteinen päätös tulikin reilussa tunnissa.

”Tämä on kunnia, joka on osunut kohdalleni vain kerran aikaisemmin”, totesi Kaartin jääkäriyrykmentin Uudenmaan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti Vesa Sundqvist. Tammenlehvä-tunnuksen luovuttaessaan hän kommentoi Lailan poikkeuksellista urhoollisuutta: työpalveluun lähtiessään tämä oli vasta 14.

Sotaan 14-vuotiaana

Tiaisen palvelus alkoi loppukesästä 1941, jolloin Pieksämäen asemalla matkansa kohti Rautua aloitti Raudun kunnassa ennen talvisotaa asuneista koottu työosasto. Heidän joukossaan oli poikkeusluvalla myös Laina Tiainen (tuolloin Petroff), jota ei pysäyttänyt edes työpalveluksen alaikäraja puuttuvat 2 vuotta.

”Minä en antanut sen estää. Minä sanoin, että minähän lähdän ja lopulta ne päästivät”, hän muistelee tyytyväisenä.



Tamperelaisia työpalvelussa olevia naisia perunannostossa Suvannolla jatkosodan aikana. (SA-kuva)

Työpalvelu

Sekä pojille että tytöille järjestettiin sotavuosina työpalveluleirejä, joihin osallistuneet nuoret sitoutuivat puoleksi vuodeksi tekemään työtä käytännössä ylläpitoa vastaan. Apua kaivattiin esimerkiksi maataloustöihin, sillä kaikki miehet olivat käytännössä siirtyneet sotavoimien palvelukseen.

Naisten Työvalmiusliitto aloitti toimintansa toukokuussa 1940 ja ensimmäinen nuorten naisten työleiri alkoi sosiaaliministeriön rahoituksella helmikuussa 1941. Työpalvelukeskuksia oli kaikkiaan 25 ympäri Suomea, ja sodan aikana niissä työskenteli yhteensä 1450 16–25-vuotiaista naista.



Everstiluutnantti Vesa Sundqvist sai mieluisan tehtävän luovuttaa Laina Tiaiselle Tammenlehvä-tunnus

Raudun asemalta matka jatkui vielä autoilla Keripatan kylään, jossa oli majoittuneena armeijan päällystöä ja sotilasyksikkö.

Työosasto majoittui kylässä asuvien rakennuksiin. Seuraavana aamuna työosasto jaettiin ja Lainan osaksi tuli Vepsän kylän työryhmä. Tehtävänä oli siivota venäläisten sotilaiden jälkiä sekä korjata venäläisten kylvämää viljaa. Leipä oli tuohon aikaan kortilla. Vartiassa oli oltava jatkuvasti muutama mies, koska rintamalinja oli lähellä Lempaalassa ja desanttien uhka oli jatkuvasti läsnä.

Tiaisen työkomennus kesti loppuvuoteen

1941, jolloin työosastossa olleet naiset lähetettiin alueelta pois. Rintamapalvelutunnusta hän ei kuitenkaan tullut koskaan hakeneeksi. Kultuaan vanhojen tovereidensa saaneen tunnuksen, päätti hän hakea sitä itsekin, mutta sai kuulla määräajan (vuoden 1994 loppuun) kuluneen jo umpeen.

Neljäs kerta toden sanoo

Vuoden 1998 alusta tuli voimaan laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palveluiden kuntoutuksesta. Palvelu piti osoittaa Sota-arkistosta saadulla todistuksella 31.12.2004 mennessä. Tiainen haki oikeuttaan, mutta sai 1998 Sota-arkistolta kielteisen päätöksen, sillä sieltä ei löytynyt merkintöjä hänen työpalveluksestaan.

Tiainen jatkoi omia arkistotutkimuksiaan. Lopulta merkintä hänen sodan ajan palveluksestaan löytyi Puolustusministeriön talousosaston sotilashallinto-osaston Raudun viljelyspäällikön tiliasiakirjoista vuodelta 1941. Tämän johdosta Sota-arkisto laati 11.8.2004 todistuksen hänen sodan ajan palveluksestaan.

Härjän liittokokouksen jälkeen kesällä 2018 Tiainen pyysi Sotaveteraaniliiton Helsingin piiriä selvittämään, olisiko hänellä mahdollisuutta saada Tammenlehvä-tunnus. Piiri otti yhteyttä Kansallisarkistoon, joka totesi lausunnossaan Sota-arkiston todistuksen osoittavan, että Tiainen todella olisi ollut oikeutettu Puolustusministeriön Veteraanitunnuslautakunnan asetuksen 554/78 perusteella myöntämään rintamapalvelustunnuksen. Tähän liittyvistä tiukoista määräyksistä johtuen ei sitä ollut kuitenkaan enää mahdollista saada, mutta sen oikeuttama Tammenlehvä-tunnus hänelle voitiin myöntää.

”Tämä on melkoinen päätös elämälle”, Tiainen iloitsee.

Onnittelut päivänsankarille Tiainen kuitenkin torjuu.

”Minä en ole mikään sankari, ne sankarit ovat jo menneet.”

TEKSTI JA KUVA:
ARIELA SÄKKINEN

Palosuojamaalarit Suomessa Oy Alajärvi	Kone-Vahto Oy Asikkala	www.meyervastus.fi Askola
AutoDent Oy Espoo	Soukan Huolto Oy Espoo	Lännen Netsam Oy Espoo
Maanrakennusliike E.M.Pekkinen Oy Espoo	Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Espoosta!	Esse Elektro Kraft Ab Esse
Hakalan Metall Oy Eura	Haapajärven Lämpö Oy Haapajärvi	Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi
Sora Tukku Kakko Oy Hattula	Pesu Oy Helsinki www.pesuoy.fi	Agrologit Kunnioittaa ja Kiittää Sotiemme Veteraaneja!
Karhupuiston Isännöinti Oy Helsinki	Sähköinsinööritoimisto Delta-KN Oy Helsinki	Suomen Polioliitto ry Helsinki
Rail Partners Oy Helsinki	Metrofysio Oy Helsinki	Lasihemmo Oy Helsinki
Brando Oy Helsinki	Kuljetusliike V.Mönkkönen Oy Helsinki	Sportti-Myynti Oy Helsinki
Olympiakylän Huolto Oy Helsinki	Rakennuspalvelu Priorak Oy Helsinki	Rollen Tähtihuolto Oy Helsinki
Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola	Utala Racing Hollola	T:mi Ari Siivonen Hollola
Tilipym Oy Huittinen	Talonmies -ja huoltopalvelu Liljeberg & Rosell Hyvinkää	Immuno Diagnostic Oy Hämeenlinna
Hämeenlinnan Osuusmeijeri Hämeenlinna	Kaivinkonetyöt A.Ollikkala Renko	Lammin Kiinteistökeskus Oy Hämeenlinna
Kiertokapula Oy Hämeenlinna	Triplan Oy Hämeenlinna	Hämeen Rahtipalvelu Oy Hämeenlinna

Viimeiseen iltahuutoon

Ilmi Kärävä 1922-2018

Ilmi Kärävä o.s. Räsänen kuoli Helsingissä 26.12.2018. Hän oli syntynyt 3.9.1922 Kurkijoella, jossa kävi kansakoulun, ja siirtyi oppikouluun Käkisalmeen. Hän liittyi lottajärjestykseen talvella 1940. Talvisodan päätyttyä Räsänen perhe lähti Kurkijoelta evakkoon Simoon perheen isän synnyinkotiin.

Ilmi Räsänen kirjoitti 1943 ylioppilaaksi Kuopion yhteiskoulusta. Kesällä 1943 hän toimi lottatehtävissä Sortavalan sotilassairaalassa, ja syyskuusta seuraavaan heinäkuuhun saakka Harlussa apulaisena farmaseuttisarensa hoitamassa apteekissa. Kiinnostus luontoa kohtaan ohjasi Ilmi Räsänen uranvalintaa, näin hän marraskuussa 1944 aloitti Helsingin yliopistossa eläin- ja kasvitieteen opinnot.

Wiipurilaisessa osakunnassa Helsingissä Ilmi Räsänen tapasi Käkisalmen yhteiskoulussa rinnakkaisluokalla olleen, Helsingin yliopistossa lakia opiskelevan Simo Kärävän. Pariskunnan vihkiäiset olivat 1949, joiden jälkeen Ilmi Kärävä toimi Suomen riistanhoitosäätiössä, valmistui filosofian maisteriksi toukokuussa 1950 ja auskultoituun Normaalityösuussa oli toimessa Eläinmuseossa. Sen jälkeen hän hoiti kotona lapsia, ja toimi sitten opettajana Valtion iltaoppikoulussa kymmenen vuoden ajan 1970-luvun alkuun saakka.

Simo Kärävästä tuli 1986 Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja. Hän kävi 12 vuotta kestäneen puheenjohtajuutensa aikana Maailman veteraanijärjestöjen liiton kokouksissa eri maissa, näillä matkoilla vaimo oli usein mukana. Puolison kuoltua 2006 Ilmi Kärävä matkusteli vielä Yhdysvaltoihin ja Manner-Euroopan kaupunkeihin sekä Karjalankannakselle



ja myös synnyinseudulleen Kurkijoelle.

Iloisena, vaatimattomana ja karjalaisen seurallisena Ilmi Kärävän oli helppo ystävyyttä ihmisten kanssa. Vanhoilla päivillään hän kirjoitteli lapsuuden ja nuoruusvuosien muistoistaan. Kirjoituksia julkaistiin muun muassa Sotaveteraani-lehdessä.

Ilmi Kärävä oli aktiivinen liikkumaan, niinpä Helsingin munkkiniemelisillekin tuttu näky 46 vuoden aikana oli valkottukkainen rouva, joka jälleen kerran oli määrätietoisenä kiiruhtamassa jonnekin.

HANNU KÄRÄVÄ

Kirjoittaja on Ilmi Kärävän poika ja helsinkiläinen varatuomari

Jatkosodassa Aune Korpela palveli muonitus- ym. tehtävissä muun muassa Äänislinnassa.

Aune Korpela oli elämänsä loppuun saakka selkeä ja hyvämuistinen vanhus. Erikoisesti se tuli esiin silloin, kun häntä haastateltiin 2017 ensi-iltansa saaneeseen "Askelten kaiku"- dokumenttiin.

Osaston jäsenet ja ystävät muistavat hänet pirteänä, valkohapsisena ja elämänmyönteisenä, johon sopivat hyvin Raili Malmbergin "Ylistyslaulu elämälle"-runon sanat.

Aune Korpelan siunaustilaisuus pidettiin Nurmon kirkossa 12.1.2019 jonka jälkeen hänet laskettiin haudan lepoon miehensä, sotainvalidi-rintamaveteraani Uno Korpelan viereen.

EERO LEPÄNHAARA

Nurmon Rintamaveteraanit-osaston sihteeri



Olavi Haapala 1918-2018

Kolmen sodan veteraani, 100-vuotias Väinö Olavi Haapala kuoli 8. joulukuuta 2018 Oulun Yliopistollisessa sairaalassa. Hän oli syntynyt Oulussa 20.6.1918.

Olavi Haapala astui asepalvelukseen 4.1.1937 18-vuotiaana vapaaehtoisena Viipurin Viestipataljoonassa. Hän suoritti Viipurissa aliupseerikoulun sekä II luokan sähköttäjän tutkinnon ja sai alikersantin arvon. Reservin upseerikoulutuksen hän suoritti Haminassa 3.9.-22.12.1937 viestilinjalla. Hän palveli Talvi- ja Jatkosodissa sekä Lapin sodassa viestintäupseerin tehtävissä 12.11.1944 tapahtuneeseen kotiuttamiseen saakka. Hänen elämäntapahtumistaan, sota-ajasta ja veteraanivuosista kerrottiin Sotaveteraani-lehden syyskuun 2018 numerossa.

Olavi Haapala on saanut tunnustuksena isänmaan palveluksesta mm. 4. luokan Vapaudenristin miekkoineen, Sodan 1939 - 1945 muistomitalin sekä Maanpuolustusmitalin.

Elämänuran työelämässä koneinsinööri Olavi Haapala teki Oulu osakeyhtiöllä päällikkötehtävissä. Hän sai Keskuskaupakamarin kullatun ansiomerkin 30 vuoden palveluksesta vuonna 1971.

Olavi Haapala oli Oulun Sotaveteraanit ry:n, Vapaussodan Perinneliitto ry:n ja Oulun Kansalliset Seniorit ry:n aktiivinen jäsen.



Olavi Haapalan perheeseen kuuluivat vaimo Annikki, k. 2010, sekä poika ja tytär. Olavi Haapala asui puolison kuoleman jälkeen yksin perheen pitkäaikaisessa kodissa, palvelujen tuella. Hän ulkoili omin voimin vielä muutamaa päivää ennen kuolemaansa.

Olavi Haapalaa jäivät kaipaamaan lapset perheineen, lähisukulaiset, veteraaniveljet sekä laaja joukko ystäviä pitkän elämän varrelta.

REIJO SALLINEN

Oulun Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja

Salomon Altschuler 1913-2019

Yksi veteraanien vanhimmista, talvi-, jatko- sekä Lapin sodan veteraani Salomon Altschuler kuoli 7.2.2019 Helsingissä 105-vuotiaana. Viipurissa syntynyt Salomon tapasi esitellä itsensä "Karjalan poikana". Eivät edes 80 muualla asuttua vuotakaan saaneet häntä unohtamaan juuriaan.

"Oi, Viipuri oli loistokaupunki. Unissani olen vieläkin siellä", hän kertoi.

Talvisodassa Salomon oli Karjalan Kannaksella JR 4:ssä, jossa palveli hänen laillan moni muukin viipurilaispoika. Salomon oli heistä viimeinen. Jatkosota kului Syvärillä, minkä jälkeen hänet komennettiin vielä Lapin sotaankin. Yhteensä armeijan harmaissa vierähti viisi vuotta.

Jatkosodassa Salomon ja muut 350 Suomen armeijan suomenjuutalaista löysivät itsensä erikoisesta tilanteesta Suomen taistellessa Saksan rinnalla. Yhtä vääpeliä lukuun ottamatta Altschulerin kokemukset saksalaissotilaista olivat kuitenkin hyviä, ja sota vain vahvisti hänen ylpeyttä isänmaastaan.

"Suomi on hyvä maa - me olemme täällä kaikki samanarvoisia."

Rehellisyyttä, ihmisten välistä kunnioitusta ja sovussa elämistä hän toivoi myös tulevien sukupolvien ohjenuoraksi.

Sodan jälkeen Salomon teki uran vaa-tealalla, ensin Turussa ja rakkaan Doransa kanssa avioituttuaan Helsingissä. Urheilun

ja erityisesti tanssiminen oli aina lähellä hänen sydäntään. Toinen Salomonille tärkeä, jo lapsuudesta seurannut harrastus oli musiikki. Helsingin juutalaisessa kuorossa hän lauloi vuosikymmeniä ja 80-vuotiaana hän liittyi Helsingin Sotaveteraanikuoroon, jonka riveissä pääsi esiintymään mm. presidentti Tarja Haloselle.

Perhe oli vuonna 2003 leskeksi jääneelle Salomonille läheinen ja tyttärensä huolenpidon ansiosta hän sai asua loppuun saakka kotonaan. Vaikka terveys alkoi loppuvuosina jo reistailla, pysyi mieli kirkkaana ja kiittolisena.

"Mitään en kadu. Minulla on ollut hyvä elämä."

ARIELA SÄKKINEN



Maailman kallein kirje

Parikymmentä vuotta sitten rakastuin korviani myöten englantilaiseen mieheen. Tapasimme ulkomailla. Kun palasin Suomeen, sain pian kirjeen mieheltä.

Kirje kertoi jäniksistä ja ketuista, aaseista ja hevosista, sammaleesta, kanervista, päivänkakkaroista ja tammista. Luin kirjeen moneen kertaan ja ajattelin, että miehän on täysi kaheli. Annoin silti vielä toisen mahdollisuuden. Seuraava kirje olikin jo järkevempi.

Vuosia myöhemmin anoppi kertoi ensimmäisen kirjeen taustan. Mies ei ollut mikään kirjeiden kirjoittaja, joten tuska oli suuri, kun piti tuhertaa rakkauskirje Suomeen. Monen pieleen menneen yrityksen jälkeen miehen katse osui pöydällä lojuvaan luonnonsuojelualueen mainoslehtiseen. Nerokkaasti hän kopioi mainosleh-tisen sanasta sanaan ja tekstiä tuli peräti neljän sivun verran. Pitihän kotipaikkakunta esitellä!

Minäkin kirjoitin kerran rakkauskirjeen. 1970-luvulla televisiossa näytettiin amerikkalaista sarjaa Kuuden miljoonan dollarin mies. Yhdeksänvuotiaan utteruudella tuhersin kirjepaperin täyteen sydämiä, ja pudotin kirjeen postilaatikkoon ilman postimerkkiä. Osoitteena luki: "Kuuden miljoonan dollarin mies, Amerikka". Surukseni en koskaan saanut vastausta.

Kirjeenä tuli aikanaan tieto siitä, että minulle myönnettiin Sotaveteraaniliiton ansiomitali. Nuorta naista se hämmensi. Luulin, että niitä myönnetään vain sotaveteraaneille. Soitin äidilleni, että nyt ne ovat siellä Sotaveteraaniliitossa todellakin erehtyneet henkilöstä.

Kirjeinä on tullut tärkeitä sopimuksia, hyvä ja huonoja uutisia, laskuja, muistutuksia, ehdotuksia, pyyntöjä ja jopa käskyjä. On ollut väärinymmärryksiä, läheisten kuulumisia, yllätyksiä, kehuja ja haukkuja. Olen lähettänyt lapseni kirjoittamia kirjeitä joulupukille, lukenut itse Raamatusta Paavalin kirjeitä, ja kirjoista Kekkonen sekä Mannerheimin kirjeitä.

Sotien aikana kenttäpostilla oli suuri merkitys sekä rintaman että kotirintaman mielialojen ylläpitäjänä. Armeijan johto ymmärsi postin merkityksen ja sitä pidettiin yhtä tärkeänä kuin ruoan ja ampumatarvikkeiden toimittaminen. Talvi- ja jatkosodan aikana kenttäposti kulki tiuhaan. Kaikkiaan rintamalta ja rintamalle lähetettiin sotien aikana peräti miljardi kirjettä.

Sodanaikainen sensuuri oli kova: oli kiellettyä kirjoittaa mm. joukkojen sijainnista, niiden siirtämisestä, joukko-osaston vahvuudesta tai aseistuksesta. "Terveisiä täältä jostakin" lienee tunnetuin tapa aloittaa kirje. Kotirintama yrityi vuorostaan säästää kirjeen saajaa huolilta. Yleensä kerrottiin vain hyviä uutisia, ruokapula ja työongelmat jätettiin kirjeistä pois.

Kirje kotoa lievitti hetkeksi koti-ikävää ja vei ajatukset pois sodasta, kotiväen mieltä kalvoi taas pelko rintamalla olevan selviytymisestä.

Viime jouluna fyysikko Albert Einsteinin kirje, jossa hän epäili Jumalan olemassaoloa, kaupattiin Christien huutokaupassa New Yorkissa 2,55 miljoonalla eurolla. Kirje tunnetaan fyysikon "Jumala-kirjeenä".

Se on yksi maailman kalleimmista kirjeistä.

Vai onko?

Ehkä maailman kallein kirje on kuitenkin joku sotavuosina rintamalta lähetetty lappunen, jossa kiitettiin tupakasta ja villasukista, kyseltiin lehmän utaretulehduksesta ja käskettiin lasten totella äitiä. Joku kirje, jota oli odotettu kauan ja joka oli merkki elämästä. Sen arvoa ei voi mitata rahassa.



EVE HIETAMIES

Toimittaja, kirjailija

Kuva Otava/Jouni Harala

KOLUMNI



Sotiemme Veteraanit -keräyksen tuotto laski ennätysvuodesta

Perinteisen veteraanikeräyksen tuotto laski viime vuonna kolmanneksen. Syinä tähän olivat varusmieskeräysten lopettaminen, Suomi 100-juhlavuoden jälkeinen paluu arkeen sekä myyntituotteen karsiminen.

Tammikuussa Helsingissä pidetyssä Sotiemme Veteraanit-keräyksen piiripäällikköpäivässä kuultiin, että keräyksen vuonna 2018 oli yhteensä hieman yli kaksi miljoonaa euroa. Laskua edelliseen vuoteen on noin miljoona.

Keräystuoton laskuun vaikutti erityisesti se, että useat paikkakunnat lopettivat varusmieskeräyksen sillä perusteella, että alueella ei ole enää veteraaneja. Suomi 100-juhlavuoden tunnelmoinnin jälkeen myös yritysten tuki keräykselle pienen huomattavasti. Perinteisen Sotiemme Veteraanit myyntituotteen puuttuminen vaikutti osaltaan siihen, että keräyksen näkyvyys vuonna 2018 oli paljon pienempää kuin keräysvuosina keskimäärin.

"Veteraanijoukon pienentyminen vaikuttaa epäsuorasti keräystuoton kertymiseen. Pohdimme parhailaan, miten puolisoitten ja leskien lisääntyvä avuntarve voisi näkyä keräyksen viesteissä", avaa keräyksen takana olevan Veteraanivastuu ry:n puheenjohtaja **Matti Niemi** tämän hetken tilannetta.

Puolustusvoimat selkärankana

Puolustusvoimat on luvannut jatkaa tukeaan Sotiemme Veteraanit -keräykselle niin kauan kun veteraanit apua tarvitsevat. Varusmieskeräyksen suorittamisen laajuudesta sovitaan vuosittain Puolustusvoimien kanssa.

"Olemme panneet merkille, että varusmiehet ja -naiset ovat hyvin motivoituneita lähtiessään kentälle suorittamaan lipas- tai listakeräystä veteraaniemme hyväksi", everstiluutnantti **Ilpo Kärkkäinen** Puolustusvoimien henkilöstöosastolta kiittelee.

Me-säätiö puolestaan on veteraanien, heidän puo-

lisoidensa ja leskiensä sekä soteleskien tukena tänä vuonna jo kolmatta vuotta. Me-säätiö edistää ja tukee taloudellisesti erityisesti lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä hyväksi tehtävää työtä sen eri muodoissa, mutta sodan ajan miesten ja naisten auttaminen on lähellä heidän sydäntään ja arvojaan.

"Koemme, että olemme kiitollisuudenvelassa sekä veteraaneille että kotijoukoille. Nyt, kun veteraanit ovat jo hyvin iäkkäitä ja tarvitsevat apua, vähintään, mitä voimme tehdä, on auttaa heitä", säätiön hallituksen puheenjohtaja **Ilkka Paananen** toteaa.

Uhkatekijöitä pohdittiin

Keräyksen piiripäällikköjä puhutti päivän aikana erityisesti se, miten keräyksen ilme ja viesti muuttuvat, kun tämän vuoden jälkeen keräystuoton edunsaajina ovat suurelta osin veteraanien puoliset ja lesket. He kun eivät saa yhteiskunnalta mitään erityisuuksia, vaikka ovat hyvin pienituloisia. Erityisen huonossa asemassa tulevat olemaan veteraanien lesket.

Sotiemme Veteraanit -keräyksen uhkana on myös käteisen rahan väheneminen. Miten varusmieskeräyksen tuoton käy, kun ihmisillä ei ole enää käteistä lompakossaan? Pienemmällä paikkakunnilla on edelleen veteraanikeräysten luottotukijoita, jotka odottavat varusmiestä setelin kanssa.

"Maailma ympärillämme muuttuu ja keräystoiminta sen mukana. Kehitämme keräystoimia niin kauan, kuin veteraanijärjestöt tarvitsevat akutteja lisäeuroja jäsentensä kotona-asumisen tukemiseen", summaa varainhankinnan päällikkö **Pia Mikkonen**.

TEKSTI JA KUVA: ARIELA SÄKKINEN

Vuodesta 2006 kaikkien veteraanijärjestöjen (Sotaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto, Rintamaveteraaniliitto) sekä Kaatuneitten Omaisten Liiton varainhankinta on keskitetty Sotiemme Veteraanit -keräykseen.

Keräystuotto käytetään kokonaisuudessaan veteraanien tukityöhön, esimerkiksi järjestöjen omiin kuluihin sitä ei käytetä. Keräystuotolla tuetaan myös mihinkään liittoon kuulumattomia veteraaneja sekä heidän leskiä ja puolisoitaan.

SVENSK RESUME

LEDARE

Fältpost till våra veteraner, stödande personer och krigshistoriska vänner

Krigsveteranförbundet och Frontveteranförbundet samarbetar kärnfullt för att stöda veteranerna, makorna och änkorna. Intressebevakning, medelsanskaffning och information har utförts enligt samma tema redan länge. "En veteran glöms inte" är vår organisations och våra stödande personers gemensamma princip.

Ett omfattande och framgångsrikt samarbete utförs på nationell nivå, områdesvis och på lokal nivå. Tillsammans bär vi ansvar för att veteranernas levnadsafton tas om hand på ett sakligt sätt.

Veteranernas stöd i hemmet fick man höjt senaste höst genom ett enhälligt beslut i riksdagen. Den nya lagen garanterar att alla som varit i fronttjänst erhåller likvärdig service i hemmet. Staten sände män och kvinnor ut i kriget. Staten tar hand om dem även under detta skede i livet. Veteranorganisationerna hjälper till att vidarebefordra detta stöd.

Du håller nu i din hand första numret av veteranförbundets gemensamma tidning. Efter en publikomröstning valdes Kenttäposti/Fältposten till tidningens namn. Det var det populäraste namnet. Tidningen är en viktig informationskanal beträffande veteranernas ärenden även för den stora publiken.

Under våra krig vidarebefordrade fältposten miljontals brev, kort och paket mellan hemmen och fronten. Fältposten hade en viktig roll i kontakten mellan soldaterna och de nära. En väl fungerande fältpost var också viktig som upprätthållare av landsförsvarsviljan. Fältpost som skickats under krigsåren finns ännu i besittning hos många veteraners familj. Som familjens mest värdefulla minnen.

Fältposten är Finlands ledande yrkesblad angående veteranernas ärenden och krigshistorien. Tidningen är viktig såsom veteranorganisationernas medlemstidning. Tidningens redaktion förbinder sig att leverera tidningen som ett forum för att hedra veterangenerationen och av denna förverkligade återuppbyggnad.

Krigshistorien intresserar finländarna. Krigsböckernas och filmernas publikframgång är ett utmärkt bevis härpå. Fältposten informerar i varje utkommande nummer angående ödesstunder i vårt fäderneslands historia.

Fältposten distribueras till våra veteraner, stödande personer, medierna och beslutsfattare. Tidningen levereras också till en stor del av veteranernas anhöriga. Upplagans storlek är drygt 50 000 sex gånger per år.

Förnöjsamma läsestunder tillsammans med Fältposten!

Erkki Heikkinen
Ordförande i
Krigsveteranförbundet

Matti Louekoski
Ordförande i
Frontveteranförbundet



FRÅN CHEFREDAKTÖREN

Krigsveteranarbete behövs

Jag har under min relativt korta tid inom krigsveteranorganisationen stött på frågan: "Finns det ännu veteraner?" Med andra ord, varför behövs det ännu arbete till förmån för veteranerna? Hos oss som är verksamma inom området väcker frågan muntration och till och med lite irritation. Å andra sidan väcks motfrågor: Har veteranorganisationerna lyckats beträffande sin information? Och är informationsgången inom förbunden tillräcklig?

Beträffande statsmakten är uppskattningen positiv. Annars skulle riksdagen inte hösten 2018 för första gången genom en lag ha godkänt en lag som garanterar att veteraner som inte sårats erhåller service i hemmet och samtidigt märkbart ha höjt garantismåttet som riktats härtill för att motsvara ungefärligen krigsinvalidernas stödnivå. Lagen träder i kraft i november detta år, men redan i början på året kommer man att erhålla tilläggsfinansiering.

Däremot verkar saken för den breda allmänheten att vara oklar trots till exempel de årligen återkommande penninginsamlingarna till förmån för "Våra veteraner". Trots de glesnande leden av våra 10 000 hedersmedbor-

gare jämte dessas änkor och makor räcker det inte till för att hålla saken i det allmänna medvetande. Man har börjat intensifiera vår kommunikation bland annat i sociala medier. Vi blev på endast ett år etta på vårt eget område. Detta är ett bevis på hur intressant krigsveteranärendet är.

Krigsveteran- och Frontveteranförbundets praktiska samarbete håller på att fördjupas. Vi är även mera tillsammans inom kommunikation, varpå Fältposten-tidningen är ett konkret bevis. En stor gemensam ansträngning kommer att senast vid midsommartid vara uppdateringen och förverkligandet av det nationella lagförslaget, genom vilket vi förbereder oss att skola cirka 1000 representanter för våra kommuner och organisationer att garantera, att varje veteran erhåller de förmåner som lagen erbjuder, detta är också kommunikation. Vi förbereder oss också att fortsätta skolningen på basen av erhållna erfarenheter.

Vi avslutar också tillsammans det projekt som påbörjades under president Mauno Koivistos tid angående krigsveteranernas hedersstegen genom att tillsammans

utdela de sista cirka 3000 hedersstegen i samband med den nationella veterandagen. Under krigsveteranveckan i mars utdelas till alla bibliotek i Finland boken Överlevnadsberättelser.

På samma gång förbereder vi oss för den kommande traditionstiden. Det för den stora allmänheten något diffust blivna traditionstidens mål förtydligas och konkretiseras i samarbete med veteranförbunden och Eklövets Traditionsförbund sålunda, att krigsgenerationen erhåller den aktning den förtjänar.

Förutom vårt basarbete har vi alltså framför oss ett livligt och aktivt år. Förhoppningsvis kan vi genom ovan beskrivna och många nya sätt upprätthålla och förbättra vårt folks kännedom och förståelse angående veteranärenden. Frågan, "varför veteranarbete", får ett svar. Samtidigt understöder vi våra förbunds interna kommunikation och motiverar vårt fält av frivilliga.

Våra hedersmedborgare och hela krigsgenerationen förtjänar sannerligen detta.

SAKARI MARTIMO
Svensk översättning Anders Knip

IN MEMORIAM

Nils Björkskog 1923-2018

Krigsveteranen och mångårig styrelsemedlem i Jakobstadsnejdens Krigsveteraner r.f. Nils Björkskog har gått ur tiden 19.12.2018 och väljades till gravens ro i Larsmo kyrka den 5 januari 2019.

Nils föddes den 8 november 1923 i Bosund, Larsmo som yngsta pojken i en stor syskonskara. Sina krigstida erfarenheter fick han som telefonist i tredje batteriets eldställning i artilleriet, Grova sektionen 1 med major John Andersson som kommandör. Sektionens manskap var till största delen från Helsingforsstrakten, Nils var den ende Österbottningen där.

Sektionens pjäser var 155K/17-41 med en räckvidd på 17 km. De placerades på Karelska näset med Raivola station som avlastningsställe och där på Karelska näset tjänstgör Nils ända tills storanfallet våren -44 börjar och retireringen börjar.

Nästa plats blir Perkjärvi där de väntar på att få nya pjäser, som de fick först i Taavetti efter en 80 km march mot Villmanstrand. Nästa plats för sektionen blir vid Finska vikens strand där de fick använda sina nya Boforsare i avvärjnings striderna över Finska viken.

Den 13 september börjar färden mot det civila livet via Virolahti och Miehikkälä. Hemma i Larsmo började byggandet av egen gård på Furuholmen för familjens behov. Nils hade gift sig med Gretel Byggmästar och de fick 9 barn tillsammans. Nils var hela sitt yrkesverksamma liv partiförsäljare på Teräs järnaffär i Jakobstad. Han verkade också som lekman-napredikant i Risöhhäls bönehus. I Jakobstadsnejdens krigsveteraner r.f arbetade han aktivt under 40 års tid, av vilken en stor del i föreningens styrelse.

Vi minns med värme hans stora intresse för människor och deras livssituation. Lagom till hans 90 års dag gav han ut sin bok For dit, var där, kom därifrån där han utförligt och med inlevelse beskriver sin tid i Finlands försvar under fortsättningskriget.

STEN PETERSSON
Ordförande i
Jakobstadsnejdens krigsveteraner.r.f





SIELTÄ JOSTAKIN

Kenttäpostia -lehden laaja sotahistoriallinen kokonaisuus avaa kolmen sodan koettelemuksia lukijoille. Kertojina ovat myös veteraanit itse.



SA-Kuva

Keljan verinen sotajoulu

Omien poikien verinen taistelu johti torjuntavoittoon pienessä Keljan kylässä vuoden 1939 jouluna.

Suomen säilyminen toisen maailmansodan aikana neuvostomiehitykseltä oli ihme. Eri rintamilta voidaan poimia niin talvisodan kuin jatkosodankin ajalta monta taistelupaikkaa, joissa tuota ihmettä toteutettiin.

Yksi vähemmälle huomiolle jäänyt paikka on Sakkolan pitäjän Keljan kylä. Se sijaitsi kuuluisan Taipaleenjoen sivustalla mutta sen välittömässä läheisyydessä. Ihme ei olisi tapahtunut ilman suomalais-taistelijoiden sisukkuutta ja uhri-
valmiutta.

Keljassa sotilaat puolustivat sanamukaisesti kotikontujaan, koska Erillinen Pataljoona 6 (Er.P 6) oli koottu Sakkolan ja lähikuntien Kaukolan, Räisälän ja Käkisalmen

miehistä. Tämä joukko-osasto karkotti Suvannon yli päässeet venäläiset. Keljan taisteluissa saavutettiin Tolvajärven ja Suomussalmen ohella ratkaiseva torjuntavoitto joulukuun jälkipuoliskolla 1939.

Taipaleen taistelijat pitivät asemansa

Talvisota alkoi Suomen poliittiselle johdolle yllätyksenä. Joitakin varusteluja oli sentään tehty sodan varalle, lähinnä Kannaksella. Sinne oli rakennettu linnoitettu puolustusketju, joka ulottui Suomenlahdelta Laatokalle.

Tämä Mannerheim-linjan nimen saanut pääpuolustusasema päättyi Taipaleenjoelle. Sinne venäläisten hyökkäys tällä rintaman osalla ete-

ni joulukuun kuudenteen päivään mennessä. Sinne se myös pysähtyi, kun venäläisten ei onnistunut murtautua suomalaisten linnoitettujen puolustusasemien läpi.

Venäläisten hyökkäyssuunnitelmien mukaan Taipaleen asemat piti kuitenkin murtaa. Kun se ei ollut onnistunut hyökkäyksellä Taipaleenjoen yli, venäläiset tekivät uuden yrityksen lännempää Suvannon yli. Sieltä heidän oli tarkoitus vyöryttää Taipaleen aseman oikea sivusta. Sen jälkeen suomalaiset olisi saatu lähtemään Taipaleestakin, koska muuten siellä olevat joukot olisivat jääneet saarroksiin.

Puna-armeijan 4. Divisioonaan kuuluvien joukkojen onnistuikin yllätyshyökkäyksellä jouluaamuna 25.12. saada sillanpääasema Suvannon pohjoispuolelta Keljan kylän

kohdalla. Ennen kuin suomalaiset pystyivät vastatoimiin, onnistui venäläisten saada Suvannon yli vielä runsaasti lisäjoukkoja.

Uutta yritystä

Suomalaisella puolella ymmärrettiin kyllä heti, mihin venäläisten hyökkäys voisi johtaa, ja ensimmäinen vastaisku tehtiin jo saman päivän iltana. Kahden kiväärijoukkueen suuruisella osastolla ei ollut kuitenkaan mitään mahdollisuuksia ylivoimaista vihollista vastaan.

Seuraava yritys karkottaa vihollinen tehtiin heti seuraavan päivän eli tapaninpäivän aamuna. Ensin yritti Jalkaväkirykmentti 30:een kuuluva 6. komppania saada vihollisen irtautumaan, mutta suomalai-

set joutuivat tappioita kärsittyään palaamaan lähtöasemiinsa.

Saman päivän iltana yritti vielä vihollisen kimppuun hyökätä kaksi Jalkaväkirykmentti 28:aan kuuluvaa komppaniaa, konekiväärikomppanian tukemana. Kovien taistelujen jälkeen ja patruunoidenkin uhkaavasti vähetessä saivat nekin luvan vetäytyä. Hyökkäysvoimat eivät kerta kaikkiaan riittäneet ylivoimaisen vihollisen lyömiseen eikä kysymyksessä ollut suinkaan miesten rohkeuden puute.

Uroteko kotikonnuilla

Suomalaisilla oli käytettävissä onneksi vielä yksi yksikkö, Erillinen Pataljoona 6. Se oli päässyt kovi-

Keljan pohjoispuolella Saaprun kylässä tutkitaan viholliselta saatuja aseita.

en taistelujen jälkeen hetkeksi lepoon, mutta nyt se joutui tuleen, ankarampaan kuin kertaakaan aikaisemmin. Sen tehtäväksi tuli karkottaa Keljan kylään ja Suvannon rantapenkereen taisteluhautoihin puretunut vihollinen.

Läheisessä Saaprun kylässä levoissa ollut pataljoona lähti liikkeelle tapaninpäivän iltana ja hiihti yön pimeydessä vihollisen tuntumaan. Valmistelujen jälkeen aamulla kello 9.30 se aloitti hyökkäyksen, joka kuitenkin kilpistyi vihollisen ankaraan tulitukseen ja suuriin miestappioihin. Suomalaisten oli vetäydyttävä lähtöasemiinsa.

Lujasta uskosta asiansa oikeutukseen kertoo se, että uuteen hyökkäykseen lähdettiin jo runsaan tunnin kuluttua. Ihan samoista lähtökohdista ei siihen kuitenkaan tarvinnut lähteä, vaan vahvistukseksi oli saatu konekiväärejä ja yksi kranaatinheitin. Niistä olikin apua ja suomalaisten onnistui ylittää viimeinen este, noin 300 metrin levyinen, kymmenien venäläisten konekiväärien tulen alla oleva peltoaukea ja päästä sen jälkeen vielä piikkilankaesteen läpi.

Nyt hyökkääjät pääsivät vihollisen taisteluhautoihin ja niiden vyöryttäminen eli haltuunotto alkoi. Se merkitsi lähitaistelua mies miestä vastaan ja se vaati myös pelottomuutta ja urheutta ja taitoa olla nopeampi kuin vastustaja.

Raskaat tappiot

Iltaan asti jatkuneiden taistelujen seurauksena vain venäläisjoukon rippeet pääsivät takaisin lähtöasemiinsa Suvannon eteläpuolelle. Eri arvioiden mukaan venäläisten menetykset kohosivat jopa 2000 mieheen osan kuollessa taisteluhautoihin, osan kohdatessa loppunsa Suvannon jäällä. Suomalaisten tuli oli tarkkaa ja käytössä oli nyt vielä juuri venäläisiltä sotasaaliiksi saatuja konekiväärejäkin.

Myös suomalaisten tappiot olivat raskaat, kun yli 50 sotilasta, joukossa useita komppanianpäälliköitä ja muita upseereita, kaatui. Ikuisia arpia kehossaan sai kantaa yli sata haavoittunutta eikä ilman henkisiä haavoja tainnut selvitä yksikään.

Osaltaan Keljan taistelujen tuloksena asemat Taipaleessa pystyttiin pitämään talvisodan loppuun asti. Jos Taipale olisi murtunut, olisi sillä ollut arvaamattomat, todennäköisesti kohtalokkaat seuraukset koko Kannaksen puolustuksen ja sodan lopputuloksen kannalta.

TEKSTI: ESKO VUORISJÄRVI

VTT ja sotahistorioitsija



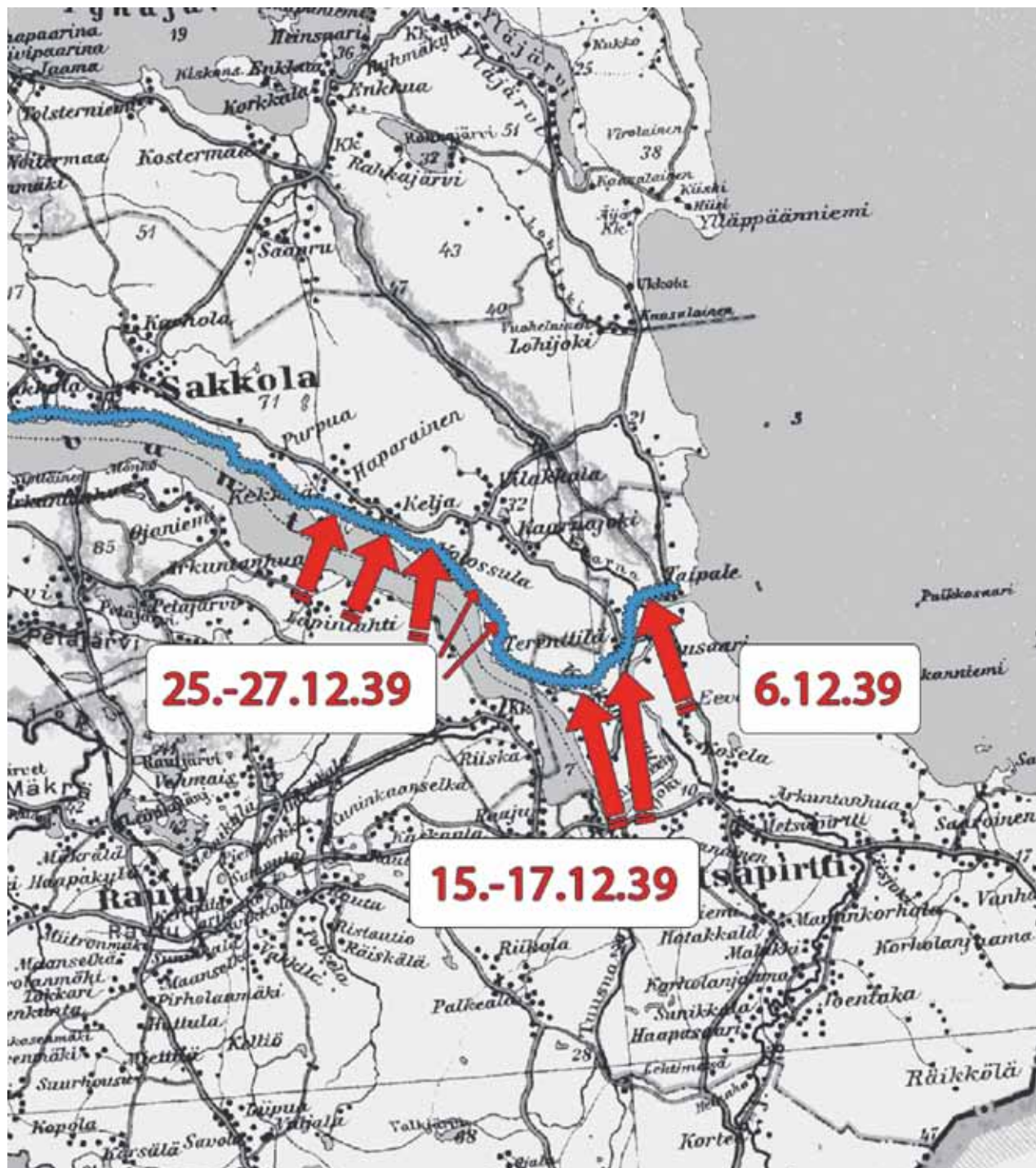
Vartiomiehiä Itä-Kannaksella.



Taistelumaastoa kuvattuna kaksi vuotta Keljan taisteluiden jälkeen Sakkolan-Taipaleen alueella.



Vihollisen suutari III Armeijakunnan alueella. (SA-kuva)



Kartta venäläisten sotatoimista joulukuussa 1939 Suvannon-Taipaleen rintamalla.. (Grafikka Matti Halonen/Mediataju Oy)

Suosittu kirjelaatikko kätki sisäänsä yllättävän salaisuuden



Jahvetti jututtaa sotilaita Uhtuan suunnalla 1941. (Kuva SA-kuva)

Jahvetti kävi sanasotaa radioaalloilla

Jatkosodan aikaan radion suosituimmaksi noussut puheohjelma oli todellisuudessa osa salaisen verkoston laatimaa valtiollista propagandakampanjaa.

Radion avulla välitettiin toisen maailmansodan aikana propagandaa niin vihollismaiden kuin omien maiden kansalaisten keskuuteen myös Suomessa. Jatkosodan aikana meillä keksittiin myös selvittää erään radio-ohjelman avulla omien kansalaisten arkisia huolia ja käyttää kerättyä tietoa hyväksi salaisen asiamiesverkon kautta yleisen mielipiteen muokkamiseksi.

Tämä ohjelma, Jahvetin kirjelaatikko, kohosi Suomen yleisradion suosituimmaksi ohjelmaksi sotavuosina 1941-1944. Radio osoitti tuolloin voimansa informaatio sodassa, jossa kamppailtiin suomalaisten luottamuksesta oman maansa hallitukseen ja kansakunnan taistelun oikeutukseen.

VTL, SAT ja VIA

Kesäkuun puolivälissä 1941 sota Neuvostoliiton kanssa näytti jo

ilmeiseltä. Suomen armeija mobilisoitiin ja kriisiajan tiedotustoimintaa varten perustettiin Valtion Tiedotuslaitos VTL. Se sai tehtäväkseen johtaa myös Suomen Yleisradion ohjelmatoimintaa.

Välirauhan aikana talvisodan yhteishenkeä vaalimaan perustettu Suomen Aseveljien Työjärjestö SAT sai tehtäväkseen organisoida VTL:n yhteyteen koko maan kattavan salaisen mielipiteiden tarkkailu- ja raportointijärjestön. Sen tehtävänä oli lisäksi vihollispropagandan torjunta sekä kotirintamalla havaittujen epäkohtien raportointi ja, jos mahdollista, osittain myös niiden korjaaminen.

Tämä salainen organisaatio sai nimekseen Vapaus - Isänmaa - Aseveljeys, lyhennettynä VIA. Järjestö rakensi nopeasti koko maan kattavan verkoston, joka muodostui muutaman henkilön muodostamista soluista. VIA:n asiamiehiksi pyrittiin saamaan eri yhteiskuntaryhmiä ja poliittisia puolueita edustavia henkilöitä, jotka työnsä



puolesta tapasivat runsaasti kotipaikkakuntansa asukkaita.

Mielialojen tarkkailua

VIA:n asiamiehiä olivat muun muassa papit, opettajat, kauppiat, maatalousneuvojat, sanomalehtimiehet ja suurten tehtaiden työnjohtajat. Äärimmäiseen vasemmistoon kuuluvia ei kuitenkaan huolitettu mukaan. Laajimmillaan VIA:n palveluksessa oli noin 5000 asiamiestä.

VIA:n asiamiessolun oli laadittava kerran kahdessa viikossa oman alueensa ihmisten haastatteluihin

ja havaintoihin pohjautuva mielialaraportti, jota varten oli painettu erityinen lomake. Solun johtaja lähetti sitten raportin VIA:n keskuustoimistoon kirjekuoressa, jossa vastaanottajaksi oli merkitty ”Uusi kirjeenvaihtokerho” ja sen osoite sekä puhelinnumero. Merkinnät varmistivat sen, ettei sensuuri avannut sitä.

Pienissä maalaiskunnissa soluja oli yleensä vain yksi, mutta suurissa kaupungeissa niitä oli jopa useita kymmeniä. Solujen jäsenet tunsivat vain oman piirinsä päällikön, eivät muita organisaatioon kuuluvia. Asiamiehet saivat silloin tällöin määräyksen tehdä myös haastatteluja erikseen ilmoitetuista aiheista. Useamman kerran aiheena oli kysymys, uskoiko haastateltava Saksan voittavan sodan Neuvostoliittoa vastaan.

Kysymykset oli tehtävä niin hienovaraisesti, ettei asianomainen henkilö ymmärtänyt tulleen kuulluksi virallista tarkoitusta varten. Näin haastattelut olivat

eräänlaisia gallupkyselyjä, jotka muistuttivat Englannin tiedotusministeriön Wartime social survey-selvityksiä.

VIA:n mielialaraporteista ja kyselyistä tehtiin yhteenvedot maan korkeimmalla poliittisella ja sotilaallisella johdolle, mutta koko aineisto oli myös Jahvetin kirjelaatikon käytössä.

Jahvetti ja hänen kirjelaatikkonsa

Jahvetin kirjelaatikon ensimmäinen lähetys oli elokuussa 1941. Suomi oli tuolloin ollut jo jonkin aikaa sotatilassa Neuvostoliittoa vastaan ja aktiiviset sotatoimet olivat käynnistyneet hyökkäyksellä Laatokan itäpuolelta kohti Syväriä.

Ohjelman alkamisaika kertoo tapahtumien vyöryneen niin nopeasti, etteivät Yleisradio, VTL ja VIA olleet saaneet toimintaansa kaikilta osin hiottua valmiiksi ennen sota-toimien alkamista.

Kirjelaatikon sisältö vakiintui

melko nopeasti. Jahvetti eli **Yrjö Kilpeläinen** aloitti aina ohjelman- sa vakiolehtiä ”Hyvät ystävät ja kylän miehet”. Alkulehtiäkin jälkeen ohjelma jatkui pakinatyy- lisenä muutaman minuutin verran. Kilpeläinen kertoi silloin ajankoh- taisista asioista. Itse hän käytti paki- noistaan termiä ”jorinat”. Jahvetin puhetyyli oli leppoisaa ja hän käytti runsaasti humoristisia ja kansan- omaisia ilmaisuja.

Esimerkkinä seuraavassa on kat- kelmia 6.6.1942 lähetetyn kirjelaat- tikon alkuosasta. Siinä hän kertoi kaksi päivää aikaisemmin vietetyis- tä Suomen armeijan ylipäällikön sotamarsalkka **Mannerheimin** 75-vuotispäivistä, joita oli saapunut kunnioittamaan itse Adolf Hitler.

”Hyvät ystävät ja kylän miehet. Suomen kansalla on ollut juuri eräs huomattavimmista historial- lisista merkkipäivistään kunnioi- tetun sotamarsalkkamme täyttä- essä 75 vuotta. Ja sille on annettu asiaankuuluva arvo myöskin maamme rajojen ulkopuolella, mitä osoittaa parhaiten Saksan valtakunnankanslerin Suomeen tekemä ensimmäinen matka juuri tuona juhlapäivänä”.

Edellä siteeratun kappaleen Kilpe- läinen jälkeen hän palasi lähetyk- sissä usein esillä olleeseen teemaan: vuoden 1918 haavoihin ja niiden parantamiseen – olihan **Manner- heim** johtanut myös tuolloin voit- taneen puolen armeijaa. Hän totesi asenteiden muuttumisesta, että *”nyt myös Suomen ammattiyhdistysten keskusliitto SAK jätti sotamarsal- kalle onnitteluadressin, vaikka sen allekirjoittaneiden joukossa oli hen- kilöitä, jotka vuonna 1918 taistelivat ase kädessä vastapuolella”.*

Sanasotaa radioaalloilla

Useimmiten Jahvetti joutui kui- tenkin puhumaan vähemmän suosituista aiheista, kuten sään- nöstelytalouden välttämättömyy- destä, salakaupasta, kansalaisten arkipäivän niukkuudesta sekä pit- kittyneen sodan vaatimista muista uhrauksista. Hän puuttui usein myös Neuvostoliiton, Englannin ja Yhdysvaltojen radioiden suomenkielissä propagandalähetyk- sissä esitettyihin väitteisiin. Aihe oli tärkeä, sillä Suomessa ei ulko- maisten radioasemien kuuntelu ollut rangaistava teko. Tässä työssä Neuvostoliiton radiopropaganda oli suhteellisen helppo vastustaja: se oli niin räikeää ja virheellisiä tieto- ja sisältävää, että kääntyi lopulta jo itseään vastaan.

Englantilaiset olivat sen sijaan paljon haastavampi vastustaja. Sen radiolähetyksissä kerrottiin var- sin totuudenmukaisesti niin omin- kuin vihollistenkin voitoista ja tappioista. Sodan myöhemmässä vaiheessa englantilaisten lähetysten teemaksi kohosi Liittoutuneiden sotapotentiaalinen jatkuva kasvu ja sen vertailu Saksaan. Suomalaiset saivat kuulla sitten kehoituksia ”hy- pätä pois oppoavasta laivasta” ennen

tuhoutumistaan Saksan mukana.

Englannin radion kuuntelun yleistyttyä Suomessa voimakkaasti vuonna 1944 sai Jahvettikin käskyn ryhtyä tekemään suositussa ohjel- massa vastapropagandaa saari- valtiota vastaan.

Kirjeet ja niihin vastaaminen

Jahvetille osoitetut kirjeet pyydet- tiin osoittamaan ensin Suomen yleisradiolle, joka toimitti ne päi- vittäin VIA:n toimistoon. Siellä Kilpeläisen kaksi sihteeriä lajitteli ne kahteentoista ryhmään ja kirjeet lähetettiin useissa eri organisaati- oissa työskenteleville asiantunti- joille. He laativat vastaukset esitet- tyihin kysymyksiin, minkä jälkeen kirjeet vastauksineen palautettiin Jahvetille.

Kysymyksiä pääaiheina olivat sosiaaliset kysymykset, kuten in- validien huolto, sotaleskien ja so- taorpojen saamat korvaukset sekä asutuspulaan liittyvät ongelmat. Myös säännöstelytalouteen ja kan- sanhuoltoon liittyvät kysymykset olivat kirjeissä jatkuvasti esillä. Muista kansaa askarruttaneista kysymyksistä mainittakoon tans- sikielto.

Suomi oli tuolloin henkisesti var- sin puritaaninen valtio, jossa vaka- vina aikoina ei katsottu sopivaksi sallia yleisten tanssitilaisuuksien järjestämistä. Nuorten ihmisten tarpeet olivat kuitenkin silloin, niin kuin tänäänkin, sellaisia, että kiel- toa rikottiin varsin usein. Jahvetin piti asiassa edustaa valtiiovallan vi- rallista linjaa ja varoittaa tällaisten iloittelujen järjestämisestä. Seuraa- vassa esimerkki vastauksesta edellä mainittuun kysymykseen.

”KPK 3469:n kaverit taas kirjoit- tavat nurkkatanssikysymyksestä, josta jo kerran aikaisemminkin jorisimme. Kun silloin jo peruste- limme kantamme tämän ilopelin suhteen teoriassa ja käytännössä, tyydyimme nyt vain toteamaan uudestaan, että 1) nykyinen sodanaika ei sinänsäkään ole tanssin aikaa ja 2) kun se on kerran julkisesti kielletty, niin se ei ole silloin sallittua salaakaan toisen sulojen kanssa juosta kilpaa soittopelin tahdissa. Viranomai- set ovatkin kiinnittäneet asiaan tarpeellista huomiota, sillä muun muassa Viipurissa joutui äskettäin tanssitautisia edesvastuuseen”.

Kansalaiset lähettivät Jahvetille kaikkiaan noin 100 000 kirjettä. Niihin kaikkiin ei tietenkään ol- lut mahdollista vastata ohjelmissa käytettävissä olleen ajan puitteis- sa. Kaikille kuitenkin vastattiin kirjeitse. Näiden vastauskirjeiden lukumäärä kohosi 70 000:een.

Kirjelaatikon suosio ja palaute

Jahvetin kirjelaatikko kohosi nope- asti Suomen yleisradion puheoh- jelmista kaikkein suosituimmaksi eikä ihme, sillä ohjelmassa käsitel-

lyt asiat koskettivat tavalla tai toisel- la lähes kaikkia kansalaisia. Lisäksi Kilpeläisen tyyli miellytti kuunte- lijoiden valtaosaa. Vastakkaisiakin mielipiteitä tosin esiintyi.

Havainnollisen kuvan ohjelman saamasta palautteesta antaa Yleis- radion silloisen ohjelmajohtajan **Jussi Koskiluoman** Kilpeläiselle 17.12.1943 lähettämä kirje. Siinä hän kertoo Suomen Yleisradion johtajien tekemästä kiertokäyn- nistä Lounais-Suomessa, jossa he keräsivät palautetta yhtiön ohjel- mista. Näin Koskiluoma raportoi Kirjelaatikosta esitetystä mieli- piteistä.

”Jahvetin kirjelaatikko tuntuu jat- kuvasti olevan kuuntelijoiden suosiossa. Sen lopettaminen ilmeisesti saisi aikamoisen kohinan. Köyhä kansa pitää Jahvettia puoltajanaan ja Jahvetin sanaan vedotaan kuin Jumalan sanaan. Viranomaiset saavat tuon tuostakin kuulla replii- kin ensin kysytään Jahvetilta”.



Jahvetin kirjelaatikko oli vuosia Yleisradion suosituin ohjelma. Jahvetin henkilöllisyyden suojelemiseksi hänet kuvattiin selin kameraan. (Kuva YLE)

Arvostelijat taas sanoivat, ettei Jah- vetti ollut objektiivinen, vaan värit- ti asiat niin, että viranomaisilla ja työnantajilla on vaikeuksia. Erään suuren maatalon isäntä esimerkiksi väitti, että Jahvetti tuotti maatalou- delle hallaa yllyttäessään maatalo- usväkeä vaatimaan vapaa-aikoja ja oikeuksiaan. Koskiluoman mukaan osa arvostelijoista kyllä myönsi, että kuuntelijoissakin voi olla vikaa.

Edellä kuvatusta palautteesta käy ilmi Jahvetin ja hänen kirjelaatik- konsa merkitys kamppailussa kan- sakunnan sieluista. Olihan pienen valtion tuossa tilanteessa saatava mahdollisimman moni kansalai- nen tuntemaan sodan oikeutetuk- si ja tekemään kaikkensa yhteisen kamppailun eteen.

Yhteiskunnallinen oikeudenmu- kaisuus oli nostettu myös Valtion tiedotuslaitoksen harjoittaman propagandan erääksi teemaksi iskulauseella ”Entistä oikeuden- mukaisemman Suomen puolesta”. Osittain Jahvetin ja hänen kirjelaat-

tikkonsa avulla Suomi kesti toisen maailmansodan ja 1940-luvun lo- pun poliittisen myllerryksen niin hyvin, että maamme säilytti kan- sallisen itsenäisyytensä ja demo- kraattisen valtiomuotonsa.

TEKSTI: LASSE VIHONEN

Kirjoittaja on fil. kand. ja YLE:n Radioarkiston entinen päällikkö



Mies Jahvetin takana



Jahveti-nimimerkin takaa löytyi Yrjö Kilpeläinen (1907-1955), pakinoitsija, toimittaja ja kansanedustaja. Kilpeläinen syntyi vaatimattomiin oloihin itäisessä Suomessa, mutta osoittautui hyvin lahjakkaaksi oppilaaksi jo kylä- koulussaan.

Opettajansa avustamana Kilpeläinen pääsi jatkamaan opintojaan aina Helsingin yliopistoon saakka. Hän valmistui valtiotieteen maisteriksi vuonna 1932. Opinnäytetyön- sä hän teki suomalaisten kommunistien maanalaisesta toiminnasta, mikä antoi jatkossa hyvän pohjan kommu- nismien vastaiselle työlle.

Kilpeläisen työura alkoi Kuopion kaupungin kansalais- opistossa, jonka rehtorina hän toimi vuodet 1932-35. Sen jälkeen hänet valittiin Helsingin Osuuskauppa Elan- non vasta perustetun henkilökuntakoulun rehtoriksi. Sosialidemokraattiseen puolueeseen Kilpeläinen liittyi vuonna 1937. Vuonna 1945 hänet valittiin kansanedus- tajaksi, missä tehtävässä hän toimi vuoteen 1955 saakka. 1938 hänet nimitettiin Helsingin lähistöllä sijainneen Työ- väen Akatemian vararehtoriksi. Hän palveli sotavuodet tiedotustehtävissä armeijassa ja VTL:ssä.

Radiopakinoinnin Kilpeläinen aloitti 1930-luvun lopul- la. Vaikka hänen jo tuolloin valitsemastaan nimimerkistä Jahvetti saa kuvan hieman nahjusmaisesta miehestä, ei se lainkaan kerro totuutta hänestä. Suomessa on sanon- ta ”ei nimi miestä pahenna, jos ei mies nimeä” ja tämä jos mikä sopii Kilpeläiseen.

Ihantalassa isä näki enkelin

Sotamies Aleksanteri Mäenkosken sotapolku piti lähellä lukemattomia läheltä piti-tilanteita. Ihantalassa vaikeasti haavoittuneena hän näki enkelin, joka antoi voimia selvitä hengissä.

On monia veteraaneja, jotka eivät koskaan kertoneet sotakokemuksistaan.

Jotkut eivät siihen pystyneet, toisilla taas ei ollut kuuntelijaa. Minulla oli onnekseni veteraani-isäni yhä elässä mahdollisuus istua alas ja antaa hänen puhua. Mikäli lähipiirissäsi on yhä veteraaneja, kehotan tarttumaan tilaisuuteen, sillä kauaa ei aikaa enää ole.

Isäni, sotamies **Aleksanteri Mäenkoski** palveli Jatkosodassa jalkaväkirykmentti 50:ssä. Ikäluokkansa lailla hän vannoin sotilasvalan tammikuussa 1942 ja lähti rintamalle saman vuoden syksyllä. Oma rykmentti oli tuolloin asemasotavaiheessa Syvärillä Vardusjärven lohkolla. Hengenlähtö oli lähellä monta kertaa ja sodan koettelemukset vaivasivat häntä loppuun saakka.

Onnea matkassa

Isä kävi vihollisen puolella useita kertoja partiossa. Useimmiten hän oli yksin, joskus mukana oli muitakin sotilaita kanssa. Onneksi näin, sillä ainakin kerran se pelasti hänen henkensä.

Ollessaan Syvärillä partiossa hävisi hän yhtäkkiä näkyvistä. Muut huomasivat isän uponneen lumen peittämään lähteeseen. Toverit tulivat hätiin ja vaihtoivat läpeensä kastuneen isän kuiviin vaatteisiin,

ettei hän olisi paleltunut. Isä pääsi kuin pääsikin palaamaan partion mukana takaisin omien puolelle, mutta tuosta kasteesta isä sai muutokseen reuman.

Syvärillä ollessaan isä valloitti yksin venäläisten bunkkerin. Hänen poteronsa lähellä oli toinenkin potero, jossa oli toinen nuori suomalaissotilas. Tämän nostaessa päätään kiinnitti se venäläisen tarkka-ampujan huomion, joka ampui hänet. Muutaman kerran sotilas ehti huokaista ”äiti, äiti”, ennen kuin menehtyi.

Tästä sisuuntuneena isäni lähti juoksuun bunkkeria kohden, tarkka-ampujan häntä onneksi huomaamatta. Isä pääsi bunkkerin viereen, ampui hänet konepistoolillaan ja nousi bunkkerin katolle huutamaan joukkojaan apuun. Samalla bunkkerista tuli ulos 6-7 venäläissotilasta, jotka isä bunkkerin katolta ampui.

Omien tultua apuun sai isä satkutia siitä, ettei yksinään saisi lähteä linjasta pois, mutta tuon nuoren sotilaan kohtalo oli saanut hänet niin raivoihinsa, ettei siinä enää säännötkään painaneet.



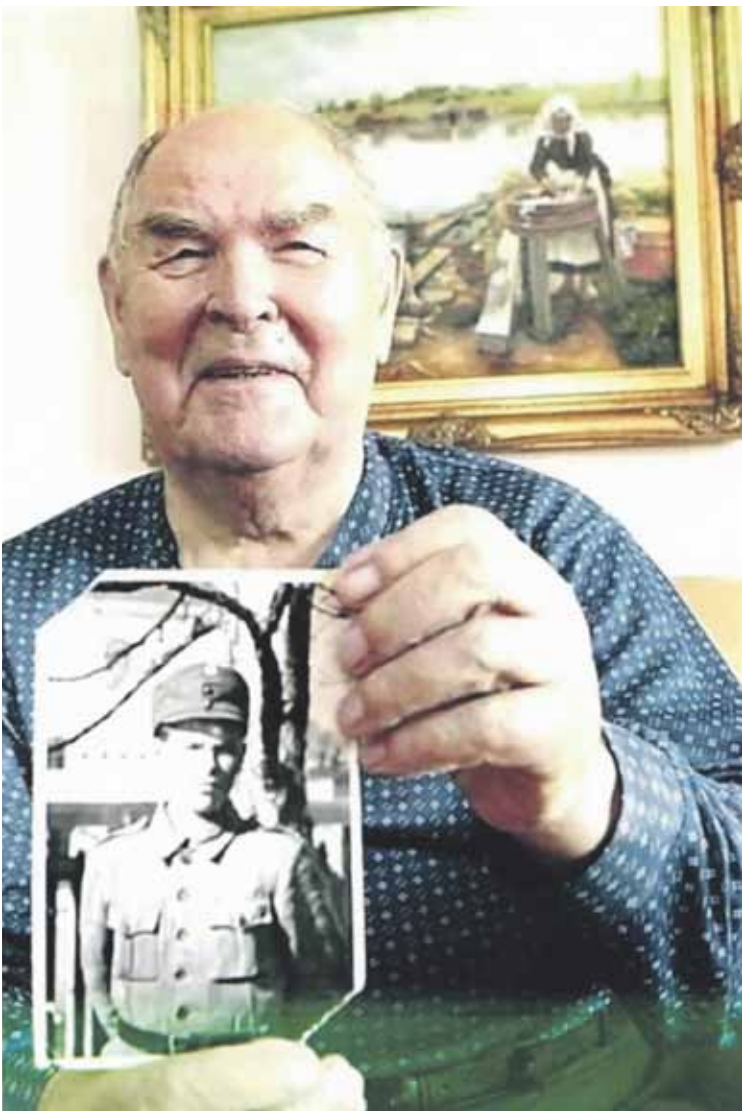
Pikakivääri asemissa Ihantalassa, kovimpien taisteluiden jo rauhoituttua.



Ihantalalan taistelijoita Tienhaaran maastossa.



Jalkaväkirykmentti 50 oli asemasodan aikana Syvärillä. Komentaja, everstiluutnantti Martti Aro vierailmassa etulinjassa helmikuuussa 1942.



Aleksanteri Mäenkoski sota-aikaan ja vuonna 2000

Vaisto pelastaa

Kesäkuussa 1944 isän joukko-osasto joutui mukaan Kannaksen taisteluihin Ihantalassa, jossa oli todella käydä huonosti. Neljä päivää taisteluiden alkamisen jälkeen aamu valkeni 27.6. Pahalammin-Konkkalan maastossa hiljaisena. Liian hiljaisena. Venäläistä tykistöä tiedettiin olevan alueella runsaasti, joten niiden pahaa enteilevästä hiljaisuudesta miehet aavistelivat jotain suurempaa olevan tulossa.

Noin 07.30 alkoi alueelle tulla pommikoneita, joita isän osastossa palvellut **Pekka Tavi** laski olleen ainakin 80. Miesten oli välittömästi heittäydettävä mahalleen suojaan

poteroihin. Isä oli jo ehtinyt yhteen poteroon toisen sotilaan kanssa, mutta päätti jostain syystä vaihtaa viime hetkellä. Toinen sotilas kysyi ihmeissään, miksi isä oli hyvää poteroa jättämässä, mutta isä ei enää ehtinyt vastata pommikoneiden ollessa jo ihan heidän päällään.

En vielä tiedä, mikä se vaisto tai aavistus oli, mutta isän hengen se pelasti.

Ensimmäinen potero sai täysosuman ja isän kanssa siitä turvaa hakenut sotilas sai surmansa. Läheiseen poteroon syöksyneen isän räjähdyspaineaalto lennätti 3-4 metrin matkan, aiheuttaen hänelle sirpalevammoja ympäri kehoja sekä ilmeisesti vakavan ai-



Rynnäkötykit olivat tärkeässä osassa Ihantalalan torjuntataisteluissa.



totärähdyksen.

Tavin kertoman mukaan isä vietiin joukkosidontapaikalle, missä hänen vammansa sidottiin. Omaan joukko-osastoon hän palasi vielä samana iltana, päätä myöten siteissä. Muiden sotilaiden mielestä isän paikka olisi ollut linjan sijaan sairaalassa, mutta isä ei antanut periksi.

Kaksi päivää myöhemmin hän haavoittui uudestaan, tällä kertaa niin vaikeasti, että joutui kuukausiksi sairaalaan ja sen jälkeen vielä toipumislomalle. Sen jälkeen hänet siirrettiin Mikkelin Päämajaan vartiointitehtäviin ja lähetiksi niin Päämajan upseereille kuin ylipäällikkö Mannerheimille.

Enkeli antoi voimia

Toinen haavoittuminen tapahtui Pahalammen lähistöllä, kun isä oli edessä yksin ja hän huomasi suu-

ren viholliskomppanian isohkolla peltoaukealla. Aukean reunassa oli kookas kivi, jonka suojaan isä meni ja ampui konepistoolillaan hevosen selässä istuneen venäläisupseerin.

Tämän jälkeen peltoaukealle jäi vielä noin sata venäläissotilasta. Sitten heidän piiskatykkinsä ampui laukauksen kohti kiveä, minkä seurauksena isä haavoittui. Polvesta törrötti iso sirpale, mutta koska isä oli liikkeellä yksin, ei hänellä ollut ketään muutakaan, johon turvautua. Hän rukoili Jumalaa auttamaan häntä ja sai lopulta kiskaistua sirpaleen irti ja sidottua itse haavansa.

Tuossa vaiheessa isä oli vielä tajuissaan ja kertoi myöhemmin vaimolleen ja meille pojilleen nähneensä tuolla hetkellä Konkkalanvuoren rinteessä enkelin. Isä muisteli, että enkelillä ei ollut asetta, vaan hän oli levittänyt siipensä. Tuon näyn jälkeen hän menetti tajuntansa. Isä oli lähtenyt raahautumaan kohti omaa joukko-osastoaan.

Seuraava muistikuva isälläni oli se, että häntä osoitettiin konepistoolilla. Pian hän kuuli kuitenkin kehotuksen ”alapas ryssä herätä”. Kyseessä olivatkin omat! Isä ilmoitti olevansa suomalainen,

antoi joukko-osastotietonsa ja oli taas turvassa.

Sodasta maksettiin kova hinta

Vaikka isä selviytyikin rintamalta kaikkien noiden vuosien jälkeen kotiin hengissä, hän maksoi sodasta kovan hinnan myös henkilökohtaisesti.

Hän oli kotoisin Miinalan kylästä Karjalasta, joka jäi Neuvostoliiton puolelle. Jottei siitä koituisi hyötyä viholliselle, joutui isä monien muiden lailla ennen pakoa sytyttämään oman kotinsa palamaan. Sodan jälkeen isä meni Elämäjärvelle, jossa muu perhe oli häntä odottamassa.

Sota jätti isäänkin jälkensä. Reuman lisäksi hän kantoi ja sirpaleiden jälkiä kehossaan koko loppuelämänsä. Kivut olivat kovat, mutta isä sinnitteli 94-vuotiaaksi. Tämän vuoden keväällä tuli viimein hänen aikansa mennä.

**TEKSTI: RAIMO MÄENKOSKI
KUVAT: RAIMO MÄENKOSKI
JA KANSALLISARKISTO**

Tunnistatko tuntemattomat?

Lehtemme aloittaa uuden sarjan, jossa julkaistaan kuvia rintamalta.
Tunnistatko kuvissa olevia henkilöitä?
Kerro siitä meille!





Nämä porukkakuvat ovat tietokirjailija Jukka Halosen kokoelmasta, ja niissä ei ole tietoja. Kuvista voi löytyä sinulle tuttuja henkilöitä. Henkilötiedot, porukkatiedot, ajat ja paikat ovat kaikki arvokasta sotahistoriallista tallennustietoa.

Ota yhteys: Kenttäpostia,
PL 600, 0521 HELSINKI tai
toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Suomen Sotahistoriallinen Seura juhlisti 75-vuotiaasta taivaltaan

Jo jatkosodan aikana perustettu yhdistys on sotahistoriallisen tutkimuksen edelläkävijöitä Suomessa.

Moni isänmaallinen yhdistys jouduttiin sodan jälkeen rauhanehtojen vaatimusten mukaisesti lakkauttamaan, mutta SSHS ei onneksi ollut näiden joukossa. Kun se piti sodanjälkeisinä vuosina sotahistorian vaalimisen lisäksi lippua korkealla sotaveteraanien kunniaakaan työn ja uhrausten puolesta, on seuran merkitystä arvioitava laajemmastakin näkökulmasta.

Merkkipäivän vietto muodostui kahdesta erillisestä tapahtumakokonaisuudesta: päiväjuhlasta ja iltajuhlalta. Vanhan Ylioppilastalon juhllaisuudet huipentuivat juhlaseminaariin. Sitä ennen kuultiin seuran puheenjohtajan, apulaisprofessori **Mikko Karjalaisen** tervetuliaispuhe, jossa hän loi katsauksen seuran toimintaan vuosikymmenten varrella. Hänen jälkeensä tervehdyksensä esitti puolustusministeri **Jussi Niinistö**, jonka arvostus seuran tekemälle työlle tuli kuulijoille selväksi.

Juhlapäiväksi valmistui myös FT **Pasi Keselin** kirjoittama seuran 75-vuotishistoriikki. Kirja tullaan myöhemmin jakamaan kaikille seuran jäsenille.

Tilaisuudessa muistettiin myös seuran hyväksi pitkään toimineita jäseniä ja yhteistyökumppa-

neita. Seuran mitalilla palkittiin Sotaveteraanilehteenkin pitkään kirjoittanut professori **Ohto Manninen**.

Suomalaista sotahistorian tutkimusta käsitellyt juhlaseminaari ehti käydä läpi liki koko Suomen itsenäisyyden ajan, mutta kaikki siinä kuullut esitelmöitsijät olivat sitä mieltä, että tutkittavaa sotahistorian saralla riittää – tutkimuskentässä on vielä monenlaisia aukkoja.

Seuran merkkipäivä sai suuren suosion. Päivätilaisuuteen osallistui melkein 300 jäsentä ja iltatilaisuuteenkin yli 150 henkilöä. Tarvetta seuran toiminnalle on, ehkä jopa enemmän kuin aikaisemmin.

Sotaveteraanien rivit harvetessa alkaa valmistautuminen perinnetyön aikaan. Sotahistoriallinen seura pitää sitä osaltaan yllä vaalimalla ja tukemalla eri tavoin sotahistoriallista tutkimusta.

”Tutkimuksen painopiste tulee säilymään viime sodissa”, Karjalainen muistutti.

TEKSTI: ESKO VUORISJÄRVI

VTT, sotahistorioitsija



Dosentti Ville Kivimäki oli yksi juhlaseminaarin esitelmöijistä (kuva: SSHS)

Sotahistoriaa teoriassa ja käytännössä

Nykyimensä 18.1.1944 perustettu Sotamuistoyhdistys sai vuonna 2004. Seura on 1200 aktiivijäsenellään tänään kotimaisista historia-alan seuroista suurin.

Seuran säännölliseen toimintaan kuuluvat esitelmätilaisuudet, seminaarit sekä sotahistorialliset matkat, jotka suuntautuvat kotimaan, Venäjän ja Baltian lisäksi myös kauemmas ulkomaille. Se harjoittaa myös julkaisutoimintaa, minkä keskiössä on vuosittain julkaistava Sotahistoriallinen Aikakauskirja.

Seuran päämääränä on aatteellisesti ja taloudellisesti tukea sotahistoriallista tutkimustyötä ja harrastusta. Vuosittain seura palkitsee ansioituneita sotahistorian alaan kuuluvia pro gradu -tutkielmia.

Viime vuosien suurtekoihin on kuulunut Kansa Taisteli -lehtien digitointi. Sotamuistoyhdistys ry:n toimittamassa, vuosina 1957-1986 julkaistussa lehdesä julkaistiin kaikkiaan 3400 kirjoitusta. Kaikki lehdet – sekä aikaisemmin julkaisemattomat kirjoituskilpailujen tuotokset – ovat nyt luettavissa kokonaisuudessaan verkossa osoitteessa kansataisteli.sshs.fi.

<p>Maalausliike K.Salo Ky Härmä www.voltinvari.fi</p>	<p>Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Iisalmelta!</p>	<p>Arkkitehtuuri-toimisto Jyrki Kihlakaski Ky Ikaalinen</p>
<p>Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Imatralta!</p>	<p>Hirvijärven Osuusmeijeri Jalasjärvi</p>	<p>Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Joensuusta!</p>
<p>Autokorjaamo Heikki Hyppönen Joensuu</p>	<p>DJ-Team Entertainment Ky Joensuu</p>	<p>Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Juupajoelta!</p>
<p>Kuljetusliike S & O Toivonen Oy Juupajoki</p>	<p>Kruunu Herkku,-Suomessa käsintehtyä ruokaa- www.kruunuherkku.fi</p>	<p>Sähköurakointi Aho Oy Jyväskylä</p>
<p>Rakennusliike Seiska Oy Jyväskylä</p>	<p>Suomen CNC-Koneistus Oy Jyväskylä</p>	<p>MCT-Tech Oy Jyväskylä</p>
<p>Osuuskunta Kainuun Kanerva Kajaani</p>	<p>Rahjan Huolinta Oy Kalajoki</p>	<p>Ourex Oy Kangasala</p>
<p>Kangasalan Autokatsastus Oy Lentola, Kangasala www.kangasalanautokatsastus.fi</p>	<p>Pesula Marko I.Lahtinen Oy Kankaanpää</p>	<p>Sähköinsinööri-toimisto Seppo Räsänen Oy Karkkila</p>
<p>Insinööri-toimisto Juha Kupari Oy Kemi, www.juku.fi</p>	<p>Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy Kerava</p>	<p>Tilitoimisto Ordent Oy Kerava</p>
<p>Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Kirkkonummelta!</p>	<p>Kometko Oy Konnevesi</p>	<p>S.KAKKO OY Koski</p>
<p>Insinööri-toimisto H.Eskelinen Oy Kotka, www.heske.fi</p>	<p>Koneurakointi Hermunen Oy Kouvola</p>	<p>Kuumic Oy Kuusankoski www.kuumic.fi</p>
<p>Manor Oy Kuortane</p>	<p>NRG Suomi Oy Lahti</p>	<p>www.karirakenne.fi Lahti</p>
<p>Nikko Oy Jakkula</p>	<p>Lappeenrannan Kuljetusosakeyhtiö</p>	<p>P.Packalen Oy Lohja</p>
<p>Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Loviisasta!</p>	<p>Jorma Hasanen Ky Mikkeli</p>	<p>Fingeo Oy Mikkeli</p>

VETERAANIN TIETOISKU

Marraskuun alussa tulee voimaan lainmuutos, jolla veloitetaan kunnat järjestämään veteraaneille kaikki tarvittavat kotona asumista tukevat palvelut. Veteraaneille palvelut ovat maksuttomia.

Rintamaveteraanien maksuttomat kotipalvelut lakisääteisiksi 1.11.2019

Lain muutoksen yhteydessä myös niihin varattu määräraha muuttuu arviomäärärahaiksi taaten siten rahan riittävyyden.

Rintamaveteraaneilla on tähänkin asti ollut mahdollisuus saada kotona asumista tukevia sosiaalihoitolain mukaisia palveluja. Kunnat ovat kuitenkin tehneet päätökset sen mukaan, miten määrärahaa on ollut käytettävissä ja voineet rajata palvelut esim. ateria- ja siivouspalveluihin. Lisäksi eri puolella Suomea asioita on hoidettu kovin eri tavoin.

Lain muutoksen jälkeen kunnilla on velvollisuus järjestää rintamaveteraaneille kaikki samat kotipalvelut kuin sotainvalideille. Järjestelmät ja määrärahat pysyvät kuitenkin erillisinä. Valtiokonttori myöntää määrärahat erikseen ja selvitykset rahan käytöstä lähetetään Valtiokonttorille erikseen.

Valtiokonttori kysyy jatkossa kunnilta, paljonko tarvitaan rahaa seuraavalle vuodelle näihin palveluihin, ja myöntää kunnalle sen arvioiman määrän. Tarvittaessa summaa voi-

daan täydentää myöhemmin samana vuonna.

Kunnan arvion on perustuttava jokaiselle veteraanille tehtävään henkilökohtaiseen palvelutarpeen kartoitukseen. Palvelutarve on jokaisella yksilöllinen ja siksi myönnettävät palvelutkaan eivät voi olla samanlaisia jokaisen kohdalla.

Myönnettäviä palveluja ovat sosiaalihoitolain mukaiset hoiva-, ateria- ja siivouspalvelut. Lisäksi tuetaan veteraanien virkistystä ja asiointia ja omaishoidon tukea. Tarkempia esimerkkejä löytyy oheisessa taulukossa.

Rintamaveteraanien kuntoutuksen osalta lakiin ei tule muutosta ja kuntoutusraha myönnetään niin kuin ennenkin veteraanien lukumäärän mukaan ja jaetaan kuntiin neljä kertaa vuodessa niin kuin laissa on säädetty.

Tiina Kyttälä
Palvelupäällikkö,
Valtiokonttori

Rintamaveteraanien kotona asumista tukevat palvelut

Palvelut	Korvataan	Ei korvata
Ateria-palvelut	Ateriapalvelut, lounassetelit	Ruokaostokset
Koti-palvelut ja kotihoito	Kylvetys-, siivous-, vaatehuoltopalvelut, kotisairaanhoidot, jalkahoito	Lakanoiden, pyyhkeiden ym. ostaminen, kauneudenhoitopalvelut, fysikaalinen hoito, hieronta (avokuntoutus), saattohoito
Pihatyöt	Nurmikon leikkuut, lumityöt, rännien puhdistus, puiden pilkkominen	Pihan ja puutarhan kunnostustyöt, ei tarvikkeet
Apuvälineet	Tukikaiteiden asentaminen, luiskat portaisiin, kynnysten poistot	Silmälasit, hammashoito, suuhygienistin käynnit, kuulokojeet ja muut näihin verrattavat apuvälineet. Porraskäytäviin asennettavat istumahissit. Kunnan apuvälinevuokraamosta saatavat apuvälineet.
Kuljetuspalvelut	Asioinnilla käynti	Terveystieteiden liittyvät matkakulut, jotka Kela korvaa. Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut.
Muut palvelut	Turvapuhelimet, apteekissa tapahtuva lääkkeiden annosjakelu, asiointi-, kauppa-, saattajapalvelut	Asunnon remontit ja muutostyöt esim. keittiö-, sauna- ja kylpyhuoneremontit, asunnon sisä- ja ulkomaalaukset, vuokra, sähkö- ja vesilaskut, jätekaivon tyhjennys, isompiin asunnon muutostöihin voi hakea avustusta ARasta (Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus)
Virkistysretket	Kuljetukset, ruoka- ja kahvitarjoilut, saattajien matkakulut.	Saattajien ruokailukustannukset
Omaishoidon tuki	Omaishoitajan kolmen lakisääteisen vapaapäivän lisäksi tarvittavien ylimääräisten vapaapäivien rintamaveteraanien hoitopäiväkustannukset	Omaishoitajan palkkakustannukset (1.11. alkaen myös nämä)
Tuettu kotona kuntoutuminen	Kotiaskareiden tekemiseen, esim. aterioiden valmistamiseen, yhdessä rintamaveteraanien kanssa. Toiminnan tulee olla suunnitelmallista ja tapahtua yhdessä kotihoidon tms. työntekijän kanssa.	Avokuntoutusta (hieronta, fysikaalinen hoito ym.)

Lain muutoksen jälkeen kunnilla on velvollisuus järjestää rintamaveteraaneille kaikki samat kotipalvelut kuin sotainvalideille.



VETERAANIE ETUUDET VUONNA 2019

Suomen sotien 1939- 1945 sotainvalideilla sekä rintamatehtävissä olleilla miehillä ja naisilla eli rintamaveteraaneilla on laeissa ja asetuksissa säädetty oikeus saada valtion varoin eräitä erityisetuksia. Osittain niiden saantiin ovat oikeutettuja myös eräissä so- taan liittyvissä tehtävissä palvelleet henki- löt sekä vuosien 1945- 52 miinanraivaajat. (Rintamalisä ja oikeus kuntoutukseen Valtiokonttorin kautta)

Erityisetuksia rintamaveteraaneille ja heihin rinnastetuille henkilöille myönne- tään myös kuntien ja seurakuntien varoista. Julkisyhteisöjen antamaa tukea täydentävät säätiöiden ja yhteisöjen rintamaveteraaneil- le myöntämät avustukset.

Vuoden 2019 alussa tunnuksen omaavien veteraanikuntoutukseen ja palveluihin oikeutettujen veteraanien määrä oli 10326. Sotainvalidit, joiden haitta-aste on 10 % tai

enemmän eivät voi saada kuntoutusta ja palveluja Rintamaveteraanien kuntoutus- ja palvelumäärärahan kautta. Heitä oli vuoden 2019 alussa noin 1550 henkilöä. (Valtio- konttori)

Seuraavassa on perus- ja viitetietoja edellä tarkoitetuista etuuksista.

Rintamaveteraanien tunnuks

Rintamaveteraaneille myönnettyjä tunnuksia ovat

- rintamasotilastunnus(miehille)
- rintamapalvelustunnus(naisille)
- rintamatunnus(rintamalinnoittajille)
- ulkomaalaisen rintamasotilastunnus (ulkomaalaisille vapaaehtoisille)

Kaikkien näiden tunnusten hakuaika päättyi 31.12.1994. Tunnuksia ei voi enää hakea.

Kela postittaa kaikille rintamalisän saajille rintamali- säkortin. Kortti on sinivalkoinen. Sen toisella puolella on henkilön nimi ja toisella puolella käyttöohje. Kun käytte tätä korttia, todistakaa henkilöllisyytenne kuvallisella hen- kilötodistuksella. Myönnetystä tunnuksista on merkintä sotilaspasissa. Tarvittaessa rintamasotilastunnuksen ole- massaolon voi varmistaa oman asuinalueen Puolustusvoimien aluetoimistoista ja rintamapalvelustunnuksien tiedustelut hoidetaan Kansallisarkiston kirjaamon kautta, puh. 029 533 7000 tai sähköpostitse, kirjaamo(at) arkisto.fi.

Matkakustannukset

Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutettavalle rintamaveteraa- nille ja hänen kanssaan kuntoutuksessa olleelle aviopuoli- solle matkasta aiheutuneet tarpeelliset matkakustannukset kokonaisuudessaan.

Rintamaveteraanin on matkakorvausta hakiessaan esitet- tävä Kansaneläkelaitokselle:

- kunnan antama kuntoutusmaksusitoumus tai kopio hyväksymispäätöksestä
- selvitys kuntoutuksen osallistumisesta, joka voidaan antaa esim. Kansaneläkelaitoksen lomakkeella

Lisätietoja saa Kansaneläkelaitoksen toimistoista. Veteraanin leskellä ei ole kuntoutusoikeutta veteraanikuntoutuksen kautta.

LISÄT

Rintamalisä

Rintamalisä maksetaan henkilölle, jolle on myönnetty jokin rintamaveteraanien tunnus sekä henkilölle, jolle Sota-arkisto on antanut todistuksen osallistumisesta miinanraivaukseen 1945- 1952. Rintamalisää maksetaan myös ulkomailla asu- ville henkilöille.

Rintamalisä on 49,56 euroa kuukaudessa. Rintamalisä on verotonta tuloa ja sitä ei oteta huomioon tulona määriteltäes- sä asiakasmaksuja. (Asiakasmaksulaki 29§, (24.4.2003/328))

Ylimääräinen rintamalisä

Ylimääräistä rintamalisää maksetaan henkilölle, joka saa sekä rintamalisää että kansaneläkettä. Ylimääräinen rintamalisä on 25- 45% siitä eläkkeensaajan kansaneläkkeestä, joka on suurempi kuin 102,47 euroa. Kun hakijalla ei ole lainkaan muita eläkkeitä, jotka vähentäisivät ylimääräistä rintamalisää, hänelle maksetaan suurin mahdollinen rintamalisä. Suurin mahdollinen ylimääräinen rintamalisä maksetaan eläkkeen- saajalle, joka ei saa sen määrää pienentäviä eläkkeitä, kuten eläkettä ulkomailta.

Suurin mahdollinen ylimääräinen rintamalisä on

- yksin asuvalle 239, 31 e/kk
- parisuhteessa olevalle 207, 07 e/kk

Ylimääräistä rintamalisää sai vuoden 2019 alussa 4759 vete- raania, miehiä heistä oli 2217 ja naisia 2542.

Veteraanilisä

Veteraanilisä maksetaan tunnuksen omaavalle veteraanille silloin kun hän saa ylimääräistä rintamalisää ja korotettua tai ylintä eläkettä saavan hoitotukea, Veteraanilisää ei tarvitse erikseen hakea, jos edellä mainitut ehdot täyttyvät. Lisä mak- setaan Kelan kautta. Veteraanilisän määrä on 105,13 euroa kuukaudessa ja se on verotonta. Se ei pienennä eläkkeensaaj- an asumistukea. Lisä maksetaan myös laitoshoidossa olevalle veteraanille, mutta se otetaan huomioon pitkäaikaishoidon maksussa, jonka laitos tai kunta perii veteraanilta.

Veteraanilisän saajia oli vuoden 2018 lopussa 2171, miehiä heistä oli 858 ja naisia 1313.

KUNTOUTUS

Rintamaveteraanien kuntoutuslain nojalla kuntoutusta voi saada henkilö, jolle on myönnetty rintamasotilas-, rintama- palvelus tai rintamatunnus.

Laitoskuntoutusta myönnetään seuraavasti:

Laitoskuntoutus (toimintakyky luokka III)	Enintään 10 vuorokaut- ta kalenterivuodessa
laitoskuntoutus rintama- veteraanille, jolla on vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä (toimintakyky- luokka I tai II)	2-4 viikkoa kalenterivuoo- dossa, jos se on kuntou- tuksen tavoitteiden kannalta perusteltua

päiväkuntoutusta II- toimintakykyluokan rintamaveteraanille ja aviopuolisille	enintään 10 päivää kalenterivuodessa
päiväkuntoutusta I- ja II- toimintakykyluokan rintamaveteraanille ja aviopuolisille	enintään 20 päivää kalenterivuodessa
muuta avokuntoutusta II- toimintakykyluokan rintamaveteraanille	enintään 20 käyntikertaa kalenterivuodessa
muuta avokuntoutusta I- ja II- toimintakyky- luokan rintamaveteraa- nille	enintään 30 käyntikertaa kalenterivuodessa

Avokuntoutus:

Avokuntoutusta voidaan antaa esimerkiksi seuraavasti:

- Toimintakykyluokkaan III kuuluva rintamaveteraani avokuntoutus 2 x 10 hoitokerran sarja



- Toimintakykyluokkaan I ja II kuuluva rintamaveteraani avokuntoutus 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarjoina

Kuntoutuksen pituudet on säädetty rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetussa asetuksessa. Rintamaveteraanin tuettu kotona kuntoutuminen voi olla ennaltaehkäisevää, toimintakykyä yllä pitävää kotona tai palvelutalossa selviytymistä tukevaa toimintaa. Toimintakyvyn arviointi toteutetaan omassa asuinympäristössä. Tuettu kotona kuntoutuminen katsotaan kuuluvaksi sekä kuntoutukseen että yhdeksi kotona asumista tukeväksi palveluksi.

Avi puolison kuntoutusoikeus

Yhteisen kuntoutusjakson tavoitteena on pyrkiä parantamaan rintamaveteraanin kuntoutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttamaan veteraanin kotona selviytymiseen, mm. tukemalla hoitavan aviopuolison jaksamista. Aviopuolisoilla on oikeus osallistua veteraanin kanssa samanaikaisesti veteraanin kanssa laitos- tai päivä kuntoutukseen, mutta ei avokuntoutukseen.

Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden kuntoutus

Vuonna 1997 annetun lain mukaan voivat 1939-1945 tai niiden jälkeen eräissä Suomeen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleet henkilöt, joille Sota-arkisto on myöntänyt todistuksen palvelusta, voivat hakea kuntoutusta Valtiokonttorin kautta. Todistuksen hakuaika on päättynyt 31.12.2004.

Partisaani-iskujen uhriksi joutuneiden ja karjan evakointitehtäviin osallistuneiden miesten kuntoutusoikeuden hakeminen päättyi 31.12.2006. Henkilöt, joille todistus on myönnetty voivat hakea kuntoutusta Valtiokonttorin kautta.

Laitoskuntoutusjakso voidaan Valtiokonttorin harkinnan mukaan jakaa myös aviopuolison kanssa. Vuodelle 2019 on varattu 3,5 miljoonaa euroa. Kuntoutukseen oikeutettujen määrä 3 500 vuonna 2019, joista kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 1 500 henkilöä.

AVUSTUKSET

Sotaveteraaniliiton ja -piirien kautta haettavat avustukset vuonna 2019

Vähävarainen, ylimääräistä rintamalisää saava, Suomen Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistykseen kuuluva veteraani, hänen puolisonsa tai veteraanin leski voivat hakea taloudellista avustusta Sotaveteraaniliiton tai Sotaveteraanipiirien kautta. Tuloraja on 1 200 euroa/kk. Hakemukseen on liitettävä verotodistus tai Kelan todistus ylimääräisestä rintamalisästä sekä kuitit niistä kuluista, joihin avustusta haetaan. Avustuksia myönnetään lääkettä ja hoito kulujen omavastuuosuuksiin, apuvälineisiin ja kotona asumista tukeviin kodin muutostöihin.

Avustuksen suuruus on keksimäärin noin 200-700 euroa, riippuen aiheutuneista kustannuksista. Avustusta voi saada Sotaveteraaniliiton perinne- ja tukisäätiön, Sotavahinkosäätiön, Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruun säätiön ja Kaatuneiden Muistosäätiön myöntämistä varoista tai veteraanikeräyksen tuotosta. Hakemuksia saa piireistä, yhdistyksistä tai internet-sivuiltamme, www.sotaveteraani.fi, josta löytyvät myös tarkemmat ohjeet avustusten myöntämiselle. Hakemukseen on merkittävä hakijan tiedot sekä tilinumero on ilmoitettava IBAN- muodossa.

Ulkomaalaisen vapaaehtoisen rintama-avustus

Suomen sodissa 1939-1945 vapaaehtoisesti palvelleelle ulkomaalaiselle rintamasotilalle, joka asuu Virossa tai muualla entisen Neuvostoliiton alueella vaikeissa taloudellisissa oloissa taikka asuu pysyvästi Suomessa, voidaan hakemuksesta myöntää rintama-avustusta. Ulkomaalaisella rintamasotilaalla tarkoitetaan tässä henkilöä, jolle on myönnetty ulkomaalaisen rintamasotilastunnus tai joka täyttää tunnuksen myöntämisedellytykset. Kertakorvauksena myönnettävän avustuksen määrä vuonna 2019 on 2000,00 euroa. Rintama-avustukseen oikeutettujen määrä on noin 28 henkilöä. Avustus maksetaan Valtiokonttorin kautta.

Rintamaveteraaneille kotona asumista tukevat palvelut

Rintamaveteraanin tuloja ei tarvitse selvittää, vaan palvelun tarve on ratkaiseva. Määrärahaa voi käyttää rintamaveteraanin itsenäistä selviytymistä tukeviin palveluihin ja niistä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen. Palvelujen perustaksi korostetaan henkilökohtaista palvelutarpeen kartoitusta. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista, 15§ (30.12.2014/1323)) Yleisimpiä veteraanien tarvitsemia palveluita ovat siivous, ateriapalvelu, kylvytys, vaatehuolto, asiointipalvelut, sairaanhoito, jalkahoito ja kodissa tehtävät pienet muutostyöt kuten kynnyksen poisto, tukikaiteiden asentaminen, luiskat portaikkoihin sekä pihatyöt, sosiaalinen kanssakäyminen ja tuettu kotikuntoutus.

Sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10%, ei voida antaa tämän määrärahan perusteella rintamaveteraaneille tarkoitettuja kunnallisia avopalveluita.

Hammashoito veteraaneille ja miinanraivaajille

Omavastuuosuuden selvittämiseksi on etenkin ennen suuria hoitotoimenpiteitä varten syytä ottaa selvää siitä, paljonko hoidosta jää itselle maksettavaksi. Hammaslääkäriltä saa kustannusarvion tulevan hoidon kustannuksista.

Hautausmaksut

Vuoden 2004 alusta voimaan tulleen hautaustoimilain mukaan evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien ja seurakuntayhtymän hautausmaat ovat yleisiä hautausmaita. Niillä hautaustoimessa perittävien perusteiden tulee olla samat kaikille. Laissa on olemassa poikkeussäännös, jonka nojalla seurakunta tai seurakuntayhtymä voi myöntää kokonaan tai osittain vapautuksen hautaustoimesta perittävistä maksuista, jos vainaja on ollut rintamaveteraani, tai siihen rinnastettava. Maksu- vapautus voi koskea myös edellä tarkoitettua henkilön puolisoa.

Valtiokonttori maksaa hautausapua, jos sotainvalidille vahvistettu työkyvyttömyysaste oli vähintään 20%. Veteraanilla, jolla ei ole sota invaliditeettia, ei hautausavustusta ole.

Kuntien etuudet veteraaneille

Lukuisat kunnat myöntävät rintamaveteraaneille talousarvion otetuina määrärahoina erityisuuksia. Kuntakohtaisia etuuksia ovat mm. terveyskeskuskäyntien, joukkoliikenteen käytön ja ajoneuvon pysäköinnin maksuttomuus sekä avustukset hammashoidon ja silmälasien hankinnassa. Tietoja näistä etuuksista saa oman kunnan palveluneuvonnasta ja paikallisesta veteraaniyhdistyksestä.

Korjausavustuksia veteraanien asuntoihin 2019

Veteraanien on mahdollista hakea avustuksia asuntojen korjauksiin ja muutostöihin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA:lta (www.ara.fi) tänäkin vuonna. Näitä ei siis enää haeta kunnan kautta niin kuin aiemmin.

Avustusta myönnetään muutostöihin, joilla lisätään turvallisuutta kotona ja autetaan arjessa selviytymistä. Yleisimpiä ikääntyneiden asuntoihin tarvittavia korjauksia ovat pesutilojen muutokset sekä erilaiset esteettömyyttä parantavat muutostyöt. Tällaisia muutostöitä ovat esimerkiksi ovien leventäminen, luiskien ja ramppien asentaminen sekä erilaisten kahvojen asentaminen huoneisiin.

ARAN korjausavustuksia voivat hakea yli 65-vuotiaat. Hakijan on täytettävä

avustusten ehdoiksi asetetut tulo- ja omaisuusrajat.

Normaalisti korjausavustusta voi saada enintään 50% korjausten kustannuksista, mutta erityisistä syistä avustus voi nousta 70%:iin. Tarkemmista ehdoista haettavista tuista kannattaa soittaa Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojille. Korjausneuvojat avustavat hakemusten tekemisessä ja hakemukset voi täyttää myös sähköisen järjestelmän kautta.

Korjausneuvontaa voi tuki kysyä, vaikka ei hakisikaan korjausavustuksia. Ohessa kaikkien korjausneuvojien yhteystiedot palvelualueineen. Korjausneuvonta-asioissa auttaa myös korjausneuvonnan päällikkö **Jukka Laakso**.



Veteraaneille myönnetään avustuksia asuntojen kunnostuksiin ja muutostöihin, joilla lisätään turvallisuutta kotona ja autetaan arjessa selviytymistä

Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa
Harri Hietikko
Päivölänkatu 38,
60120 Seinäjoki
0400 260962

Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu
Tapio Karhu
Verkkokuja 3 b 6
90900 Kiiminki
040 5166738

Pohjois-Karjala, Kuhmo, Sotkamo
Raimo Saarelainen
Jussinluodontie 8
80780 Kontioniemi
050 5407035

Etelä-Savo
Ismo Kortman
Brahentie 42 a 12
52300 Ristiina
0500 651737

Pohjois-Savo, Kajaani
Timo Pakkanen
Notkeltatie 6
73500 Juankoski
0400 371586

Keski-Suomi
Jukka Lampi
Jouhikkokuja 6
44100 Äänekoski
0400 162494

Häme
Kari Tahvanainen
Askonkatu 9 c 213
15100 Lahti
0500 494765

Pirkanmaa
Voitto Niska
Tietotie 1
37630 Valkeakoski
0400 549199

Länsi-Uusimaa, Vantaa
Nina Leino
Malmin Kauppatie 26
00700 helsinki
050 4493395

Itä-Uusimaa, Helsinki
timo kuosma
Malmin Kauppatie 28
00700 Helsinki
050 9131452

Etelä-Karjala ja Kymenlaakso
Pekka Hulkkonen
Kauppakatu 58-60
53100 Lappeenranta
050 5931277

Lappi
Ari Viippola
Teollisuustie 13
96320 Rovaniemi
050 5903637

Varsinais-Suomi
Jani Malminen
Hämeenkatu 14 L 7
20500 Turku
0500 908 660

Satakunta
Tiina Toivonen
0400 852727

*Korjausneuvonnan päällikkö, Jukka Laakso, 040 5023 807
Malmin Kauppatie 26, 00700 Helsinki
www.vtkl.fi*

Hetki yhdessä – lomat veteraanien puolisoille ja leskille

Jos et ole aikaisemmin osallistunut kunto- ja virkistyslomille liiton kautta eikä sinulla ei ole rintamapalvelustunnusta ja tunnet, että tarvitset vaihtelua jaksaksesi arkipäivässä, loma on juuri sinulle tarkoitettu.

Suomen Sotaveteraaniliitto järjestää yhdessä Kaatuneiden Muistosäätiön kanssa vuonna 2019 kunto- ja virkistyslomia (4-5 vrk) naispuolisille, pienituloisille veteraanien leskille ja omaishoitajina toimiville puolisoille, joilla ei muuten ole kuntoutusoikeutta tai mahdollisuutta siihen.

Hakijan on oltava Sotaveteraaniliiton jäsenyhdistyksen puoliso- tai leskijäsen.

Lomalle haetaan vapaamuotoisella kirjjeellä, jossa tulee olla henkilötiedot, tuloselvitys ja lyhyt kuvaus elämäntilanteesta. Jäsenyhdistys on ilmoitettava hakemuksessa, samoin paikka, johon toivoo ensisijaisesti pääsyä.

Hakijan on selviydyttävä omatoimisesti päivittäisissä toiminnoissaan. Jos hakijalla on avun tarvetta, esimerkiksi liikkumisessa, pyydetään siitä hakemuksessa mainitsemaan. Myös muistihäiriöt saattavat vaikeuttaa lomalle osallistumista.

Lääkärintodistusta ei hakemuksen liitteeksi tarvita. Mahdollisista lääkkeistä



jokainen vastaa ja hoitaa ne itse.

Lomat sisältävät täysihoidon, majoituksen sekä monipuolisen ohjelman. Osallistuminen on maksuton. Matkakustannuksista ja matkanjärjestelyistä jokainen vastaa itse.

Jokaiselle lomalle varataan 20 paikkaa.

Härmän kuntoutuskeskuksessa järjestettävä loma on tarkoitettu vain ruotsinkielisille.

● *Pyydämme lähettämään vapaamuotoiset, kirjalliset hakemukset viimeistään 17.3.2019 mennessä osoitteella Suomen Sotaveteraaniliitto, Leena Seppälä, PL 600, 00521 Helsinki. Lomalle hyväksytyille lähetetään kirjallinen tieto viimeistään 31.3.2019 mennessä.*

Kunto- ja virkistys lomat järjestetään seuraavissa paikoissa:

Varalan Urheiluopisto
26.-30.5.2019,
24.-28.6.2019
Varalankatu 36,
33240 Tampere

Kylpylähotelli Rauhalhti
12.-16.8.2019
Katiskaniementie 8,
70700 Kuopio

Karstulan Evankelinen Opisto
13.-17.5.2019
Kokkolantie 12,
43500 Karstula

Kitinkannus
10.-14.6.2019
Kitinkuja 2,
69100 Kannus

Lehmirannan lomakeskus
29.7.-2.8.2019
Lehmirannantie 12
25170 Kotalato (Salo)

Ruotsinkielinen Härmän Kuntoutuskeskus
3.-7.6.2019
Vaasantie 22,
62375 Ylihärämä

Ruotsinkieliset hakemukset lähetetään osoitteella Vaasan Sotaveteraanipiiri Vaasanpuistikko 15 65100 Vaasa

Alikersantti Junttilan 75 vuoden mittainen matka kotiin

Perjantaina 8.2. klo 10.00 Helsinki-Vantaan liikelentokentältä nousi ilmaan Ilmavoimien Learjet-kone. Kyydissään sillä oli vain yksi pieni valkoinen arkku. Väinö Junttila oli vihdoinkin matkalla kotiin.

Kesäkuussa 1939 inarilainen Väinö Junttila oli vapaa mies. Liki vuoden kestänyt asevelvollisuus Lapin rajavartiostossa oli tullut päätökseensä ja 22-vuotiaalla oli elämä edessään. Ei kuitenkaan mennyt montaakaan kuukautta, ennen kuin isänmaan kutsu kävi taas: Suomi oli joutunut sotaan.

Kohtalokas kesä 1944

Talvisodan taisteluihin Junttila osallistui Petsamon suunnalla. Jatkosotaan hän lähti peräpohjolaismiehistä perustetun Jalkaväkirykmentti 33:n III pataljoonan 9. komppaniassa

Alikersantti Junttilan sotapolku oli pitkä. Kolmen vuoden aikana se vei hänet Sallasta Kiestinkiin, Maaselän kannakselle, Rukajärven suunnalle sekä Poentsan lohkolle. Vielä pidemmäksi muodostuisi kuitenkin hänen kotimatkinsa.

Kesäkuussa Neuvostoliitto aloitti Karjalan kannaksella suurhyökkäyksen, joka sitä seuranneina viikkoina johti Suomen vetäytymiseen. Poentsan lohkolle se alkoi 20.6.1944. Heinäkuuhun tultaessa oli pataljoona asettunut puolustukseen Semsvaaran maastoon Juustjärven linjalle.

Vihollisen saatiin kuulla ylittäneen 1.7. Juustjärvi-Alajärvi-linjan. Seuraavana aamuna puna-armeija



aloitti raskaan hyökkäyksen päätien suunnassa. Junttilan komppaniaan se otti kosketuksen puolen päivän jälkeen. Iltapäivästä komppanialle annettiin irtautumiskäskeä. Vain tuntia myöhemmin vihollinen saartoi heidät, jonka jälkeen motitettuun osastoon kohdistui kiivas tulitus. Pataljoonan tappiot Semsvaaran taisteluissa ovat yli sata miestä, joista 14 kadonnutta. Heidän joukossaan on alikersantti Junttila. Kolme viikkoa aikaisemmin hän oli täyttänyt 27.

Junttila siunattiin ”kentälle

jääneenä tai poissa olevana” Inariin Ivalon sankarihautausmaalle hautapaikkaan 36. Se, ettei edes ruumista saatu kotiin, oli etenkin Junttilan äidille kova paikka.

Poikkeuksellinen kuljetus poikkeukselliselle tapahtumalle

Seuraavan kerran Junttilasta kuultiin 73 vuotta myöhemmin kesällä 2017.

Heinäkuussa 2017 venäläisistä vapaaehtoisista koostuva etsintä-

partio löysi Semsvaarasta neljän suomalaissotilaan jäänteet. Yhdellä heistä oli Väinö Junttilan tuntolevy. Sukuselvityksen ja DNA-tutkimuksen jälkeen tammikuussa 2019 THL:ltä saatiin vahvistus kahden löytyneen henkilöllisyydestä: he olivat Väinö Junttila sekä samassa komppaniassa taistellut **Iikka Moilanen**, joka vietiin kotiinsa Suomussalmelle 29. tammikuuta. Kahden muun kohdalla selvitys jatkuu yhä.

Helmikuussa 2019 oli vihdoinkin Väinön aika päästä kotiin. Ilma-



Alikersantti Väinö Junttila oli kaatuessaan 27-vuotias.

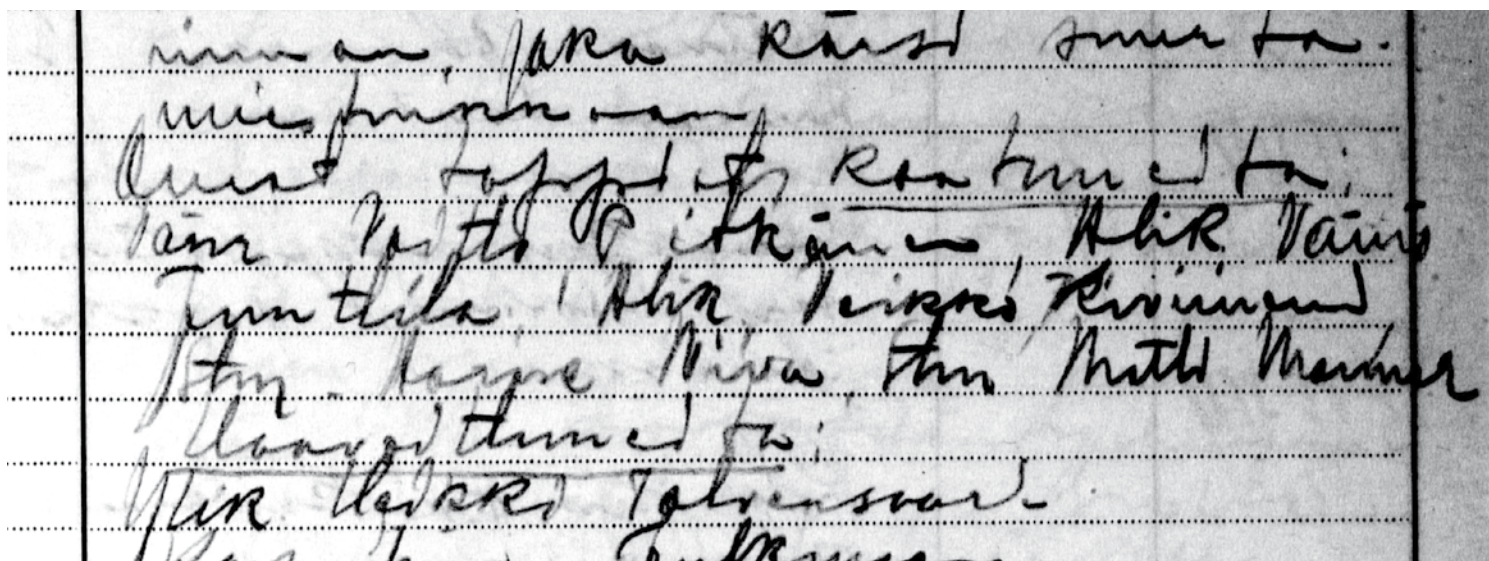
voimat oli järjestänyt tätä varten kuljetuksen Learjet-koneellaan. Edellisen kerran vastaava kuljetus nähtiin vuonna 2011, kun heinäkuussa 1944 Vuosalmelle jäänyt **Antti Näkkäläjärven** arkku tuotiin Enontekiölle.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen asiamies **Markku Kiikka** luovutti Väinö Junttilan arkun aamulla Ilmavoimille, jotka kuljettivat kallisarvoisen lastin Ivaloon. Siellä se luovutettiin omaisille ja seurakunnan edustajille. Junttilan 12 sisaruksesta on elossa vielä neljä. Aikanaan alikersantti tullaan haudamaan häntä sankarihautausmaalla jo odottavaan paikkaan.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: KALERVO JUNTILA



SIELTÄ JOSTAKIN



Joku näki alikersantti Junttilan kaatuvan, koska hänen nimensä kirjattiin tuoreeltaan sotapäiväkirjaan.

Ulkoista apua tarvittiin sodassa puolin ja toisin

Saksan apu oli Suomelle elintärkeää

Kunnia kesän 1944 torjuntavoitostamme kuuluu kiistattomille joukoillemme, jotka pysäyttivät vihollisen Karjalankannaksella, Laatokan pohjoispuolella ja vielä elokuun alussa Ilomantsissa. Mutta Suomi ei olisi voinut selvitä kansakuntana ilman Saksan mittavaa apua, vaikka tätä saattaa joidenkin olla vaikeata myöntää.

Kesän 1944 suurtaistelujen alkaessa maarintamamme Kuhmon tasalta pohjoiseen oli Saksan yli 200 000 miestä käsittävien joukkojen ja aseiden varassa. Jos olisimme joutuneet itse vastamaan koko itärintamastamme, puolustuksemme olisi ollut pelottavan harva. Kun Päämajallemme selvisi puna-armeijan suurhyökkäyksen todellinen voima ja tar-

koitus, C.G.E. Mannerheim pyysi 12.6.1944 apua suoraan **Adolf Hitleriltä**, niin materiaalista kuin konkreettisia joukkojakin, peräti kuutta divisioonaa.

Divisioonilla oli todennäköisesti tarkoitus miehittää vihonviimeinen puolustuslinjamme, joka nykyään kantaa nimeä Salpalinja. Kuutta divisioonaa silloin jo pahassa ahdingossa olevalla Saksalla ei ollut antaa, mutta saimme kuitenkin puna-armeijan painopistesuuntaan Karjalan kannakselle merkittäviä lisävoimia.

16.6.1944 lensi Baltian rintamalta lensi 16.6.1944 Immolaan taisteluosasto Kuhlmeij, joka kerralla lähes kaksinkertaisti käytettävissämme olevat ilmavoimat. Lähinnä taistelumoraalin kannalta oli tärkeä Ihantalaan saatu saksalainen 303.

rynnäkötykkiprikaati, jonka käytännön taisteluarvo ei kuitenkaan ollut kummoinen. Heinäkuun alussa laivattiin Suomeen Baltiasta myös 122. divisioonaa (Greif), joka vaikutti ratkaisevasti puolustuksen pitämiseen Viipurinlahdella. Se oli vajaa mutta kokenut joukko, ja hampaisiin saakka aseistettu.

Merisiili oli kriittinen

Saksa ei suinkaan tukenut puolustustamme sinisten silmiemme vuoksi. Ensinnäkin Saksa halusi pitää parhaan kumppaninsa rintamassa loppuun saakka ja siten sitoa puna-armeijan voimia. Toiseksi se halusi mahdollisimman pitkään säilyttää hyökkäysvaiheessa saavu-

tetun merkittävän edun eli Itämeren saksalaisena sisämerenä. Tämä oli välttämätöntä Ruotsista tapahtuvien elintärkeiden malmikuljetusten sekä pohjoisessa olevien saksalaisjoukkojen huollon vuoksi.

Suomenlahden pohjukka oli suljettu kesän 1941 hyökkäysvaiheen ja Leningradin saarron yhteydessä yhteistyössä suomalaisten kanssa moninkertaisella miinakentällä linjalla Narvanlahti-Tytärsaari-Suursaari-Kotka. Tämä strategisesti tärkeä miinakenttä kantoi nimeä Seeigel, Merisiili. Se oli vahvistettu sukellusveneverkoilla. Punalipun laivasto piti sen avulla sulkea pois

Itämereltä häiritsemästä saksalaisten huolto- ja malminkuljetuksia. Tilanteen kiristyessä kesällä 1944 tämän miinakentän puolustaminen nousi äärimmäisen kriittiseksi strategiseksi kysymykseksi Saksan ylimmän sodanjohdon kartoilla.

Leningradin saartoon tuli ensimmäinen murtuma tammi-



Saksalaisen Lento-osasto Kuhlmeij Stukat ja Focke-Wulfit tekivät tuhoisaa jälkeä Karjalan kannaksella kesällä 1944. (Kuva SA-kuva)



SIELTÄ JOSTAKIN

kuussa 1943, kun puna-armeija avasi kaupunkiin maateitse huoltoreitin Laatokan etelärantaan Neva-joen suulle. Lopullisesti saksalaiset heitettiin Leningradin porteilta vuotta myöhemmin. Saksalaiset eivät olleet koskaan saaneet valttua Kronstadtin merilinnoitusta eivätkä sen eteläpuolella olevaa Oranienbaumin aluetta. Tämä osoittautui kohtalokkaaksi, sillä juuri tätä kautta puna-armeija iski saksalaisten kylkeen.

Narvan rintama suojasi Suomea

Neuvostoliiton iskua saksalaisten kylkeen seurasi Leningradin rintaman siirtyminen vaiheittain Narvajoki-linjalle. Siihen se kuitenkin jähmettyi kuukausiksi saksalaisten kyetessä pysäyttämään puna-armeijan kaikkien reserviensä voimin.

Tämä rintama kesti Suomen kannalta ratkaisevat kuukaudet. Sen, ja erityisesti Seeigel-miinakentän puolustamiseksi saksalaiset olivat valmiit äärimmäisiin ponnistuksiin tappioista välittämättä.

Merellä se merkitsi saksalaisten laivasto-osastojen armotonta sotaa puna-armeijan ilmavoimia vastaan. Ilmavoimat olivat Neuvostoliiton ainoa ja voimakas ase tässä merellisessä kamppailussa, ja sitä käytettiin tehokkaasti ja tappioista välittämättä.

Syyskuun puolenvälin jälkeen, kun Suomi siis oli jo kaksi viikkoa aikaisemmin irrottautunut sodasta ja sitoutunut internoimaan maassa olevat saksalaisjoukot, Hitler viimein antoi sotilasjohtajien kiihkeästi kaipaaman käskyn Virossa taisteleville joukoilleen luopua Narvan rintamasta. Tämä merkitsi myös sitten vähitellen luopumista Itämeren herruudesta.

Suomenlahdella Saksan merivoimat ja Narvan rintamalla Suomenlahden eteläpuolella saksalaiset sekä saksalaisjohtoiset monikanalliset joukot olivat suojelleet Suomea etelästä suuntautuvalta Neuvostoliiton uhalta riittävän kauan, jotta olimme kyenneet irrottamaan sodasta. Saksan mukana Narvan rintamalla oli suuri määrä virolaisia sekä ainakin tanskalaisia, norjalaisia, hollantilaisia ja belgialaisia SS-vapaaehtoisia.



Puna-armeijan tärkein panssarivaunu oli T-34 eli Sotka. Sen kehittämisessä otettiin mallia amerikkalaisesta Christiestä. Kuvassa saksalaisten itärintamalla tuhoama tankki. (Kuva Mediataju Oy)

Neuvostoliitto ei olisi selvinnyt ilman apua

Saksan materiaaliapu Suomelle

Saksan materiaaliapu onkin sitten oma lukunsa. Pääosan siitä ostimme ja maksoimme viennilläämme Saksaan. Viimeiset eräntymättömät maksut tosin jouduimme suorittamaan rauhansopimuksen ehtojen mukaisesti Neuvostoliitolle, joka vaati luovuttamaan kaiken saksalaisomaisuuden. Jo hyökkäyksemme alkaessa kesäkuussa 1941 materiaallinen voimamme oli aivan eri luokkaa kuin talvisodassa, koska Saksa oli vapauttanut aseiden viennin Suomeen. Osa vuoden 1942 jälkeen ostamistamme aseista ja tarvikkeista oli saksalaisten sotasaaalista puna-armeijalta. Kaiken kaikkiaan Saksasta ostettiin syyskuuhun 1944 mennessä muun muassa:

- 56 700 kivääriä, 30 miljoonaa kiväärin patruunaa
- noin kolmesataa panssarintorjuntatykkiä, yli 450 000 panssarintorjuntatykin kranaattia,
- 59 Sturm-rynnäkötykkiä, yli kolme sataa kenttätynkkiä, 168 ilmatorjuntatykkiä,
- noin 950 000 kenttätynkin laukausta sekä 1,4 miljoonaa ilmatorjuntatykkien kranaattia.
- 18 panssarivaunua,
- 53 telatraktoria,
- 1 854 panssarikauhua ja niihin 18 000 laukausta,
- 25 800 panssarinyrkkiä,
- noin 19 miljoonaa 9 mm pistoolin patruunaa,
- Saksalaiset ilmavalvontatutkat ja muut tulenjohtolaitteet olivat korvaamattomia esimerkiksi Helsingin suuropommitusten torjunnassa helmikuussa 1944.
- Ilmavoimillemme saimme Hermann Göringin henkilökohtaisena lahjana 15 Dornier Do 17 -pommikonetta ja ostimme 24 raskasta Junkers Ju 88 -syöksypommikonetta sekä 161 Messerschmidt Bf 109 -hävittäjää.
- Runsaasti panssarimiinoja, käsikranaatteja sekä ennen muuta suuret määrät elintärkeitä poltto- ja voiteluaineita.
- Kotirintaman ja myös joukkojen muonituksen kannalta Saksasta ostettu vilja oli henkiin jäämisemme elinehto.

Yhdysvaltojen apu Neuvostoliitolle sai suorastaan käsittämättömät mittasuhteet. On näin jälkeen päin mahdollista ymmärtää, miten Neuvostoliitto olisi ikinä selvinnyt ilman tätä apua. Apua, josta se on sotien jälkeen visusti vaiennut. Suuri isänmaallinen sota on edelleen myytti, johon ei saa kajota.

Joidenkin jälkiviisaiden mukaan Saksan kohtalo ratkesi jo joulukuussa 1941, kun Japani veti Yhdysvallat mukaan maailmansotaan hyökkäyksellään Pearl Harboriin. Sen jälkeen Englanti onnistui vähitellen houkuttelemaan Yhdysvallat tukemaan Euroopan puolustamista Saksa vastaan. Sen rajaton sotateollisuuskapasiteetti valjastettiin tuottamaan aseita ja kaikenlaisia tarvikkeita suunnattomat määrät paitsi omaan tarpeeseen myös Englannille ja ennen muuta Neuvostoliitolle.

Yhdysvallat ja Englanti olivat jo 1930-luvulla tukenet merkittävästi sotaan varustautuvaa Neuvostoliittoa teknologiasiirroilla auto- ja lentokoneteollisuudelle. Siihen sisältyi niin tietoa, taitoa kuin tekniikkaakin. Talvisodassa suomalaiset saivat sotasaaaliiksi suuria määriä esimerkiksi Fordin tekniikkaan perustuvia keveitä kuorma-autoja ja erilaisia Vickers T-26 -panssarivaunuja. Kesällä 1944 puna-armeijan tärkein taistelupanssarivaunu oli T-34 eli Sotka. Sen kehittäminen perustui alun perin amerikkalaiseen Christie-panssarivaunuun.

Lisenssikoneilla Suomellekin tuhoa

Neuvostoliiton lentokoneteollisuudelle esimerkiksi DC-3 koneen

lisenssivalmistussopimus oli tärkeä. Tuhansista tällä lisenssillä Neuvostoliitossa valmistetuista LI-2 koneista rakennettiin osa pommikoneiksi, joiden tuottamista tuhoista Suomikin sai osansa esimerkiksi helmikuussa 1944.

Ehkä kaikkein merkittäväntä oli kuitenkin metalliteollisuudelle ohjautunut teknologiasiirto. Niinpä peräti 2/3 Neuvostoliiton sotateollisuuden kapasiteetista oli 1930-luvun lopulla alun perin amerikkalaisperäistä! Ei pidä myöskään unohtaa, että myös Saksa oli merkittävästi tukenut Neuvostoliiton teollisuuden kehittymistä 1930-luvulla.

Yhdysvalloissa kehittyi vähitellen huoli Neuvostoliiton kyvystä selviytyä Saksan hyökkäyksestä. Vuoden 1941 lopulla Saksan hallinnassa oli jo 38 % Neuvostoliiton viljanviljely- ja karjatalousalueista ja se oli pääsemässä ehkä tärkeimpään päämääräänsä, Kaukasuksen öljyntuotantoalueille. Se piiritti Leningradia ja lähestyi Moskovaa. Yhdysvalloissa ei ehkä kuitenkaan oltu perillä siitä, että Neuvostoliitto oli onnistunut raskaan sotateollisuutensa evakuoinnissa Uralin taakse.

Jo maaliskuussa 1941 Yhdysvaltojen kongressi oli hyväksynyt

ensimmäisen Lend-Lease -lain, joka mahdollisti sotamateriaalin toimittamisen Englannille. Heti sen jälkeen Yhdysvallat vapauttivat ne Neuvostoliiton amerikkalaisiin pankkeihin tallennetut varat, jotka oli jäädytetty Neuvostoliiton hyökättyä Suomeen 1939. Niillä varoilla Neuvostoliitto käynnisti sotamateriaalin ostot Yhdysvalloista.

Suomalaiset katkaisivat kuljetusreitit

Lend-Lease -apu toimitettiin Neuvostoliittoon viittä eri reittiä. Suomea lähimpänä oli pohjoinen laivareitti Murmanskiin. Sitä kautta kuljetettiin runsas viidennes. Lähes saman verran meni Persianlahden kautta. Yli puolet määrästä kuljetettiin Neuvostoliiton kaukoidän kautta. Osa pohjoista laivareittiä laivatuista materiaaleista ei koskaan päässyt perille. Saksalaiset sukellusveneet onnistuivat kuitenkin upottamaan vain murto-osan saattueista.

Suomen kannalta mielenkiintoisimpia ovat Murmanskin kautta kulkeneet tavarat. Suomalaiset joukot katkaisivat Murmanskin radan edettyään Neuvostoliiton alueelle ja

Lend-Lease tuki liittoutuneita

Lend-Lease (Laina-vuokra) oli Yhdysvaltojen materiaalitoimitusohjelma vuosina 1941-1945, jonka turvin toimitettiin sotamateriaalia ensiksi Britanniaan ja vuoden 1942 alusta Neuvostoliittoon. Yhdysvallat lähetti ohjelman puitteissa ulkomaille 50 miljardin dollarin arvosta sotamateriaalia. Avusta 31 miljardia meni Britannialle, 11 miljardia Neuvostoliitolle, 3 miljardia Ranskalle ja 1,6 miljardia Kiinalle. Vastapalvelukseksi Yhdysvallat sai lähes 8 miljardin arvosta palveluja kuten tukikohtia.



Britit antoivat aseapuna Neuvostoliitolle tuhansia lentokoneita, kuten Hawker Hurricane -hävittäjiä. (Kuva: Dreamstime)

Syvärille saakka. Yllättäen Neuvostoliitto oli kuitenkin onnistunut rakentamaan pikavauhtia korvaavan ratayhteyden Sorokasta Arkangeeliin ja edelleen sisämaahan.

Saksalaiset aseveljemme painostivat suomalaista sodanjohtoa katkaisemaan tuon radan Sorokassa, mutta ylipäällikkö, sotamarsalkka Mannerheim ei siihen suostunut. Jo itsenäisyyspäivänä 1941 Englanti oli julistanut sodan Suomelle. Suhteiden säilyttäminen Yhdysvaltoihin, vaikka kuinka hentoisina, oli kuitenkin yksi sodanaikaisen diplomatiamme kulmakiviä. Ja siinä onnistuttiinkin, nipin napin, ehkä juuri siksi, ettei Sorokkaan koskaan hyökätty. Rataa kyllä pommitettiin, ja sille suunnattiin kaukopartioiskuja.

Niistä suurin oli jopa pataljoonan vahvuinen isku talvella 1942 Sorokasta etelään, Mai Gubaan, missä rata katkaistiin väliaikaisesti. Operaatiota johti silloinen suomalainen majuri **Arnold Majewski**. Tämän puolalaiseen sotilassukuun kuuluvan värikkään majurin tehtävänanto joukolleen tuli kuuluisaksi:

”Hyvät herrat. Me ole saatu Marsalkkalta yks kunniakas tehtävä. Me hiihtää Muurmannin rata, pane rata poikki ja anta ryssä pistä meidät motti. Sitte me ole kolme päivä motissa ja sitte me hiihtä takasi. Onko selvä, onko mite kysymistä?”

Operaatio onnistui ja sai varmaan puna-armeijan niin varpaisilleen, ettei radalle sen jälkeen todennäköisesti olisi ollut isoin voimin asiaa. Ylipäällikkö perusteli hyökkäyksestä pidättymistä lähinnä hankkeen vaativuudella ja meidän voimavarojemme riittämättömyydellä. Omien tappioiden riski oli myös erittäin suuri. Diplomaattinen ulottuvuus, suhteiden säilyttäminen Yhdysvaltoihin, oli ehkä kuitenkin tärkein päätöksenteon kriteeri, vaikka sitä ei voinutkaan saksalaisille kertoa.

Apua ei muisteltu

Vaikka Neuvostoliitto ja sen perillinen, Venäjä eivät ole halunneet muistaa saamaansa apua, sen merkitys sodankäynnille oli kiistaton. On jotakuinkin selvää, että puna-armeijan liikkuvuus oli suurelta osalta saadun kuljetuskaluston ansiota. Eräiden arvioiden mukaan Neuvostoliitto olisi saattanut selviytyä saksalaisten ajamisesta alueeltaan, mutta sillä aikaa länsiliittoutuneet olisivat ehtineet vallata Saksan. Ja tämäkin on suhteellisen rohkea arvio.

Puna-armeijan kyky toteuttaa strategisia iskujaan perustui suurelta osin juuri armeijan liikkuvuuteen mutta myös materiaaliin ylivoimaan. Neuvostoliiton oma väestöpotentiaali mahdollisti yhä uusien ikäluokkien kutsumisen aseisiin. Nämä reservit oli kuitenkin varustettava, ja siinä läntinen apu näytteli tärkeätä osaa.

Todistelu Neuvostoliiton riippuvuudesta läntisestä avusta ei missään tapauksessa saa johtaa aliarvioimaan suunnattoman valtakunnan omia resursseja ja hiellä ja verellä maksettuja ponnistuksia.

Neuvostoliiton teollisuuden kyky tuottaa jatkuvasti uutta materiaalia tuhoutuneen ja vaurioituneen korvaamiseksi oli uskomaton. Tästä ehkä huikein esimerkki ovat T 34 -taistelupanssarivaunut eli Sotkat, joita Saksan valtaamilta alueilta evakuoituiden ja epäinhimillisissä olosuhteissa Uralin takana käynnistetyt tehtaat suolsivat.

Laina vai lahja?

Lend-Lease ei ollut periaatteessa lahja-apua. On epäselvää, mikä osa materiaalista oli lainaa, ja millä ehtoilla. Lainattu tavarahan yleensä pitää aina palauttaa. Lainan antaja ei kuitenkaan tehnyt mitään käytetyllä tavaramalla, joka oli lähinnä sotaromua. Yhdysvaltojen omat ylijäämävarastot olivat pullollaan hyvää tavaraa, jota Suomikin sai edullisesti ostaa sodan jälkeen. Lainaa oli siis käytännössä lahja.

Entä sitten vuokra? Tietyvästi Neuvostoliitto maksoi mittavista kultavarannoistaan jotakin korvauksia materiaalista, mutta ilmei-

sesti maksut loppuivat viimeistään kylmän sodan alkaessa.

Sisäpoliittisesti tämä suunnattoman suuri, hyvin konkreettinen apu oli Neuvostoliitolle ongelma. Alusta alkaen ”Suuresta isänmaallisesta sodasta” ryhdyttiin rakentamaan kansallistunnetta nostattavaa myyttiä. Ja tämä työ jatkuu.

Vuoden 1945 Jaltan konferenssissa **Josif Stalinin** kuitenkin kerrotaan viitanneen ohjelmaan.

”Lend-Lease oli Presidentti Rooseveltin yksi kaikkein huomattavimmista ja elinvoimaisimmista saavutuksista Hitlerin vastaisen allianssin luomisessa”, Stalin on tunnustanut.

Vielä niinkin myöhään kuin 1963 Neuvostoliiton marsalkka **Georgi Zhukov**, puna-armeijan ehkä huomattavin sodanaikainen komentaja, on maan oman turvallisuuspalvelun nauhoitusten mukaan todennut:

”Nyt sanotaan, etteivät liittoutuneet koskaan auttaneet meitä... Kuitenkaan ei voida kieltää, etteivätkö amerikkalaiset antaneet meille niin paljon materiaalia, jota ilman emme olisi voineet muodostaa reservijämme ja jatkaa sotaa... Jouduimme sotaan Saksaan verrattuna teollisesti takapajuisena maana... Ilman amerikkalaisia Studebakereita emme olisi saaneet tykistöämme mihinkään... Kyllä ne tarjosivat meille rintamakuljetukset suuressa määrin.”

TEKSTI: GÖRAN LINDGREN

*Lähteitä:
Saarialho, Antti: USA:n apu Neuvostoliitolle toisessa maailmansodassa, Karelia Klubi lokakuu 2006, s. 8-10
Terä, Martti V: Kesäkuun kriisi 1944, Otava, Helsinki 1967*

Neuvostoliittoon toimitettu sotamateriaali

Sotakaluston ja -materiaalin toimitukset Neuvostoliittoon Lend-Lease -ohjelman puitteissa käynnistyivät jo lokakuussa 1941. Elokuuhun 1945 mennessä Yhdysvalloista toimitettiin Neuvostoliittoon hiukan pyörästetyin luvuin:

- 376 000 Studebaker-maastokuorma-autoa, 52 000 maasto autoa, ”Jeeppiä”, 35 000 moottoripyörää, 8000 traktoria,
- 7000 panssarivaunua (Englannista lisäksi toiset 7000),
- 15 000 lentokonetta (Englannista lisäksi 7000),
- 8000 tykkiä, 132 000 raskasta konekivääriä,
- 2000 veturia, 11 000 tavaravaunua, 622 000 km rataa kiskoja,
- 4,5 miljoonaa tonnia ruokatarvikkeita,
- 2,7 miljoonaa tonnia öljytuotteita,
- 185 000 kenttäpuhelinia,
- 346 000 tonnia räjähdysaineita, raaka-aineita, kuten 2,3 miljoonaa tonnia terästä, 230 000 tonnia alumiinia ja 107 miljoonaa tonnia puuvillaa.
- Rakennustarvikkeita toimitettiin 11 miljoonan, koneita ja laitteita 1080 miljoonan dollarin arvosta, ja öljynjalosteita 2,7 miljoonaa tonnia.



Eversti Tähtinen, majuri Kumlin ja majuri Majewski, josta tuli Arnold jatkosodassa melkoinen legenda. (Kuva SA-kuva)

Arvet papan olkavarressa

”

Minun veteraanini oli valkohaiveninen vanha mies, joka ruokki lintuja talon vie-

ressä seisovalla lintulaudalla Jussi-paidassaan ja sarkahousuissaan, nauroi niin, että isojen silmälasien takana silmät menivät sirrille ja poltti piippua tuvan pirtin leivinuunin ääressä (vaikka mummo kuinka pyöritteli silmiään).

Minun veteraanini on minun pappani, 1910 syntynyt talvisodassa ja jatkosodassa palvelut kuusamolaisväepeli **Hannes Säkkinen**.

Mummolan matrikelit

Tiesin papan olleen sodassa. Tai, no, siinä määrin, mitä reilu 10-vuotias voi tietää. Siitä osoituksena papan ja mummon makuuhuoneen seinän raanuun oli kiinnitetty rivi värikkäitä mitaleja, pirtin seinällä roikkui ”Uhtuan suunnan” kaltaisia eksoottisen kuuloisia nimiä listavia kehystettyjä kunniakirjoja ja kirjahyllyn paksun perheraamatun vierestä löytyi vieläkin paksumpia mustakantaisia kirjoja täynnä pieniä kuvia miehistä, jotka 10-vuotiaan silmiin näyttivät kaikki ihan samalta.

Yhdestä sellaisesta löytyi myös pappi, kuvan vieressä liuta lyhenteitä, jotka ajan kuluksi opettelin ulkoa eräänä kesänä ollessani mummon seuraneitinä papan ollessa kuntoutuksessa. Er.P 16, 35.Rj.K, 40.SotaS, HTK 2, 35.Rj.K...

Mitään ymmärtämättä opettelin lyhenteet ulkoa juuri noin (Eär piste pee kuustoista, kolkytviis piste ärjii piste koo...) ja ihmettelin, kuinka hankalalta aikuisten ihmisten suomen kieli kuulosti. Vasta aloitettuani Sotaveteraaniliitossa reilu vuosi sitten tajusin, mitä noihin lyhenteisiin kätkeytyi. Ai Erillispataljoona 16! 35. Rajajääkärikomppania! Tuon paksun kirjan - matrikelin, kuten kuulin sitä myöhemmin kutsuttavan - lyhenteiden lomassa toistuivat ne samat paikannimet kuin kunniakirjoissa.

Ymmärsin, että niissä oli selitys niille papan vasemmasta olkavarresta löytyville kuopille, joita saunareissulla siskojeni kanssa kilpaa laskimme. Niitä oli 14 ja joka kerta pyysin pappaa kertomaan tarinan uudestaan siitä, mistä ne olivat tulleet. Ja joka kerta mummo pysäytti tarinan kädenheilautuksellaan heti alkuunsa.

Papan haavoittuminen

Pappani ei ollut niitä veteraaneja, jotka vaikenivat. Hän puhui ja kir-



Tiedottaja Ariela Sälkkisen Hannes-pappa oli Kuusamon rajajääkäreitä.



Väepeli hannes Säkkinen kuvassa keskellä sota-aikana.

joitti ja jakoi. Niin hänen jälkeläistensä nauhoittamien tallenteiden kuin hänen omien tekstiensä (paikallislehden pakinoiden ja Kansa Taisteli-lehteen kirjoittamiensa juttujen) muodossa hänen ja mummon sotakokemukset saatiin kerättyä muistiin myös meidän jälkipolvien iloksi. Hänen sotapolkunsaa vei hänet 12 eri joukko-osaston riveissä mm. Suomussalmelle, Alassalmelle, Vienan Karjalaan, Uhtuan suunnalle, Pistojärvelle, Korpijärvelle ja Kiestinkiin,

Ne kuopat olivat peräisin hänen konekiväärinsä tukin räjähtämisestä papan havaittua vihollisen ja haavoituttua Kiestingissä 15.11.1941. Miehiseen tyyliin oli hän tyytynyt toteamaan joukkueenjohtajalle, että tämä saisi pitää nyt pojista huolen – hänen olisi lähdeittävä JSP:lle (jouk-

kosidontapaikalle). Eihän siitä tietenkään mitään tullut: verenhukan seurauksena silmissä lopulta pimeäni ja hän taipui pyytämään apua.

Myöhemmin pappi kertoi, että oli edellisenä iltana tuntenut teltassa paidan alla liikettä. Riisuttuaan paidan yltään ja ravisteltuaan sitä kamiinan yllä oli sieltä ropissut niin paljon täitä, ettei sellaista määrää oltu nähtykään. Hetken päästä sama toistui. Mummo piti tätä enteena tulevasta haavoittumisesta.

Kolmen kuukauden toipilasajan jälkeen pappi palasi rintamalle vielä liki kolmeksi vuodeksi ja kotiutui lopulta marraskuussa 1944. Myöhemmin pappi oli aktiivisesti mukana paikallisessa Sotaveteraanijärjestyksessä, kuullen vuonna 1991 keuhkojen petettyä. Ehkä mummo oli oikeassa siitä piipunpoltosta.

Muisto elää

Pappi jäi elämään paitsi muistoihini ja hänestä koottuihin muistelmiin myös jälkipolviinsa. On jopa pelottavaa, kuinka saman näköisiä isäni ja veljeni ovat. Heistä parikymppisinä otettujen kuvien perusteella he voisivat olla vaikka kolmoset.

Olin papan kuollessa vasta 12-vuotias, joten 200 kilometrin päässä asuvana en ehtinyt tutustua häneen kovinkaan läheisesti. Yksi asia, joka mummolavierailuista jostain syystä jäi ihan erityisesti mieleen oli kuitenkin se, miten mummo muisti aina varmistaen, että papan paikalle pöydän päähän katettiin papan oma harmaapäinen veitsi, jolla hän veisteli mummon tekemää rieskaa.



MINUN VETERAANINI

Uusi juttusarja avaa veteraanien sotakokemuksia omaisten silmin

Jokaisessa Kenttäpostia-lehdessä yksi suomalainen kertoo veteraanista hänen elämässään. Ensimmäisenä sarjassa on Sotaveteraaniliiton tiedottaja Ariela Säkkinen.

Mitä enemmän olen häneen jälkepäin tutustunut, olen miettinyt, mitä kaikkea hänestä elää minussa. Olemme molemmat maailman menoja kiinnostuksella seuraavia kirjoittajia ja tarinankertoja, mikä hänen kohdallaan oli melkoinen saavutus – siinä, missä minä olen opiskellut kolmen maan kautta itselleni kaksi korkeakoulututkintoa, ehti Kuusamon rajaseuduilla kasvanut pappi käydä vain kaksi vuotta kiertokoulua. Lukemaankin hän oli opetellut lehdistä, joilla ”kammarin seinät oli tapetoitu.”

Sittemmin perin mummon rieskareseptin lisäksi myös innostuksen ruoanlaittoon ja kirjoitin yhden keittokirjankin. Kilpavarustellun keittiöni härpäkkeiden helmiä eivät kuitenkaan ole 200 euroa kappaleelta maksavat kokkiveitseni, parasakseni tai sushiriisinvilientämisviuhkani vaan vuosia sitten peritty pieni veitsi, jonka puhki kulunutta varren tunnistaa harmaaksi enää vain oikein läheltä katsomalla.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: MARJA KIVILOMPOLO

KIRJAT

Uutuusteos vähän tunnetusta osasta Karjalan historiaa

● **Pirkko Kanervo, Terhi Kivistö & Olli Kleemola:** *Karjalani, Karjalani, maani ja maailmani.* Sigillum Ab 2018, 248 s.

Vuonna 2015 virisi Suomessa ennennäkemättömän keskustelu pakolaisasiasta. Tämän keskustelun ”jälkihöyryinä” pohdittiin myös paljon sitä, voidaanko Karjalan evakot rinnastaa nykyajan turvapaikanhakijoihin?

Heti alkuun on todettava, että evakkojen ei aikanaan tarvinnut hakea turvapaikkaa Suomesta, vaan he muuttivat maan sisällä. Iso kysymys nyt valmistuneen kirjan tausta-asioissa ja kirjaa tehtäessä on ollut myös se, selviytyisikö nyky-Suomi vastaavasta prosessista?

Turkulainen arkeologiaan, historiaan ja kulttuuriin keskittynyt kustantamo Oy Sigillum Ab ja Siirtolaisinstituutti toteuttivat instituutin tutkimusjohtaja **Elli Heikkilän** esityksestä ja em. keskustelun innoittamina vuonna 2016 kaksiosaisen seminaarisarjan ”Sodan pakolaiset”. Tämän lopputulos on nyt muotoutunut kirjaksi, jossa Karjalan luovutusta pohditaan monesta näkökulmasta. Kaikkiaan 11 kirjoittajan aikaansaannos on runsaan 200 sivun artikkelikokoelma, joka jakaantuu viiteen osaan, jotka sisältävät yhteensä 11 erillistä artikkelia.

Kirjan teemoihin kuuluvat Karjalan menettämisen taustat, talvi- ja jatkosodan aikana suoritettavat väestön evakuoinnit, sodanjälkeinen asutustoiminta, karjalais-

ten selviäminen ja Karjalan muistaminen. Vaikka teoksen pääosassa ovat menetetty Karjala ja sen asukkaat, kirjassa muistetaan myös, etteivät karjalaiset suinkaan olleet Suomen ainoita evakoita. Sodanjälkeinen asutustoimintakaan ei koskenut vain karjalaisia, vaan siitä hyötyi yli puolet Suomen kansasta. Eivätkä maahanmuuttajatkaan ole uusi ilmiö, vaan Suomeen on kaikkina aikoina tullut ihmisiä ulkomailta.

Kirjaa (30€) on voi tiedustella Siirtolaisinstituutista (www.migrationinstitute.fi) tai Sigillumista (www.sigillum.fi)

OSMO SUOMINEN



Talvea ja sotaa

● **Pentti Haanpää:** *Korpisotaa.* Into 2019, 152 s.

Marraskuussa tulee kuluneeksi 80 vuotta talvisodan alkamisesta. Se oli järjestyttävä hetki Suomen kansalle, kaikki muuttui. Into Kustannus ennakoitapahtumaa julkaisemalla uuden painoksen **Pentti Haanpään** omakohtaisesta aikalaiskuvauksesta, joka ilmestyi ensi kerran jo syksyllä 1940.

Rintamamies Haanpää kuvaa sotaa ja taisteluja Kuusamon korkeudella näennäisen tasaisin, rauhallisin lausein. Paikkojen nimiä ei mainita: jostain pohjoisen kylästä lähdetään, jonkin joen varrella taistellaan, välillä edetään, sitten päästään likaisina ja partaisina hetkeksi lepoon. Useimpien soturien nimiäkään ei mainita, ”pieni vänrikki” johti huudoillaan tehokkaasti.

Lauseissa ja yksittäisissä sanoissa on kuitenkin ilmaisuvoimaa, joka luo lukijalle pelottavan talvisen korpimaiseman: luodit sirahdelevat, pikatuliaseet rähähtelevät, kranaattikuuro räiskähtelee ja vongahtelee, haavoittuneiden tuskanhuutoja kuuluu lumisessa pimeydessä. Jäätynen lumipuvun rahinankin on kuuluvinaan. Lyhytsanaiseen, hetkittäin alakuloisen oloiseen kerrontaan sisältyy voimaa ja luottamusta: tämänkin kamp-

pailun suomalainen kestää.

Talvisotakuvaus ilmestyi nopeasti useita. Pentti Haanpään teoksen kestävyden ymmärtää, kun lukee vaikkapa **Ensio Mäkisen** ”Hiihtopartiossa” (1940). Se kuvaa taisteluja Suomussalmella, Raateessa ja Kuhmossa. Sekin on pienimuotoinen ja vähäeleinen, lukemisen arvoinen. ”Korpisotaa” nousee kuitenkin Haanpään latautuneen sanankäytön ansiosta omaan luokkaansa.

TERO TUOMISTO



Miten kertoa asiasta, josta ei saa kertoa?

● **Joonas Sipilä & Tapio Koskimies** (toim.): *Sata vuotta suomalaista sotilastiedustelua.* Atena Kustannus Oy 2018, 171 s.

Itsenäisen Suomen 100 vuotiaasta sotilastiedustelusta kirjoittaminen on varmasti ollut haasteellisesta, sillä toisaalta palvelaan laajaa lukijakuntaa, joka toivoo pääsevänsä tirkistämään aiemmin salassa pidettyyn maailmaan. Toisaalta aiheeseen perehtyneet lukijat odottavat ammatillisesti kiinnostavaa kokonaisuutta.

Suurin haaste on kuitenkin aiheen operatiivisuus: Jopa kymmeniä vuosia sitten hankitut tiedot ja raportit saattavat edelleen olla merkittäviä ja syystä tai toisesta salassa pidettäviä, joten tiedustelualan ammattilaisten kirjoitukset eivät yleensä käsittele kovin tuoreita tapahtumia. Esimerkiksi **Keith Jefferyn** vuonna 2010 kirjoittaman brittien salaisesta palvelusta MI6:sta kertovan järkäleen tarinat päättyvät vuoteen 1949.

Kirja pyrkii alussa esittelemään tiedustelumailmaa käsitteiden ja määritelmien avulla. Seuraavissa luvuissa alan ammatilliset avaavat onnistuneesti tiedustelun alalajeja käytännön esimerkein. Lisäksi hahmotellaan sotilastiedustelun merkitystä valtakunnan päättäjien tilannekuvan luojana 1980 – 1990 -lukujen maailman ja lähialueidemme myllerryksissä. Tämä osuus saattaa sisältää suurimmat yllätykset aiheeseen tai lähihistoriaamme perehtymättömille lukijoilla.

Tiedustelun merkitys ymmärrettiin itsenäistyvässä Suomessa. Tätä kuvaa hyvin toimialan käynnistäminen jo jääkärikoulutuksen aikana, jolloin vuonna 1915 Tukholmaan perustettiin ”tietotoimisto” hankkimaan tietoa lähinnä venäläisten asevoimista ja suunnitelmista Suomessa.

Kansainvälinen yhteistoiminta on ollut toimialalle merkittävää. Mielenkiintoinen yksityiskohta on selvitys tiedusteluanalyyssiryhmästä, joka seurasi Saksan itään hyökkäviä joukkoja tehtävään tutkia

Neuvostoliiton Suomea koskevia suunnitelmia vallatuista Leningradin arkistoista. Tunnetuista syistä tehtävä jäi täyttämättä, mutta ajatus osoittaa tilannetajua ja korostaa yhteistoiminnan merkitystä.

Sodan päättyessä sotilastiedustelumme tason täytyi olla korkealuokkaista, mistä todistavat muun muassa ulkomaiden kiinnostus ostaa hankkimaamme tietoa ja taitoa sekä kalustoa. Myös entisiä kaukopartiomiehiä palkattiin ”reissuille rajan taakse”, sillä ennen satelliittitiedustelua kohteilla oli käytävä tiedon hankkimiseksi ja varmistamiseksi.

Kirjan kuvitus on onnistunut. Esimerkiksi sivulla 30 on paljon puhuva kopio Päämajan kiertokirjeestä 22.1.1918, josta itsenäisyyden ajan sotilastiedustelumme katsotaan käynnistyneen. Nyt, sata vuotta(!) myöhemmin eduskunta käsittelee sotilastiedustelua koskevaa lakia. Tämän toimialalle merkittävän tapahtuman esittely olisi ansainnut sivun tai kaksi.

Kirjassa kerrotaan paljon, mutta paljon

enemmän jää kertomatta. Ja niin on oikein.

SAKARI MARTIMO



Ainoa hakuteos, jota ihminen Suomen itsenäisyyden sodista tarvitsee

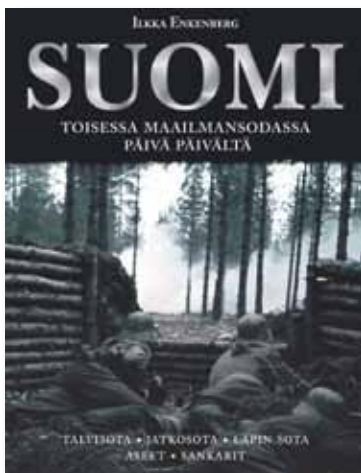
● **Ilkka Enkenberg:** *Suomi toisessa maailmansodassa päivä päivältä.* Read Me 2018. 959 s.

Esipuheessaan kirjailija kertoo teoksen kunnianhimoiseksi tavoitteeksi olla laaja kokonaisesitys Suomen roolista toisessa maailmansodassa ja siinä se myös onnistuu.

Talvisodasta ja jatkosodasta on toki tehty niiden kulkua päivä päivältä dokumentoivia kronikoita, mutta tämä liki tuhatsivuinen (ja yli kolmekiloinen!) järkäle kokoaa yksin kansiin niin talvisodan, jatkosodan kuin Lapin sodankin.

Tapahtumien onnistunut taustoitus, havainnollistavat aikajanat ja runsas kuvien käyttö tekevät kirjasta erinomaisen hakuteoksen niin yksityiskohteihin kuin kouluihin. Kronologisesti - nimensä mukaisesti kirjaimellisesti päivä päivältä - sodan etenemistä kartoittava teokseen on lisäksi sijoitettu tietoisuunomaisia laatikoita eri asetyypeistä ja sodan kannalta keskeisistä henkilöistä, mutta myös Säkijärven polkan ja Viipurin radiomiinon kaltaisista kummallisuuksista.

Unohdettu ei ole myöskään sitä, millaisia askelia käynnissä oleva toinen maailmansota



Suomen rajojen ulkopuolella saa.

Suorastaan hengästyttävästä tietomäärästä ja perinpohjaisuudestaan huolimatta onnistuu kirja anekdoottien, kuriositeettien ja rintaman arkea (hangessa vilvoittelevine saunojineen tai korsun edessä ylpeinä metsästyssaaliin kanssa poseeraavine sotilaineen) paikoin hellyttäväsikin kuvaavien otosten ansiosta säilyttämään kosketuksen sodan inhimilliseen puoleen. Ainakin itseni nimenomaan tämä hätkähdytti muistamaan sodan epäihmillisyyden: *kuinkahan pitkään tuokin poika kuvan ottamisen jälkeen eli?*

Lopputuloksena on sotahistoriallinen tietokirja, mutta sellainen, joka ei unohda, että sitä sotaa kävivät suurten linjojen ja salaisten sopimusten sijaan ihan tavalliset ihmiset.

Erinomainen hankinta myös esimerkiksi kevään valmistujaisia ajatellen – tässä on joka kodin perusteos, jonka pariin tullaan palaamaan uudestaan ja uudestaan, sukupolvi toisensa jälkeen.

ARIELA SÄKKINEN

Sata vuotta sotilashallintoa

● **Puolustusministeriö 100 vuotta, Suomen puolustusministeriö ja Edita Publishing Oy, Keuruu 2018, 290 s., runsas kuvitus**

Viime vuonna vietettiin muitakin 100-vuotisjuhlia kuin vapaussodan muistoksi. Mainitusta sodasta sai vauhtia itsenäisen Suomen puolustusministeriönkin rakentaminen. Sotilaskoulutusta ja -hallintoa oli harjoitettu toki ennenkin; ensin satoja vuosia ruotsalaisten johdolla, sitten runsaan 100 vuoden ajan venäläisten. 1918 oppia haettiin vielä Saksastakin. Ajanjakso jäi lyhyeksi, vaikka Saksassa peruskoulutuksensa saaneiden jääkäreiden vaikutus kesti ainakin talvi- ja jatkosotaan asti.

Puolustusministeriön 100 vuoden toimintaa tarkastellaan uudessa teoksessa monesta näkökulmasta viiden asiaan perehtyneen kirjoittajan voimin. Jälki on hyvää ja jos teosta pitäisi yhdellä sanalla luonnehtia, voisi käyttää sanaa perusteellinen.

Teos kuvaa sitä prosessia ja tapaa, millä ministeriö sopeutui kehittyvän yhteiskunnan ja Suomen muuttuvan kansainvälispoliittisen aseman asettamiin vaatimuksiin. Kun puolustusministeriö on myös puolustuslaitoksen ylin hallintoviranomainen, on teos täynnä 100 vuoden aikana tapahtuneita organisaatiomuutoksia, tilastotietoja ja luetteloita. Teoksessa kerrotaan myös suomalaisen puolustusdoktriinin eli puolustusopin muutoksesta. Painopiste on ollut aina itäisessä suurvaltanaapurissa ja suuri muutos tapahtui 1990-luvun alussa Neuvostoliiton hajoamisen myötä, jolloin Suomi irtautui yya-sopimuksesta ja siirtyi Euroopan

Unionin jäseneksi.

Teos kuvaa kehitystä tähän päivään asti. Kirja kiteyttää Suomen nykyisen puolustuspolitiikan toteamalla, että se on paljon muutakin kuin yhteistyö Naton, EU:n ja muiden Pohjoismaiden kanssa. "Suomi ja suomalaiset turvataan ulkoisilta uhilta ylläpitämällä puolustusjärjestelmää ja uskottavia sodan ajan puolustusvoimia".

Mielenkiintoisen lisän teokseen tuo puolustusministeriön käytössä olleiden rakennusten esittely. Tunnetuin on melkein 200 vuotta vanha Kaartin kasarmi Helsingin etelälaidalla. Kasarmikorttelin historia on täynnä monelle lukijalle uusia ja yllätyksellisiä yksityiskohtia.

ESKO VUORISJÄRVI
VTT



JOUSTEOS



**Minkä te taistelitte,
sitä me suojelemme.**

Eduskuntavaalit 14.4.2019



ILMOITUKSEN MAKSAA PERUSSUOMALAISET P.P.



Arki virtaa.

ksoy.fi

Mtech
DIGITAL SOLUTIONS

OPR-Finance

SEAKING

Sotilaslääketieteen museon tulevaisuus vaakalaudalla

Hennalan vanhalla varuskunta-alueella sijaitseva Sotilaslääketieteen museo tarjoaa huikaisevan läpileikkauksen viime sotiemme suomalaisen sotilaslääketieteen kehityskaareen, mutta sen oma elinennuste on huono.



● Nettisivuiltamme löydät museon oppaan Seppo Toivosen yksityisopastuksen seitsemään hänen suosikkiinsa museon kokoelmissa – kannattaa käydä tutustumassa. WWW.SOTAVETERAANIT.FI



Kokoelmista löytyy koko kenttälääkinnän kaari sairaankuljetusta myöten

”Vuodesta 2011 museon kohtalo on leijunut ilmassa. Juuri allekirjoitettiin sopimus, jossa saimme kolme vuotta lisäaikaa. Nyt on ensimmäistä kertaa varmuus edes siitä”, museon opas **Seppo Toivonen** kertoo.

Erikoismuseot ahtaalla

Puolustusvoimien vuonna 2012 antaman käskyn mukaan Lahden museo tulitaisiin sulauttamaan Sotamuseoon, joka omistaa virallisesti suurimman osan museon kokoelmastakin.

”Käytännössä se tarkoittaisi museon lopettamista ja esineistön siirtämistä johonkin Sotamuseon monista varastoista. Eihän niillä museossa ole tiloja tällaiselle koelmalle”, Toivonen tuhahtaa.

”Ja mitä tapahtuu sotilaspäin-

kaltaisille näyttelyille, jotka eivät ole Sotamuseon omistamia?”

Turhautuneisuus on ymmärrettävää: vuonna 1983 avattu museo on aihepiiriltään ja laajuudeltaan ainutlaatuinen, eikä sen toiminnan jatkumisen mittarina voi Toivosen mukaan tuijottaa pelkkiä kävijälukuja. Asia kun ei ole ihan yksioikoinen.

”Suomessa on kaksi museota, jossa on streetview-virtuaalikerrosmahdollisuus. Me olemme niistä toinen. Kamera asennettiin reilu vuosi sitten ja sen jälkeen kävijöitä on ollut 65 500”, hän huomauttaa.

Tällä hetkellä asiassa hiertää sekin, että kiinteistön omistava Senaattikiinteistö ei halua Sotamuseon käytössä olleisiin Liisankadun tiloihin museota, vaan haluaa kunnostaa ne asuinnoiksi. Kysyä myös voi, onko tarkoi-

tuksenmukaista keskittää kaikki museot vain pääkaupunkilaisten ulottuvilla oleviksi?

Kenttälääkinnän koko kaari

Kierros museossa antaa kattavan kuvan kenttälääkinnästä talvi- ja jatkosodassa sekä sen kehityksestä nykypäivään. Se kuljettaa vierailijaa etulinjasta joukkosidontapaikoille, evakuoivien yksiköiden kautta kenttäsaaralaan ja sairausjunien sekä muiden kuljetusten myötä koti-Suomen sotasaaralaan.

Vempaimet sekä tarinat niiden takaa hämmästyttävät, opettavat ja paikoin hirvittävätkin. Sen täällä ainakin oppii, että hammaslääkärin pöytä pysyy aikakaudesta toiseen ja lannistaa raavaammankin miehen.

Unohdettu ei ole heitäkään,

jotka palasivat kaatuneiden evakointikeskusten kautta kotiin arkussa eikä heitä, joiden etsintä taistelupaikoilta jatkuu yhä. Yksi museon pysäyttävimpiä kohteita onkin kaatuneiden tunnustuksen apuna käytettyä, vainajalla ollutta esineistöä esittelevä vitriini.

Jopa eläinlääkintähuolto on huomioitu.

”Pelkästään suomenhevosia oli rintamalla talvisodassa yli 60 000 ja jatkosodassa lähes 50 000”, Toivonen muistuttaa.

Elämyksellistä oppimista

Toivonen on toiminut oppaana käytännössä alusta saakka. Hänen hämmästyttävään tietomääräänsä perustuvaa opastusta elävöittävät sodasta peräisin olevat anekdootit sekä sykähdyttävät tarinat vierai-

lijosta, jotka ovat tunnistaneet museon valokuvista itsensä tai omaisensa.

Museo olisi erinomaisen havainnollinen kohde myös kouluryhmille, mutta niitä ei täällä näy.

”Koulut odottavat kaiken olevan ilmaista, ei edes euroa olla oppilasta kohden valmiita maksamaan opastetusta kierroksesta. Mutta emmehän mekään voimme tehdä sivistystyötä ilmaiseksi niille, joille maksetaan siitä! Museon henkilökulut ovat 0 euroa - talkoovoin tämä kaikki hoidetaan.”

TEKSTI JA KUVAT:
ARIELA SÄKKINEN

Kymenlaaksossa siirrytään digiaikaan

Arvokkaat haastattelut tallentuvat Youtubeen

Kim Jokelan suurtyön myötä Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin lähes 200 veteraanihaastattelua jäävät elämään Youtube-kanavalle.

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirissä on ymmärretty perinnetyöstä monta tärkeää asiaa. Se, että siihen täytyy lähteä varautumaan hyvissä ajoin - silloin, kun veteraaneja yhä keskuudessamme on - ja se, että digikanavat ovat paitsi keino tallentaa ne tuleville sukupolville säilyvään muotoon, myös täysin uusia yleisöjä tavoittava foorumi perinnetyön tekemiseen.

Piiri on perustanut itselleen Youtube-kanavan, jossa se julkaisee viime vuoden suururakan tulokset: piirin liki 200 veteraanin haastattelua. Ensimmäinen näistä julkaistiin itsenäisyyspäivänä. Urakan takaa löytyy piirin somevastaavaksi alkuvuodesta 2018 nimetty **Kim Jokela**. Hankkeen taustatyö ulottuu kuitenkin jo liki 30 vuoden taakse.

”Piiri aloitti viisaasti veteraanien perinnetiedon keräyksen jo 1980-luvulla. Suurin osa siitä on vapaaehtoisten haastattelijoiden tekemiä tallenteita, mutta joitakin muistelonauhojakin löytyy”, Jokela kertoo.

Kaikkiaan C-kasetteja oli kertynyt n. 250 kappaletta. Alkuperäiset kasetit olivat kymmeniä vuosia piirin varastossa. Ei niitä varsinaisesti oltu unohdettu, mutta kun tiedossa oli digitoinnin valtava työmäärä, niin kasetit olivat jääneet odottamaan parempaa päivää.

Arvonauhat talteen

Jokelalle nauhojen olemassaolosta vinkkasi piirin toiminnanjohtaja **Toivo Hartikainen**, huolenaan se,

että nauhat tuhoutuisivat. Sotaveteraani- ja maanpuolustustyön aktiivina Jokela oli tyypilliseen tapansa valmis ottamaan hankkeen harteilleen.

”Alussa ja vielä lopussakin yritin moneen kertaan etsiä apulaista, mutta tästä tuli varsin työläs soolokeikka”, hän hymähtää nyt.

”Varsinaiseen digitointiin ja raa-kaeditointiin meni noin 650-700 työtuntia, sillä osa kaseteista oli jo erittäin huonossa kunnossa. SA-kuvataustojen kasaaminen ja niiden ja äänitiedostojen yhdistäminen sekä muuntaminen videotoistomuotoon vei noin 200 työtuntia, lisäksi tuli vielä isojen tiedostojen lataaminen Youtubeen.”

Tähän mennessä videoita on julkaistu kymmenen. Uusia videoita on tarkoitus julkaista viikoittain. Projekti on kuitenkin vielä kaukana valmiista, viimeisiä työvaiheita odottaa vielä liki sata tallennetta, joita Jokela työstää muiden kiireidensä ohessa. Ja niitä riittää: virkatyönsä ohella perheellinen mies opiskelee ammattikorkeakoulussa sekä toimii lukuisissa maanpuolustusjärjestökentän luottamustehtävissä.

”Vapaa-ajanongelmia ei ole”, hän myöntää nauraen.

Mikä sitten ajaa elämän ruuhkavuosissa navigoivan miehen käyttämään näin paljon vapaa-ajastaan vapaaehtoistyöhön? Se sama asia, joka nousee esiin keskusteluissa kentän upean väkemme kanssa kaikkialla: kunniavelka.

”Mielestäni meillä on velvollisuus ylläpitää sotaveteraanimme perinnetietoa. Tämä jättiprojekti on siihen omiaan, sillä nyt tallenteet on pelastettu ja tuodaan jälkipolvien saataville”, hän pohtii vakavoituen.

”Kunnioitan työlläni myös isovanhempiani, jotka tekivät sota-aikana oman osansa ja enemmänkin. Nyt on minun vuoroni.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: KIM JOKELA



Kim Jokela on pitkän linjan maanpuolustustyön aktiivi.



Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin suurhanke on vaatinut satoja työtunteja.

HAETAAN YHTEYTTÄ



Kuvia kesästä 1944?

Löytyykö albumeistasi valokuvia torjuntataisteluiden kesästä 1944? Tietokirjailija Jukka Halonen on parhaillaan tekemässä aiheesta suurteosta. Mikäli tällaisia kuvia löytyy ja olisit valmis jakamaan kuvasi muidenkin nähtäväksi, otatko pikaisesti yhteyttä jukka.halonen@mediataju.fi.



Etsitään kuvan kenttähautaa

Tunnistaisiko kukaan kenttähautakuvassa olevaa paikkaa? Kuva on jatkosodan ajalta. Veteraani, jonka jäämistöistä kuva on löytynyt, on tietenkin taistellut monilla alueilla, joten kuvaustilannetta on mahdoton paikallistaa, sillä enää ei ole elossa kertojia.

Mahdollisista kuvaan liittyvistä tiedoista voi ilmoittaa lehden toimitukseen tai Kalervo Rinteelle osoitteeseen Piimäjärventie 61, 82380 Tolosenmäki, sähköpostilla rinne.kalervo@gmail.com tai puh. 050 321 4155.



Tämä Pro Patria -taulu löytyy Helsingistä Aleksanterin teatterista. Kaikkien kiveen hakattujen tarinat löytyvät Sotaveteraaniliiton verkkosivuilta.

Etsinnässä Pro Patria-taulujen tarinat ympäri Suomen

Sotaveteraaniliitto kunnioittaa tänä vuonna vietettävää Talvisodan syttymisen 80-vuotismerkkivuotta mm. esittelemällä nettisivullaan ihmiskohtaloita ja tarinoita maan Pro Patria-taulujen takaa.

Onko sinulla/yritykselläsi/ yhteisölläsi/ kunnallasi/ koulullasi taulu, jonka tarinan haluaisit jakaa?

Etsinnässä ovat (miehellään) alle kymmenen nimen taulut, joiden kaatuneista olisi säilynyt kuvien lisäksi myös tietoja.

Ota yhteyttä toimitus@sotaveteraaniliitto.fi



”He jäivät” kertoo korpraali Pusan perheen tarinan

Vaietet muistot valkokankaalle

Lapsenlapset ovat kertojan roolissa Tommi Raution elokuvassa, jonka päähahmo on talvisodassa kaatunut Matti Pusa.

Eivätpä olisi ylöjärveläinen Anne-Maarit Pusa-Heittola ja lempääläinen Kyllikki Valkealahti syksyllä 2016 osanneet arvata, mitä tuntemattoman henkilön yhteydenotosta seuraisi!

Sisarusten saamassa sähköpostissa etsittiin Keljan taisteluun osallistuneiden sotilaiden lastenlapsia, sillä lähettäjä, **Tommi Rautio**, halusi tehdä elokuvan, joka välittäisi kotirintaman ja kokemuksen sodasta sitä käyvän perheenjäsenen rinnalla. Rautio halusi myös nostaa esiin sodasta siviiliväestölle koituvat seuraukset kuten kodin menettämisen ja uusille kotiseuduille juurtumisen seuraavien polvien näkökulmasta.

Joensuulainen dokumentaristi Rautio oli törmännyt sisarusten tarinaan näiden sukuseuran sivuilla, missä he kertoivat löytöretkestään isoisänsä, korpraali **Matti Toivo Pusan** sotapolkuun.

Sukellus historiaan

Löytöretki alkoi vuonna 2006, mutta sen siemenet kylvettiin jo paljon aikaisemmin.

”Tiesimme, että vintillä oli kaksi matkalaukkua, joissa oli isällemme ja mummollemme tärkeitä pape-reita. Isämme oli syksyllä 2001 viimeisinä töinään siirtänyt laukkujen paikkaa, ihan kuin varmistaakseen, että löytäisimme ne”, sisarukset kertovat.

Mielenkiintoa salaperäiset matkalaukut olivat herättäneet heissä jo lapsina, mutta myös jonkinlaista kunnioituksensekaista pelkoa.

”Meillä oli tunne, että niissä on jotain todella pyhää.”

Isän kuoleman jälkeen kesti vielä viisi vuotta, ennen kuin he rohkeivat avata ne.

”Oli käsittämätöntä, miten nuo



Anne-Maarit Pusa-Heittola (vas.) ja Kyllikki Valkealahti Keljan taistelun muistomerkillä heinäkuussa 2017

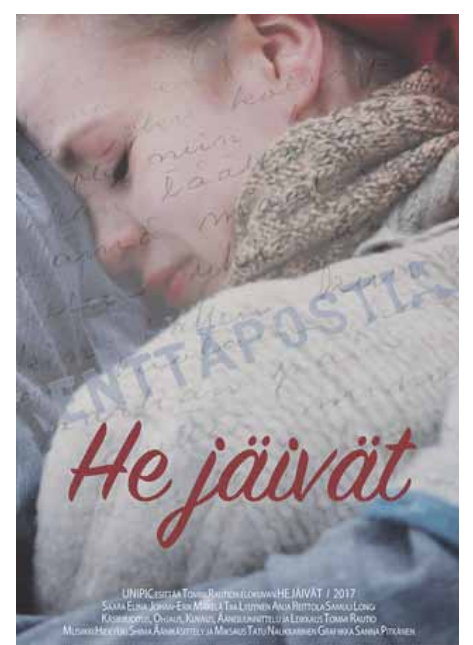


Vintiltä löytyneet matkalaukut avattiin vuosien jälkeen, ja niistä löytyi ainutlaatuinen kirjeenvaihto.

matkalaukut olivat nielleet ne kaikki ilot ja surut, joita isovanhempamme ja isäni olivat saaneet kokea. Löysimme mm. todistuksia, vanhoja kirjeitä, kunniakirjoja ja mitaleita. Näistä ei koskaan oltu puhuttu kotona eikä niitä oltu näytetty meille.”

Eniten sisaruksia kiinnosti selvittää, mitä laukkujen sisältö pystyisi kertomaan heille heidän isoisästään.

”Tiesimme vain sen, että hän on ollut kaukolalainen talollinen ja käynyt torikauppiaana Viipurissa. Tiesimme, että hän on ollut



Ylöjärveläisten sisarusten isoisä, korpraali Matti Pusa kaatui talvisodassa Kirvesmäen taistelussa 11. helmikuuta 1940. Hänet siunattiin kentälle jääneenä. Matti Pusan tarina avautuu lastenlasten kertomana elokuvassa ”He jäivät”.

sodassa; kaatunut tai kadonnut, ja sen, ettei mummomme ollut mennyt siunaustilaisuuteen, koska 'hänen Matistaan ei ollut arkussa kuin kuusen havut' ja niitä hän ei halunnut mennä hautaamaan", he muistelevat.

Pappa jäi kentälle

"Löysimme pappan mummollemme 1926–1927 kirjoittamat seurusteluajan rakkauskirjeet ja yhden ison kirjekuoren, johon mummo oli tallettanut kaikki mieheltään rintamalta saamansa kirjeet", sisarukset kertovat.

Niiden yhteydestä löytyi myös viesteistä viimeinen; ErP 6:n pastoriilta saatu, 13.2.1940 kenttäpostileimalla päivätty kirje. Aikaisempaa sotahistoriallista tuntemusta ei kummallakaan juurikaan ollut. Pian selvisi, että Raivola, Polkupyöräpataljoona ja ErP (Erillispataljoona) 6 olivat avainsanoja, jotka ohjaisivat heitä eteenpäin. Näiden tietojen kanssa he lähestyivät Kansallisarkistoa, josta tammikuussa 2008 saivat ns. Isoisäpaketin.

"Siinä olivat pappamme asevelvollisuustiedot, sotilasarvo, tietoa hänen osallistumisestaan sotaan ja näiden varmenteena kopioita ja otteita mm. 1./ErP 6 sotapäiväkirjasta, päiväkäskyistä ja 13.2. päivättyä kuolemantapaustilmoitus."

Kesäkuussa 1926 alkaneen varusmiespalveluksensa Pusa suoritti Terijoen lähellä sijainneen Raivolan varuskunnan Polkupyöräpataljoonassa, vapautuen täysin palvelleena korpraalina elokuussa 1927. Loka-kuussa 1939 hänet kutsuttiin taas

palvelukseen: tällä kertaa ErP 6:n riveihin, missä hän osallistui mm. Keljan taisteluun Taipaleessa Karjalan Kannaksella joulukuun lopulla 1939. Helmikuun alussa hän pääsi ensimmäiselle lomalleen, joka jäi myös hänen viimeisekseen.

"Kaatunut Metsäpirtissä (Kirvesmäessä) vihollisen vallatessa tukikohdan 11.2.1940. Ruumis jäänyt kentälle ja siunattu poissaolevana Huittisissa 16.6.1940", sisarukset kertavat.

Oman näköinen tarina

Elokuvaprojektin alkaessa syksyllä 2016 ei Rautio tiennyt korpraali Pusasta kuin sen, mitä sukuseuran sivuilla hänestä kerrottiin. Elokuvasa kuvattu talvisodan sotilas muotoutuu hänen Selmavaimolleen lähettämiensä kirjeiden kautta, joiden ympärille elokuva rakentuu. Näitä peilataan mm. ErP 6 1. komppanian sotapäiväkirjan tahtumiin.

Elokuvan ensimmäiset kuvaukset ja haastattelut tehtiin Ruovedellä.

"Se oli henkisesti raskas päivä, koska silloin konkretisoitui, että tämän haastattelun myötä annamme kasvot muille saman kohtalon kokeneille evakkojen jälkipolville, tietämättä, millaisen vastaanoton elokuva saisi", sisarukset tunnustavat.

Epävarmuutta lisäsi entisestään se, etteivät sisarukset vielä voineet tietää, miten ohjaaja lähtisi teemaa työstämään ja ymmärtäisikö hän heidän kokemuksensa "oikein".

"Pian saimme Rautiolta trailerin, ja

varmistuimme siitä, että elokuva tulee meidänkin mielestämme oikean tyylinen. Hän työsti elokuvaa tahollaan ja saimme aina silloin tällöin otoksia elokuvan muista kuvauksista. Haastattelumme yhteydessä sovimme, että kesällä 2017 käymme kuvausmatkalla Keljassa ja Kirvesmäessä."

Venäjällä viettämiensä neljän päivän aikana he osallistuivat kuvauksiin Keljan taisteluiden paikalla ja Kirvesmäen tukikohtien alueella.

"Siellä laskimme ruusut pappan muistolle, sillä 11.2.1940 taistelun kuvauksia luettuamme, meille on syntynyt vahva käsitys siitä, että hänestä ei ole voinut jäädä jäljelle mitään - toisaalta hän on kaikkialla Kirvesmäessä", he lohduttautuvat.

Loppuvuodesta 2017 posti toi kutsun Joensuuhun elokuvan ensi-iltaan.

Omat juuret on tunnettava

Vuoden 2018 aikana elokuvaa esitettiin noin 30 paikkakunnalla. Vuoden viimeisen näytöksen sisarukset halusivat syntymäkuntaansa Ruovedelle.

"Elokuvaa tuli katsomaan reilu sata maksanutta katsojaa. Ennen esitystä taustoitukseksi luettiin sotahistorioitsija, VTT Esko Vuorisjärven kirjoitus Keljan verisestä sotajoulusta 1939."

Elokuva sai Ruovedellä positiiivista palautetta.

"Eräs paikallinen isäntä totesi, että oli hyvä nähdä tämä asia tästä toisestakin näkökulmasta. Juuri tästä syystä lähdimme elokuvaprojektiin mukaan. On tunnettava omat juurensa ja välitettävä tietonsa myös seuraavalle polvelle.

Sisarukset toivovat esimerkkina innostavan muitakin.

"Jokaisen on hyvä tietää oman sukunsa nuoret miehet, jotka takasivat Suomen itsenäisyyden. Lisäksi toivomme, että elokuva rohkaisee muita samanlaisen taustan omaavia avaamaan oman sukunsa matkalaukkuja nuoremmille sukupolville."

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVAT: ANNE-MAARIT PUSA-
HEITTOLA JA KYLLIKKI
VALKEALAHTI



SURE FIRE

SUOMEN REHTORIT RY FINLANDS REKTORER RF

tevella

www.tevella.fi



SUOMEN METSÄSÄÄTIÖ

Metsäelinkeino – lupa kukoistaa

FORCIT

www.forcit.fi

BERNER

COMATEC®

www.comatec.fi

Mapromec Oy Ab Mustasaari	Vilppulan MoniMetsä Oy Mänttä-Vilppula	Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä-Vilppula
Naantalin Energia Oy	Minikonevuokraus J.Vänttinen Oy Nokia	Laattatyö Wikman Oy Nokia
Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes	Maanrakennus Maamyyrä Oy Perttula	Comarcon Oy, KIVIMYLLYN KONE Nurmijärvi
Mökkihuolto Merikivi Ay Oripää	BW Hotelli Apollo Oulu www.hotelapollo.fi	Oulun Palvelusäätiö
Pikapaja Oy Oulu	Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Oulusta!	Paimion Logistiikkakeskus Oy Paimio
Naficon Liitin Oy Nauvo	Pernajan Rakennus Oy	AK-Raudoitus Oy Porvoo
Aitoon Koulutuskeskus www.aitoo.fi	Kuljetusliike Timo Tuominen Pälkäne	Autoilija Juha Virta Pöytyä
Er-Ra Metalli Oy Pöytyä puh.0400-648 141	Masara Oy Nousiainen	Rauma Cata Oy
Liikenteenharjoittaja Pasi Ranta Rauma	Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Rautiosta!	Muoviura Oy Riihimäki www.muoviura.fi
Poltinhuolto Ahonen Oy Salo	Pensi Rescue Oy Sastamala	NurMetal Seinäjoki
Saukrast Oy Soini	Kourla Oy Somero	JPT Jaskari Oy Säkylä
T:mi Ari Jortikka Säkylä	Säkylän Sorapojat Oy Säkylä	Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela
Profinntec Oy Tampere	WSK-Sähkö Oy Tampere	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala



KENTÄN KUULUMISIA



SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Veteraania ei jätetä

RINTAMAVETERAANILIITTO



Järkiavioliitto alkaa tuottaa tulosta

Sotaveteraani- ja Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtajien ja piirisihteerien yhteinen neuvottelupäivä osoitti liittojen välisen yhteistyön toimivan.



Kuvateksti: Vantaalla tammikuussa järjestetty neuvottelupäivä kokosi mukaan osallistujia Kanadasta myöten.

Molempien liittojen keskeiset toimijat kokoontuivat Vantaalla 17. tammikuuta. Osallistujia oli liittojen johdosta ja jokaisesta Suomessa toimivasta piiristä sekä Kanadasta yhteensä 49 henkilöä.

Lakimuutoksesta kouluttamiseen panostetaan

Tilaisuuden painopiste oli vammautumattomien sotaveteraanien kotiin vietäviä palveluita koskevan päivitetyn lain koulutusprojekti. Se toteutetaan molempien liittojen yhteisenä ponnistuksena, käsittäen yhteensä noin 20 tilaisuutta ja tavoittaen noin tuhat henkilöä.

Koulutuksella varmistetaan, että kuntien ja kuntayhtymien sotaveteraanipalveluista vastaavat henkilöt sekä veteraaniliittojen henkilöstö tietävät ja tuntevat uudet tukimahdollisuudet. Vain näin varmistetaan sotaveteraanien saavan heille kuuluvat tuet.

Neuvottelutilaisuus mahdollisti opetusmoduulien testauksen tulevia tilaisuuksia varten. Tiina Kyttälä Valtiokonttorista esitteli päivitetyn lain ja sen suomat tuki-

mahdollisuudet. Sotaveteraaniliiton sosiaalisihteerin Leena Seppälä ja liittojen yhteisen sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunnan puheenjohtaja Pekka Paatero avasivat liittojen ja erityisesti kenttäorganisaation mahdollisuuksia edistää tukitoimintaa veteraanille.

Kevään muut yhteisponnistukset

Painopisteanneksen lisäksi edustajat sopivat kahdesta merkittävästä yhteistoimintakohteesta. Ensimmäinen on tasavallan presidentin Mauno Koiviston aikana käynnistetty sotaveteraanien huomioonmääräinen valtiollisella kunniamerkillä.

Kohderyhmänä ovat ne sotaveteraanit, joille ei ole aiemmin myönnetty valtiollista kunniamerkkiä. Vuosien hanke on pääsemässä maaliinsa, kun ritarikuntien kanslia luovuttaa veteraaniliitoille noin 3000 kunniamerkkiä, jotka liitot jakavat huomionosoituksen kohteille kansallisen veteraanipäivän yhteydessä. Jakaminen tapahtuu liittojen paikallisorganisaatioiden yhteistyönä.

Hyvä palautetta saanut Selviytymistarina-kirja sisältää kronologisessa järjestyksessä Sotaveteraanilehdessä olleita sotahistoriallisia kirjoituksia. Aiheet vaihtelevat rintamalta koririntamalle, joten kyseessä ei ole pelkästään sotakronikka. Nyt kirjasta on otettu uusi painos ja tavoitteena on jakaa opus jokaiseen kirjastoon Suomessa. Talvisodan alkamisesta tulee kuluneeksi 80 vuotta, mikä antaa luonnollisen teeman kirjan levitykselle.

Tämäkin projekti toteutetaan yhteistoiminnassa liittojen kesken. Piireille on jaettu valtakunnallinen kirjastoluettelo, mikä ei tosin kata erikoiskirjastoja ja esimerkiksi koulukirjastoja. Joka tapauksessa piirit tilaavat Pasilasta tarvitsemansa määrän kirjoja mahdolliset paikalliset erikoiskirjastot mukaan lukien, ja pyyntönä on pyrkiä jakamaan kirjat sotaveteraaniviikon aikana maaliskuussa. Kirjojen mukaan on valmisteltu saatekirje.

Yhteistyö jatkuu

Näiden yhteisten hankkeiden lisäksi kuultiin Pertti Suomisen katsaus

jo muutaman vuoden käynnissä olleesta perinneaikaan valmistautumisesta, yhteinen tehtävämme sekin. Näyttää siltä, että erityisesti paikallistasolla työ etenee hyvässä yhteistyössä liittojen ja muiden paikallistoimijoiden kesken. Kiire alueellisten perinneyhdistysten perustamiseen ei silti vielä ole.

Loppuvaiheessa keskusteltiin laajasta kirjasta erilaisia käytännön asioita. Esimerkiksi yhä ajankohtaisemmaksi tuleva yhdistysten ja osastojen sekä lopulta piirien purkamisen on tehtävä taiten, jotta esimerkiksi siirtymävaihe paikalliseen perinnevaiheeseen on saumaton. Aiheesta laadittiin jokin vuosi sitten kattava työryhmäraportti, joka jaettiin osallistujille tueksi muun muassa nykyisten piirien ja yhdistysten/osastojen sääntöjen tarkastamiseen.

Neuvottelupäivä pidettiin yksipäiväisenä. Aika taitaa nykyään olla arvokkain resurssimme, mikä puoltaa lyhyitä tehokkaita tilaisuuksia. Toisaalta tiukat aikataulut jättävät liian vähän aikaa kysymyksille ja keskusteluille. Eräs osallistuja oli pahoillaan, kun varsinkin

näin ensimmäisessä yhteisessä tilaisuudessa ei ollut aikaa tutustua naapuriorganisaation henkilöstöön paremmin.

Tilaisuus oli jo itsessään itseisarvo, ja tilaisuutta pidettiin yleisesti onnistuneena. Liittojen johto sopikin jo alustavasti jatkavansa samalla linjalla. Seuraava, myös liittojen paikalliset edustajat käsiteltävä yhteinen tilaisuus on jo sovittu syyskuun alkupuolelle viimevuotisen mallin mukaan. Tuusulan Gustavelundissa siis tavataan, ja silloin meillä on jonkin verran enemmän aikaakin.

Liittojen yhteistoiminnan vertaaminen ”järkiavioliittoon” on nahtaa, mutta päivän agenda ja keskustelut osoittivat joka tapauksessa asioiden olevan yhteisiä ja niitä käsiteltiin rinnan, ei selät vastakkain. Kukapa tietää, vaikka tällaisten yhteisten tilaisuuksien myötä liittoon saattaa syntyä rahallinen tunnettakin mukaan.

TEKSTI: SAKARI MARTIMO
KUVA: SARI KAASALAINEN

Kynttilät Porvoon sankarivainajille

Kynttilät syttyivät Porvoon Näsin hautausmaan sankarihau-doilla itsenäisyyspäivänä nyt toista kertaa nuorten toimesta. Asialla oli nelisenkymmentä porvoolaislukiolaista ja -partio-laista. Kynttilät tulivat lahjoituksena paikalliselta energiayhti-öltä Porvoon Energialta.

Tehtävää vetänyt Borgå Gymnasiumin **Jimmy Skogberg** koki kunniatehtävänä, että sai olla tällaisessa mukana.

”Tämä on pieni hetki elämästäni. Voin antaa jotakin takaisin heille, jotka antoivat henkensä, jotta voimme elää vapaassa maassa.”

TEKSTI JA KUVA: MAARIT GABRIELSSON



Sarah Haglund (vas.) ja Hanna Andergård sekä Melissa Gustafsson iloitsivat, että voivat omalla pienellä panoksellaan muistaa sankarivainajia.

Keravan hautausmaalle muistokivi veteraaneille

Keravan hautausmaalle kaatuneiden muistopäivänä 2018 istutettu veteraanitammi sai itsenäisyyspäivänä viereensä muistokiven. Viimeisen 60 vuoden aikana hautausmaasta on tullut monen veteraanin viimeinen leposija.

”Ilman veteraanien uhrauksia emme olisi tässä”, muistutti muistokiven lahjoittajan Tivoli Sariolan puolesta puhunut **Tapio Sariola** ja kertoi, että maanpuolustuksen merkitys on aina ollut suvussa suuri.

Hartauspuheen tilaisuudessa piti rovasti **Seppo Väätäinen**. Keravan Sotaveteraanit ry:n tervehdyksen toi yhdistyksen puheenjohtaja **Jukka Sariola**.

JOUKO KAIVONURMI

Uudenmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja



Keravan seurakunnan puolesta lahjoituksen otti vastaan pastori Markku Tirranen. Lippuvartiassa Olli Sariola.

Sotaveteraaniliiton hallitus jatkaa uuteen kauteen samalla miehityksellä

Sotaveteraaniliiton hallituksen järjestäytymiskokouksessa tammikuussa Helsingissä valittiin hallituksen varapuheenjohtajana jatkamaan Pertti Suominen Helsingistä ja Pirkko Karjalainen Vantaalta. Samalla valittiin edustajat eri toimikuntiin sekä liiton edustajat eri yhteisöihin.

Valtuuston syksyllä 2018 valitsemalla hallituksen kokoonpano on seuraava:

Hallituksen varsinaiset jäsenet	Varajäsenet
Jaakko Valtanen	Esko Paakka a
Pirkko Karjalainen	Anne-Maarit Väätäinen
Pasi Alho	Pekka Paatero
Paula Takala	Tarja Tapanainen
Pertti Suominen	Jorma Mikkonen
Rauno Loukkola	Reijo Inget
Erkki Heikkinen, liittokokouksen valitsema hallituksen ja liiton puheenjohtaja	

SOTAVETERAANILIITON JA RINTAMAVETERAANILIITON YHTEISET TOIMIKUNNAT:

Hengellinen toimikunta

Puheenjohtaja:

Jaakko Simojoki
Tor-Erik Store
Väinö Reinilä
Ulla Rosenqvist
Markku Salminen
Seppo Väätäinen
Hannu Savinainen
Paula Takala
Juha Pesonen
Asiantuntijajäsen:
Pekka Särkiö

PIIRIEN EDUSTAJAT

Pirkanmaa, Juhani Husa
Kanta-Häme, Juhani Muilu
Pohjois-Karjala, Juhani Sainio
Etelä-Karjala, Antti Vanhanen
Pohjois-Pohjanmaa,
Paavo Pikkuaho

SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELU-TOIMIKUNTA

Puheenjohtaja: Pekka Paatero
Pentti Suppola.
Sanna Nurmiainen
Anni Grundström
Antti Olsen
Pirkko Karjalainen
Heikki Karhu

Eeva Pyhälampi
Tiina Kyttälä
Tapani Tölli
Sihteeri: liiton sosiaalisihteerit
Leena Seppälä

Kiireellisiä asioita varten toimikunnalla on työryhmä, jonka muodostavat pj Pekka Paatero, Pirkko Karjalainen, Heikki Karhu ja Leena Seppälä

VIESTINTÄTOIMIKUNTA

Puheenjohtaja: Ilkka Juva
Elina Melgin
Ilkka Ahtiainen
Pekka Holopainen
Pia Mikkonen
Heikki Karhu
Petri Kejonen
Mikko Ilkko
Jari Seppälä
Sihteeri: Ariela Säkkinen

KENTTÄPOSTIA -LEHDEN TOIMITUSKUNTA

Puheenjohtaja: Jukka Halonen
Päätoimittaja: Sakari Martimo
Toimitussihteeri:
Ariela Säkkinen
Heikki Karhu
SVL edustaja: Markku E. Tuominen, Uusimaa
RVL edustaja: Taina Mäkitalo, Satakunta

Muistathan seurata meitä myös sosiaalisessa mediassa!

Facebook

@sotaveteraaniliitto

Twitter

@sotaveteraaniliitto

YouTube

@sotaveteraanit

Kalajoella voitto veteraanien leskien edunvalvonnassa

Kalajoen perusturvalautakunta päätti tammikuussa Kalajoen Rintamaveteraanit ry:n kuntalaisaloitteesta, että kaupungin palveluliikennettä voivat jatkossa käyttää maksutta myös veteraanien lesket ja tarvittaessa heidän saattaja. Kuljetuspalveluista sovitaan hoito- ja palvelusuunnitelmaa päivitettäessä.

”Kuljetuskysymys on todella tärkeä ajatellen kotona asuvia veteraaneja, puolisoita ja leskiä. Sodassa taistelleen puolison poistuessa jää leski monesti huonoon asemaan. Omat lapset voivat asua kaukana ja leski voi jäädä täysin yksin jokapäiväisen tuen tarpeensa kanssa”, muistuttaa Kalajoen Rintamaveteraanit ry:n puheenjohtaja Matti Rahkola.

”Tässä on veteraaniosasto ollut tehtäviensä tasalla”, kiittelee Rintamaveteraaniliiton toiminnanjohtaja Heikki Karhu ja toivoo esimerkin kannustavan toimiin muissakin kunnissa.

ARIELA SÄKKINEN



Hallituksen puheenjohtajana jatkaa Erkki Heikkinen (vas.), 1. varapuheenjohtana Perti Suominen ja 2. varapuheenjohtajana Pirkko Karjalainen

PERINNETYÖN TOIMIKUNTA

Puheenjohtaja:

Perti Suominen
Ilkka Brotherus,
SVL neuvottelukunta
Pekka Holopainen, TAPE
Tuomo Horsma, RVL, Taivalkoski
Tapio Kamppi, RVL, Satakunta
Heikki Karhu, RVL
Olli Kleemola, sotahistorioitsija
Riitta Kokko-Parikka, Lottape-
rinneliitto, pääsihteeri
Antti Matilainen, viestintä
Eero Mattila, perinnevastaava,
Kymen piiri
Markku Seppä
Lauri Tervakangas,
perinnevastaava, Lahti
Sakari Martimo, SVL
Ariela Säkkinen, SVL

SOTAVETERAANILIITON TOIMIELIMET

SVL:n neuvottelukunta
Puheenjohtaja: Ilkka Aspara
Hannes Berner
Pirjo Björk
Ilkka Brotherus
Anni Lausvaara
Hannele Helkama-Rågård
Heikki Järvinen
Harri Kainulainen
Mauri Koskela
Pekka J. Korvenheimo
Maarit Kuikka
Erkki Puumalainen
Yrjö Tuokko
Kim Mattson
Pauli Mikkola
Matti Niemi

SOTAVETERAANILIITON TOIMIKUNNAT

Ansiomerkkitoimikunta

Puheenjohtaja: Pasi Alho
Osmo Suominen
Hannu Rahkonen
Raija Kähkölä
Heikki Mälkki
Sihteeri: Sakari Martimo

Toimikunnan työryhmä

Pasi Alho
Hannu Rahkonen
Sihteeri: Sakari Martimo

HALLINNON RAKENNERYHMÄ

Puheenjohtaja:
Erkki Heikkinen
1. varapuheenjohtaja:
Perti Suominen
2. varapuheenjohtaja:
Pirkko Karjalainen
Jukka Paarma
Arto Mikkonen
Reijo Sallinen
Finn-Göran Wennström
Sihteeri: Sakari Martimo

TOSITTEIDEN TARKASTAJAT

Pasi Alho
Pentti Korpimies
Sotaveteraaniliiton edustajat eri kokoonpanoissa Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnassa (VEVA) 2019
Varsinaiset jäsenet
Erkki Heikkinen

Jukka Paarma
Sakari Martimo
Varajäsenet
Perti Suominen
Rauno Loukkola
Leena Seppälä

RINTAMAVETERAANI-ASIAN NEUVOTTELUKUNTA

Varsinainen jäsen
Pekka Paatero
Varajäsen
Sakari Martimo
Valmistelujaoston jäsen
Leena Seppälä

Liiton edustus yhteisöissä ja niiden kokouksissa 2019

Veteraanivastuu ry
hallituksen jäsen,
Sakari Martimo

Tammenlehvän Perinneliitto
hallituksen jäsen,
Erkki Heikkinen

Sotavainajien muiston
vaalimisyhdistyksen
hallituksen jäsen,
Timo Lehtonen

Aikakauslehtien liitto
Ilkka Juva



Helsingin Rintamaveteraanien juhla toi mieleen lapsuuden joulu

Lapsuuden joulut muistuivat Helsingissä

Rintamaveteraanien Helsingin piirin joulujuhla kokosi lähes sata veteraania, omaista, saattajaa ja kannattajajäsentä Folkhälsaniin. Tunnelmamieli oli kuin lapsuuden jouluissa.

Puheenjohtaja **Kari T. Ahonen** toivotti väen tervetulleiksi juhlaan ja joulupöytään. Iloista puheensorinaa kuului. Aterian jälkeen rovasti **Veli-Matti Hynninen** puhui joulun tapahtumista ja johdatti yhteislauluihin. Pientä jännitystä toi tälläkin kertaa kukkuroillaan ollut arpajaisten palkintopöytä.

TERO TUOMISTO



Nivalan joulujuhlassa oli ilmassa juhlan tuntua ja joulun odotusta

Veteraaniväen joulujuhla Nivalassa

”Nyt sytytämme kynttilän ja se liekkiin leimahtaa”... Näin aloitettiin Nivalan seurakuntakodilla joulujuhla, johon oli kutsuttu vuoden mittaan tiistain päiväkahveilla käyneitä veteraaneja, leskiä ja heidän saattajiaan sekä muuta veteraaniväkeä.

Ohjelmassa oli puurotarjoilun lisäksi kirkkoherran pitämä hartaus, laulua, joulurunoja ja -tarinoita, puheita sekä muisteiloita. Lopuksi muistettiin Sotaveteraaniliiton kunniamerkillä yhdistysaktiiveja **Raija Junttilaa, Anna-Liisa Honkala, Juhani Latvalaa** ja **Tapani Saalastia**.

ELSA LÖYTYNOJA

Ohjelmatoimikunnan puheenjohtaja

Veteraanien avustajatoiminta päättyi Keski-Pohjanmaalla

Veteraanien avustajatoiminnan päätöseminaari pidettiin maanantaina 26.11. Kannuksen seurakuntakodissa. Tilaisuudessa oli veteraanien lisäksi avustajahankkeen yhteistyötahoja, Sotaveteraaniliiton ja Sotainvalidien Veljesliiton edustajat sekä kahdeksan toimintavuoden aikana mukana olleita avustajia. Syy toiminnan päättämiseen on asiakkaiden väheneminen. Yhtä avustajaa kohden ole enää riittävästi asiakkaita eli työtä.

JOUKO LIIKANEN

Ylivieskan Sotaveteraanit ry:n sihteeri



Rintamaveteraaniliiton kunniaristejä Keski-Suomeen

Puolustusministeri **Jussi Niinistö** myönsi Rintamaveteraaniliiton esityksestä viidelle keski-suomalaiselle liiton kunniaristin arvokkaasta tuesta ja myötämielisyydestä sotiemme veteraaneja kohtaan.

Ristit luovuttivat piirin puheenjohtaja **Pekka Toivonen** ja varapuheenjohtaja, veteraani **Lauri Lehtinen** Keski-Suomen aluetoimiston järjestämän veteraanien joululounaan yhteydessä. Perinteinen joululounas oli koonnut Ilmasotakouluun 200 osallistujaa, jotka Ilmavoimien soittokunnan musiikki viritti joulun tunnelmaan.

TEKSTI: PEKKA TOIVONEN
KUVA: MARKO KAIPIA



Vasemmalta rintamaveteraani Reino Viinanen, Ilmavoimien soittokunnan kapellimestari Juha Ketola, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin johtaja Juha Kinnunen, Jyväskylän kaupunginjohtaja Timo Koivisto ja Keski-Suomen maakuntajohtaja Tapani Mattila

KIRKKOPÄIVÄT

Satakunnan alueen seutukunnallinen kirkkopäivä

Torstaina 13. kesäkuuta 2019 Eurajoella
Kello 12 Messu, Eurajoen kirkko, Kirkkotie 8
Seppelpartion lähettäminen Sankarihaudalle
Lounas ja kahvit messun jälkeen

Tapuli ja Eurajoen kristillinen opisto
n. kello 15. Päiväjuhla, Eurajoen kirkko
Juhlapuhuja Tapio Lampinen
Tumma puku ja kunniamerkit.

Ilmoittautumiset 29.5. mennessä
yhdistyksittäin omaan veteraanipiiriin

Vasa Krigsveterandistrikt- Vaasan Sotaveteraanipiiri rf

Kyrkdag to. 26.9.2019 kl. 12.00
Högmässa i Korsholms kyrka
Kranspatrull till Hjaltegravarna
Lunch på Hotell Scandic Waskias restaurang

KIRKKOPÄIVÄ TO. 26.9.2019 KLO. 12.00
Messu Mustasaaren kirkossa
Seppelpartio sankarihaudoille
Lounas Scandic hotelli Waskian ravintolassa



Tatuointiliike Seinäjoen takaa löytyvät Z (vas.), Y, Pekka ja Janne

Seinäjokelaiset tatuointiartistit veteraanien asialla

Seinäjokelaiset tatuointiartistit lähtivät yhteiselle asialle ja lahjoittivat itsenäisyyspäivän aaton tuottonsa kokonaisuudessaan veteraanityöhön.

Syksyllä 2016 Etelä-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja **Pertti Kortensniemi** sai yhteydenoton paikalliselta yritykseltä, joka tarjosi lahjoitusta. Tulevaan kampanjaan tiedusteltiin veteraanijärjestöjen tunnusta. Firma ei ollut kenties ihan tavallisimmasta päästä, sillä lahjoitusta ehdotti neljän kolmekymppisen kundin pyörittämä Tatuointiliike Seinäjoki.

Itsenäisyyspäivän aaton tuotto kilahti kokonaisuudessaan Etelä-Pohjanmaan veteraanityöhön, ihan niin kuin jokainen itsenäisyyspäivän aatto siitä eteenpäin.

”Siinä puhutaan tuhansista euroista. Se on iso ele, etenkin tuollaiselle pienyritykselle”, Kortensniemi muistuttaa.

Isoisät sodissa

Sitä, mistä idea tempaukseen tuli, eivät yrittäjät eivät osaa sen tarkemmin sanoa.

”Ehkä pitäisikin kysyä niin päin, että miksi ei antaisi, jos kerran pystyy - etenkin jos on itselle tärkeä asia? Se on jonkinlainen velvollisuudentunto ja kiitollisuus siitä, että me ollaan vapaita. Asia voisi olla hyvinkin eri lailla. Se juontaa terveestä kunnioituksesta vanhempia sukupolvia kohtaan”, arvioi **Pekka**, jonka molemmat isoisät olivat sodassa.

Näin kolmenkymppien korvilla veteraanisukupolven uhraukset tulevat erityisen lähelle.

”Se ikäpolvi on kuitenkin hirveän nuorena ihmisenä uhrannut kohtalaisen paljon omasta elämästään siihen, että toisilla olisi hyvä olla. Isäniäni oli jo talvisodassa ja vielä jatkosodassakin hän oli alta kolmenkymmenen. Äidiniäni oli 1922 syntynyt - hänkin oli jo 23-vuotiaana sodan käynyt. Ihan

junnu! Paapan veli kuoli talvisodassa, juuri ja juuri parikymppisenä hänkin.”

Hän myös muistuttaa, ettei sota niillä kotiin palanneillakaan rintamalle jäänyt.

”Se kulkee koko elämänkaaren mukana.”

Mahdollisimman monelle

Kortensniemen nuoret yrittäjät ovat tehneet vaikutuksen paitsi sitoumuksellaan, myös vaatimattomuudellaan.

”Lahjoitukset ovat pörssiyrityöiden tasoisia, mutta he eivät mainosta sillä itseään. Kyllä tämä huomiota on piirissä herättänyt, tällaisella kädenojennuksella on merkitystä.”

Lahjoituksella tuetaan eteläpohjalaisia veteraaneja sekä heidän puolisoitaan ja leskiään. Ainut toive, mikä pojilla on ollut, että sillä pystyttäisiin auttamaan mahdollisimman monia.

”Meillä ei ole ollut mitään yksittäistä toivetta lahjoituksen kohdentamisesta. Eihän meillä ole realistista kuvaa siitä, että missä se todellinen tarve on. Yhdistyksillä sen sijaan tämä tieto on”, Pekka huomauttaa.

”Suuret lääkekustannukset ovat yksi asia, johon apua tarvitaan. Lisäksi lahjoitusta käytetään veteraaniväestön kuljetusten järjestämiseen ja esimerkiksi heidän joulutervehdyksiinsä”, Kortensniemi kertoo.

Veteraaneja piirin alueella on vajaa 400, heidän puolisoitaan ja leskiään noin 1500.

Tatuojaksi vahingossa

Pojat naurahtavat päätyneensä tatuojiksi vahingossa. Kiinnostus he-

räsi omien tatuointien lisääntymisen myötä. Kerran kokeiltuaan se vei mennessään. Ala on sellainen, ettei sitä missään koulunpenkillä opeteta.

”Tatuointiliikkeessä tai kotona. Ei siinä ole oikein muuta vaihtoehtoa kuin epäonnistua muutaman kerran”, Pekka ja **Janne** nauravat.

”Tatuointejahan on tehty jo tuhansia vuosia. Meillä sen on ottanut omakseen yhteiskunnassa joku marginaaliosa. Joskus se oli merimiehet, sitten yleistyivät vankilatuoinnit. Viimeisen kymmenen vuoden aikana siitä on tullut niin sosiaalisesti hyväksyttyä, että siitä on tullut koko kansan juttu”, Pekka selventää.

Molemmilla on tatuointeja enemmän kuin laskea jaksaa. Tatuoinneissakin trendit tulevat ja menevät, mutta ruusu on poikien mukaan yksi kestoosioista. Myös sota-aiheisia tatuointeja kysytään.

”Ei siitä kauaa ole, kun tatuoin Mannerheimin yhteen sisähaukseen”, hän paljastaa.

Ihan kaikkeen eivät pojatkaan kuitenkaan suostuisi.

”Sellaista en lähtisi tatuomaan, joka sotii omaa arvomaailmaa vastaan”, Janne sanoo. Samoilla linjoilla on myös Pekka.

”Natsi-swastika, ääri-islamien symbolit tai palavat Suomen liput”, hän listaa omia äärimmäisyyksiään.

Veteraanien perinnön ylläpitämisen hän kokee tärkeäksi vastaisuudessaakin.

”Eikö se vähän niin ole, että kun tiedät jotain historiasta, niin sitä ymmärtää paremmin tätä päivää?”

TEKSTI JA KUVA:
ARIELA SÄKKINEN

Nimenvaihdos siintää näköpiirissä

Sotaveteraanikuoro on muutosten edessä myös Oulussa

Oulun Sotaveteraaniyhdistykseen kuuluva Sotaveteraanikuoro on yhdistyksen näkyvin ja kuuluvain osa, toteaa sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja Reijo Sallinen. Siksi veteraanityössä edessä oleva murros koskettaa myös heitä.



Oulun Sotaveteraanikuoro esiintymässä Raahessa

Mihkel Kolditsin johtaman kuoro tahti on pysynyt ahkerana: viime vuonnakin sillä oli 40 esiintymistä. Niistä puolet, usein tuplakvartetin esittäminä, ovat olleet iltahuutoja sotaveteraaneille.

”Kuoron itsensä järjestämiä konsertteja oli viisi. Muut esiintymiset ovat tapahtuneet pyynnöistä: mm. yhdistysten juhlissa ja kokouksissa, seppeleenlaskuissa ja jumalanpalveluksissa. Kuoro harjoittelee viikoittain, joten se todella on aktiivisin osa sotaveteraaniyhdistyksen toimintaa”, kuoron puheenjohtaja **Paavo Saari** huomauttaa.

”Kuoron perustivat vuonna 1986 tuolloin jo eläkeiässä olleet sotaveteraanit. Vuosien saatossa he ovat halunneet turvata kuoron lauluvoiman jatkuvuuden ottamalla mukaan myös yhdistyksen kannatusjäseniä. Nyt sen noin 45 laulajan joukossa on enää yksi tammenlehti. Heidän perintönsä kuitenkin jatkuu: suurin osa kuorosta on veteraanien lapsia.”

Koska jo nyt alkaa olla esiintymisiä, joissa kuoron riveissä ei ole ainuttakaan sotaveteraania, on Oulussakin jouduttu havahtumaan lähestyvään perinneaikaan liittyviin muutoksiin. Saari myöntää, että nimenmuutos on yksi väistämättömistä.

”Vanhasta ja arvokkaasta nimestä luopuminen aiheuttaa haikeutta, mutta kuorossa katsotaan, että se voi olla myös mahdollisuus. Realiteetit on tunnustettava: kuoron keski-ikä nousee ja mukaan, ihan niin



Sotilaskuoroilla on pitkät perinteet. Kuvassa Uhtuan tykistökuoro alkuvuodesta 1942. (SA-kuva)

kuin muuallekin perinneyöhön, tarvitaan uutta verta. Nykyisellään nimi ei kuitenkaan enää herätä kiinnostusta nuoremman polven kuoromiehistä. Ehkäpä perinneaikaan sidottu olisi ’ikäneutraalimpi’ ja myös heidän omakseen kokema”, hän miettii.

”Oulu on kuorojen kaupunki ja harrastajilla on, mistä valita. Siksi meidän on pohdittava, miten erotua joukosta eduksemme. Meillä on oma, hyvin erityinen ja muista poikkeava profiili ja sen mukaiset, perinteikkyydessään vertaansa vailla olevat omat laulut.”

Musiikki puhuttelee ihmisiä sukupolvesta ja aikakaudesta toiseen, joten kuorotoiminnalla on ainutlaatuiset edellytykset myös veteraaniperinteen uusien yleisöjen tavoittamiseen. Tähän uskoo myös Saari, joka muistuttaa perinnekueen roolin olevan enemmän kuin pelkkä viihdyttäminen.

”Perinneaikaan järjestäytyvän sotaveteraanitoiminnan tukeminen on kuoron erityinen velvollisuus.”

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN
KUVA: OULUN SOTAVETERAANIKUORO

Kiteen veteraanit tiiviissä yhteistyössä

Kiteen Rintamaveteraanien ja Sotaveteraanien yhteistoiminta on ollut tiivistä vuodesta 2013 lähtien. Kaikki toimintasuunnitelmasta kevät- ja syyskokouksiin on yhteistä. Jouluaateriatkin on yhdistetty yhteiseksi juhlaiksi.

Sittemmin mukaan ovat tulleet myös Sotainvalidit, joiden oma yhdistys purettiin 2018 lopulla.

”Näin ennestään tutut veteraanit saavat viettää enemmän aikaa yhdessä. Säästyvät rahat voidaan puolestaan ohjata ikääntyvien veteraanien hyvinvointiin”, Kiteeltä kiitellään.

KALERVO RINNE

Kiteen Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja



Kiteen veteraaniryhdykset yhteisellä jouluaerialla

Nivalan kuukausikahvit talvisissa tunnelmissa

Nivalan sotaveteraaniväki kokoontuu kahvittelemaan joka kuukauden viimeinen tiistai. Edes pakkasen ei estänyt uskollista veteraaniväkeä saapumasta vuoden ensimmäisille kuukausikahveille.

”Mukana oli veteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään sekä muita veteraaniasian tukijoita”, iloitsee ohjelmatoimikunnan puheenjohtaja **Elsa Löytynoja**.

Musiikin ja lausunnon kaltaisen viihteen lisäksi ohjelmaan sisältyi rovasti **Heikki Hurskaisen** pitämä hartaus sekä tietoisuus veteraaniasioita Nivalassa hoitavilta kunnan työntekijöiltä.

TEKSTI: ARIELA SÄKKINEN

KUVA: ELSA LÖYTENOJA



Pakkasesta huolimatta kuukausikahvit houkuttelivat paikalle veteraaniväkeä

KENTTÄPOSTIA

Lehden nro 2/19
ilmestyy 8.5.2019

Kalevan Isännöinti Oy Tampere	Arnon Oy Tampere www.arnon.fi	Kiviketo Oy Tampere
Messupuu Oy Tampere	Turtolan Kaivin Oy Tampere	Arkkitehtitoimisto AR-Vastamäki Oy Tampere
Matti Tamsi Oy Teuva www.tamsin.fi	Kilsa Tools Oy Toijala	Kake Container Oy Tornio www.kakeoy.fi
Rakennuspalvelu Teknorak Oy Turenki	Oy Tainaniemela.fi Turku	Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Turuust!
www.yrityskaupat.fi Turku	Louhintaurakointi Noopila Oy Tuusula	Seepsula-Yhtiöt Tuusula
Sotiemme Veteraaneja Kiittäen ja Kunnioittaen Tuusulasta!	Robecorp Oy Ulvila	Rakennusliike Harry Autio Oy Uusikaupunki
NAC Arkkitehdit Oy Vaasa	Powernet Oy Vantaa	Mapei Oy Vantaa
Sirius Engineers Oy Vantaa	Makner Oy Vantaa	Arokivi Oy Varkaus
J-PV Kuljetus Varkaus	Sorakuljetus Timo Torssonen Vieremä	Juvatec Oy Ylitornio
Rautapohja Oy Ylivieska	E.T.Listat Oy Ylivieska	AV-Palvelut Tykimies Oy Ylöjärvi
Äänekosken Louhinta ja Timanttiporaus Oy		



www.sotaveteraanit.fi



www.rintamaveteraaniliitto.fi

TIEDÄTKÖ?

1. Mikä on Sinisen Prikaatin numero?
2. Kuka sanoi: "Nahkurin orsilla tavataan"?
3. Missä kuussa talvisota päättyi 1940?
4. Kuka oli presidentti jatkosodan päättyessä?
5. Mikä ei huimaa päätä Eldankajärven jäällä?
6. Millä rintamalla sijaitsi Kairala?
7. Kuka on Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja?
8. Millä nimellä tunnetaan paremmin Iljušin Il-2?
9. Kuka sävelsi "Äänisen aallot"?
10. Minä vuonna Rintamaveteraaniliitto perustettiin?

• Oikeat vastaukset sivulla 51

SANAKILPA

19.12. ilmestyneen Sotaveteraanilehden kilpailusana oli "armeija". Hyväksytyjä sanoja löytyi kaikkiaan 13 kpl, jotka on lueteltu alla olevassa luettelossa.

A aari
R raami raja rami rima reima
M marja mari meri maja maija mairea
E
I
J jama
A

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme kirjapalkintoa. Arpaonni suosi seuraavia vastanneita: Jarno Hirva, Lohja, Timo Rekilä, Oulainen, Martti Ojala, Helsinki

Seuraava kilpailusana on "KERSANTTI".

Lähetäkää vastauksenne perjantaihin 26.4.2019 mennessä osoitteeseen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Muistakaa kirjoittaa vastauksen yhteyteen lähettäjän nimi ja osoite.

Kuoreen merkintä "sanakilpa".

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme kirjapalkintoa.

Tässä vielä säännöt:

Hyväksyttäviä sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet Kielitoimiston sanakirjan hyväksymät substantiivit perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset) sekä perusmuotoiset verbit, adjektiivit, pronominit, konjunktiot ja adverbit. Emme hyväksy erisnimiä tai apusanoja. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta.

HELMIKUUN KRYPTO

1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24

www.sanaris.fi
Erkki Vuokila



	12		23		14	20	23	11	17	2	14		2		7	14	1	2	12
1	3	20	20	23	19		6		23		12	2	20	10	14		23		20
	17		23		12	21	3	4	23	14	17		13		20	21	19	7	14
24	21	21	16	3	23		3		12		14	20	21	8	14		4		20
	13		3		11	23	4	17	14	19	3		5		3	13	23	7	21
9	14	1	14	8	14		4		17		19		14	24	12	14	20	21	1
19		15		14	20	10	14	19	21	1	23	21		18		4		21	
5	21	19	1	14		2		14		14		12	14	11	22	14	14	20	3
15		15		1	2	12	17	14	11	16	3	17		22		13			1
2		4		5		3		21	13	3	13	14	8	17	3				
	4	2	13	14	5	14	3	12	23	17			14		17				
12	14	17	2	17	18	17	3		11		4	21	11	16	21				
	14		21		19		13	3	22	23	21		12		3				
23	19	18	4	21	3	19	14		23		13	14	12	23	11				
	19		4		11		19	23	17	4	2		21		17				
17	23	4	21	4	18	12	3		17		2	3	11	17	3				
15		21		14		17		5	14	17	12	3		15					
6	21	19	21	17	17	14	13	14		9		24	21	11	22				
15		10		21		19		11	9	15	19	3		15					
→	1	2	2	S	3	4	4	O		17		12	2	17	3				



VETERAANIN TERVEYSPALVELUJA

HELSINKI

HAMMASLÄÄKÄRI HANNU CEDERBERG

Vuosaaren pohjoinen ostoskeskus
Mustalahdentie 10,00960 Helsinki
puh.050-553 7877

IISALMI

HAMMASLÄÄKÄRI JUHA SIRVIÖ

Kirkkopuistonkatu 15 A
74100 Iisalmi
puh.017-825 002

NURMIJÄRVI

UUDENMAAN HAMMASPALVELU

5,01900 Nurmijärvi,
Lepsämäntie 1
01800 Kalukkala,
puh. 020 741 1420

VAASA

AJAN HAMMAS TIDENS TAND

Hietasaarenkatu 24,
Sandögatan 24
65100 VAASA-VASA
Puh.06-320 2700



HAAPAJÄRVI

HAAPAJÄRVEN LÄÄKÄRITALO OY/ FYSIOKOLMIO,

Kirkkokatu 5,
puh.08-763 575

KAJAANI

TEPPANAN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

Kuurnantie 9-11,87200
Kajaani,puh.0440-629 290

KUHMO

HYVINVOINTI SAMPO

Väinämöinen 2,88900
Kuhmo,puh.08-655 7111

NASTOLA

NASTOLAN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

Timpurintie 2,
puh.03-762 4888,-

veteraanien asialla jo yli 40 vuotta-

PALOKKA

PALOKAN FYSIOTERAPIA

Olavintie 1,
puh.014-677 777

PERNIÖ

FYSIOTERAPUTTI AULI SUORANTA/FYSIKA

Haarlantie 2,25500 PERNIÖ
puh. 040-500 6797 ja
040-563 8269
www.fysika.fi

REISJÄRVI

FYSIOKOLMIO

Kirkkotie 4,85900 Reisjärvi,
puh. 08-776 770

TAMPERE

TAMPEREEN KUNTOHOITO

fysioterapeutti Seija Lehtoranta,
Sammonkatu 17-19,
puh. 03-255 3325

VIROLAHTI

FYSIKAALINEN HOITOLAITOS KAAKON KUNTOHOITO OY

Virojoki
puh.05-347 1630,
puh. 040-596 420
Klamila
puh.040-771 7468.
www.kaakonkuntohoito.fi



Kutsu

Oma koti, huippupalvelut ja hyvää seuraa

Saga-palvelutalot tarjoavat turvallista, viihtyisää ja laadukasta vuokra-asumista palveluiden kera ikäihmisille Turussa, Raumalla, Helsingissä, Lappeenrannassa ja Seinäjoella.

Kaikkissa Saga-palvelutaloissa järjestetään esittelykierros joka keskiviikko klo 13. Lämpimästi tervetuloa tutustumaan Sagan korkeatasoisiin palveluihin!

Keväällä 2019 valmistuu uusi Saga-palvelutalo Vantaan Tikkurilaan ja syksyllä 2020 Lahden keskusta.

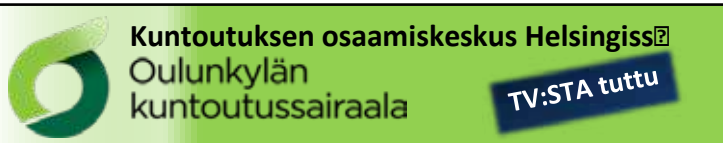
Kiinnostuitko asumisesta Saga-palvelutalossa?

Esitetilaukset, yksityiset esittelyt ja tilapäiset asunnot

maksuton puh. 0800-06116 (ark. klo 9-17)

myynti.saga@sagacare.fi | www.sagacare.fi

 SAGA CARE



Tarjoamme monipuolisia kuntoutuspalveluja so-
tainvalideille ja -veteraaneille, -leskille, puolisoille,
lotille, pikkulotille sekä kaikille senioreille.

- ✓ Kuntoutusjaksot ja päivä kuntoutus
- ✓ Avokuntoutus, fysioterapia
- ✓ Intervallihoito ja laitoshoido
- ✓ Pore- ja uima-allas, yrttikylvyt
- ✓ Ravintola Veljeshovin ravitseva ja monipuolinen ruoka

Tiedustelut:
040-570 1439

Lääkärit, sairaanhoitajat, fysioterapeutit, toiminta-
terapeutit, jalkaterapeutti, sosiaaliohjaaja ja va-
paa-ajanohjaaja sekä muu osaava henkilökun-
tamme ovat täällä Sinua varten.

Kuntoutuksen kärjessä yli 25 vuotta - TERVETULOA



Keskynhaltijantie 5 puh. 09 752 712
00640 Helsinki www.oks.fi

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus kaapelissa	
Espoo	105,8	
Helsinki	89,0	101,9
Hämeenlinna	105,9	103,6
Imatra	96,0	
Kemi	100,5	
Keski-Suomi	94,1	93,4
Kokkola	87,6	
Kouvola	96,2	
Kristiinankaupunki	89,5	
Kuopio	106,1	103,3
Lahti	106,4	99,1



www.radiodei.fi

	taajuus kaapelissa	
Lappeenranta	96,0	
Lohja	107,2	
Mikkeli	87,8	105,0
Oulu	106,9	94,1
Pohjanmaa	89,4	102,7
Pohjois-Karjala	107,4	
Raahe	95,2	
Rovaniemi	93,4	93,4
Satakunta	95,7	94,4
Savonlinna	91,3	
Tampere	98,8	
Turku	107,3	99,4

USKO AINOASTAAN JEESUKSEEN PELASTAA

Steripolar



KRYPTON RATKAISU

MUI	S	E	A	L	E	N	T	U	A	U	C	A	M	U	S
KJP	M	I	L	L	E	R	P	E	S	U	L	F	A	E	L
CHY	T	E	S	O	I	K	E	A	T	V	L	O	R	C	A
FNS	B	O	O	G	I	E	I	S	A	L	O	H	A	K	L
VAÖ	V	I	N	E	K	T	A	R	I	J	I	V	E	C	O
GTÄ	Y	A	M	A	H	A	K	T	R	A	B	S	A	L	O
RLO	R	Ö	A	L	F	A	R	O	M	E	Ö	A	K	O	
DEB	J	O	R	M	A	U	A	A	S	A	N	D	A	A	L
	Ö	Ö	M	U	S	T	A	N	G	I	T	D	V	M	
	U	K	J	I	O	V	I	V	A	H	T	I			
		K	U	V	A	J	A	I	S	E	T	A	T		
	S	A	T	U	T	Ä	T	I	N	K	O	N	G	O	
	A	O	R	V	I	D	E	O	S	I					
	E	R	Ä	K	O	I	R	A	E	V	A	S	E	N	
	R	K	N	R	E	T	K	U	O	T					
	T	E	K	O	K	Ä	S	I	T	U	I	N	T	I	
	Ö	O	A	T	J	A	T	S	I	Ö					
	P	O	R	O	T	T	A	V	A	Y	B	O	N	D	
	Ö	F	O	R	N	Y	Ö	R	I	Ö					
		M	U	S	I	K	K	O	T	S	U	T	I		

DNA



VASTAUKSET:
 1) 3. Prikaati 2) Alikersantti Lahtinen tai pääministeri Paavo Lipponen
 3) Maaliskuussa (13.3.1940)
 4) C.G.E. Mannerheim
 5) Juno-tupakka 6) Sallan rintamalla 7) Erkki Heikkinen 8) Maataistelukone Šturmovik
 9) George de Godzinsky
 10) Vuonna 1964.

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00. Soita Riinalle: 09 6126 2015

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi



1. SOTAVETERAANIMITALI

Hinta 15 euroa

Myös kannattajajäsenille

2. JÄSENMERKKI

Hinta 15 euroa

Myös kannattajajäsenille



4. LIITON STANDARDI

Hinta 35 euroa

6. SUOMEN LIPPU

Hinta 30 euroa



8. LIITON VIRALLINEN HAUTAKIVI- MERKKI

Hinta 15 euroa

Halkaisija 60 mm

Myös urnamerkinä



9. TAMMINLEHVÄ- HAUTAKIVI- MERKKI

Hinta 20 euroa

Korkeus 90 mm

Myös urnamerkinä



11. LAULUKIRJA

Veteraanin omassa laulukirjassa on toista sataa isänmaallista, kotiseutu-, maakunta- ja marssilaulua.

Hinta 10 euroa.



35. Sotaveteraani- kalenteri 2019

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.

Hinta 6 euroa.



43. Sama kaiku on askelten

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Hinta 20 euroa

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl

Nro kpl



38. Yhdessä perille

Veteraanin hartauskirja, toimittanut Yrjö Knuutila. 184 sivua.

Hinta 7 euroa.

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila.
Raitiovaunut 7 ja 9 kulkevat Kellosillan pysäkille.